

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra Blízkého východu

Bakalářská práce

Laura Vassileva

Politizace soudní moci v Turecku a případ Osmana Kavaly

Politicization of Judicial Power in Turkey and the Case of Osman Kavala

Praha 2021

Vedoucí práce: Lucie Drechselová, PhD.

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí této bakalářské práce, Lucii Drechselové, PhD., za její cenné rady, pomocnou ruku a upřímnou ochotu provést mě procesem psaní práce, a také za podmínky k plodným diskuzím během seminářů, které vedla na katedře poslední dva roky mého bakalářského studia, a bez kterých by nevzniklo téma tohoto výzkumu. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Filipu Kaasovi, jehož úpravy a komentáře k překladům mi byly k práci velmi nápomocné, stejně jako vedení jazykových kurzů během celého bakalářského studia, z nichž jsem čerpala jazykové znalosti uplatněné v této práci. Velké díky rovněž patří mé matce Vladimíře Vassilevě za její laskavou kontrolu práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 28. 6. 2021

.....
Laura Vassileva

Klíčová slova (česky):

politicizace, soudní moc, právní stát, Osman Kavala, občanská společnost, Gezi protesty, Strana spravedlnosti a rozvoje (AKP), Turecko

Keywords (anglicky):

Politicization, judicial power, Rule of Law, Osman Kavala, civil society, Gezi protests, Justice and Development Party (AKP), Turkey

Abstrakt (česky):

Tato práce se zaměřuje na soudní proces s tureckým lidskoprávním aktivistou a filantropem Osmanem Kavalou, který byl obžalován z údajného zosnování Gezi protestů v roce 2013 a pokusu o státní převrat v roce 2016. K jeho zadržení došlo 18. 10. 2017 a v době psaní práce soudní řízení stále probíhá. Teoreticky je případ ukotven pomocí konceptu právního státu, jehož evaluací je usuzováno, zda a jakým způsobem dochází v Turecku k politizaci soudní moci. První část práce se zabývá politizací soudní moci a trasuje její genezi a projevy v posledních deseti letech vlády současné vládní Strany spravedlnosti a rozvoje (Adalet ve Kalkınma Partisi – AKP), a v druhé části jsou představeny způsoby, kterými se soudnictví vyjevuje jako zpolitizované na případu Osmana Kavalu. Současně je v druhé části předložena tematická analýza textů obžaloby a obhajoby v Kavalově procesu, ve které práce vidí svůj hlavní přínos, vzhledem k existující literatuře na dané téma.

Abstract (in English):

This bachelor thesis focuses on the judicial process with Turkish civil society activist and philanthropist Osman Kavala. He was arrested on October 18, 2017 for allegedly masterminding the 2013 protests called Gezi and plotting against the government in 2016 military coup attempt. In the course of writing of this thesis the trial is still ongoing. The case of Osman Kavala is theoretically framed in the Rule of Law concept, its evaluation demonstrating to what extent and by what measures the judiciary power in Turkey is politicized. The first part of this work establishes the politicization of judiciary in the last ten years under the rule of the current ruling Justice and Development Party (Adalet ve Kalkınma Partisi – AKP) in Turkey, while the second part examines the techniques of politicization on the case of Osman Kavala, including analyses of the indictment and defence texts. The work's main contribution to existing literature on the topic lies in thematic analysis of these texts.

Obsah

1	Úvod	1
2	Politizace soudní moci	9
2.1	Konceptualizace pojmu v rámci práce	9
2.2	Fenomén politizace soudní moci v posledním desetiletí vlády AKP	11
3	Případ Osmana Kavaly	17
3.1	Osoba Osmana Kavaly	17
3.2	Zásahy do nezávislosti soudů a soudců	19
3.2.1	Politická rovina případu	20
3.2.2	Přímé zásahy do fungování soudů	22
3.3	Narušení práva na řádný a spravedlivý proces	25
3.3.1	Procedurální aspekty	25
3.3.2	Aspekty týkající se obžaloby	29
3.3.2.1	Obžaloba v procesu Gezi	30
3.3.2.2	Obžaloba v procesu špionáž při pokusu o státní převrat	38
3.4	Boj o výklad občanské mobilizace Gezi a instrumentalizace osoby Osmana Kavaly	45
4	Závěr	49
	Bibliografie	52

1 Úvod

Turecko v posledních deseti letech¹ pod vládou Strany rozvoje a spravedlnosti AKP (*Adalet ve Kalkınma Partisi*) a jejího lídra, v minulosti premiéra a nyní prezidenta země Recepta Tayyipa Erdoğan, zažívá znepokojivý trend – oslabování demokratických institucí, nedodržování podstaty právního státu a dramatický nárůst autoritářských opatření, které slouží k zastrašení nebo odstranění opozice, a to jak politické, tak té, která se formuje v rámci občanské společnosti. Jednou z nejvýraznějších a nejdůležitějších figur turecké občanské společnosti je filantrop a lidskoprávní aktivista Osman Kavala, který se od 90. let věnuje kulturní a historické osvětě země, ale i humanitární pomoci či začleňování a podpoře etnicky, sociálně nebo sexuálně marginalizovaných skupin, především skrze umění a vzdělávání. Pro mnohé představuje symbol síly občanské společnosti² – společně se svou asociací Anadolu Kültür (Anatolská kultura), kterou založil v roce 2002, dává hlas všem těm, kteří nezapadají do monolitické představy o Turecku, kterou zastává AKP a současná hlava státu.³ Jakožto vlivnému podnikateli se mu navíc daří i na poli ekonomiky, která v posledních letech prochází silnou recesí.⁴ Aykan Erdemir, ředitel turecké sekce Nadace pro obranu demokracií (Foundation For Defense of Democracies – FDD), nazývá Anadolu Kültür „ztělesněním všeho, čím R. T. Erdoğan pohrdá.“⁵ Terčem tureckého represivního aparátu se Kavala poprvé stal v říjnu roku 2017, kdy byl zadržen a obviněn z plánování dvou signifikantních událostí, které se v Turecku v období odklonu od demokracie odehrály – Gezi protestů v roce 2013 a pokusu o vojenský převrat v roce 2016. Na základě obvinění z narušení ústavního pořádku a pokus o svržení vlády podle článků 309 a 312 tureckého trestního zákoníku byl pro Kavalu navržen trest doživotního odnětí svobody bez možnosti odvolání. Ačkoliv po jeho propuštění volají mezinárodní neziskové organizace, Evropský soud pro lidská práva (ECHR) nebo Výbor ministrů Rady Evropy (CE) a několikrát byl v soudním procesu zproštěn viny, jeho pobyt ve vazbě trvá nepřetržitě již více než tři a půl roku a v posledním soudním slyšení ze dne 21. 5. 2021 byl opětovně prodloužen.

---

¹ Nejčastěji je období vlády AKP členěno takto: 2002 – 2007 – demokratizace a europeanizace, 2008 – 2013 – počátek autoritářských sklonů, de-europeanizace, 2013 – 2016 – obrat k autoritářství, 2016 – současnost – autoritářské směřování země. Viz. Např. Yılmaz, Gözde. “From Europeanization to De-Europeanization: The Europeanization Process of Turkey in 1999–2014.” *Journal of Contemporary European Studies*. 2016. 24:1, 86–100. Accessed June 14, 2021. DOI: 10.1080/14782804.2015.1038226. Odklon od demokracie už do roku 2008 sleduje např. Merve Tahiroğlu in: Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” In *The Fletcher Forum of World Affairs* 44, no. 1 (2020): 67–96. Accessed May 30, 2021. <https://www.jstor.org/stable/48599281>, co se týče soudní moci, signifikantní zásahy AKP do nezávislosti soudů (budou rozvedeny v příslušné kapitole), pozorujeme od roku 2010, proto práce mluví o deseti letech.

² Human Rights Watch (HRW). “Turkey: Arrest of Civil Society Leader Arbitrary, Punitive.” November 2, 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2017/11/02/turkey-arrest-civil-society-leader-arbitrary-punitive>.

³ Erdemir, Aykan. “Erdogan’s Power Plays Turn to Profit Margins.” In *Foreign Policy*. March 24, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://foreignpolicy.com/2021/03/24/turkey-erdogan-economy-lawsuit-osman-kavala-anadolu-kultur/>.

⁴ Ibid.

⁵ Ibid.

V prostředí, kde dochází k umlčování oponentů vlády a nepohodlných osob, se zdá „nejnaléhavější potřebou Turecka nezávislé soudnictví.“⁶ Případ Osmana Kavalu ovšem reflektuje nejen zmíněné zastrašování a snahu eliminovat opozici, ale i fakt, že nástrojem tohoto zastrašování se čím dál častěji stává právě soudnictví, jehož nezávislost na exekutivní moci se R. T. Erdoğanovi v průběhu posledních let různými způsoby podařilo narušit a využít ve svůj prospěch. Soudní instituce a soudní činitelé, kteří byli sami nejprve cílem vládních autoritářských kroků, se postupně proměnili v jejich prostředky a činitele.⁷ Cílem této práce je představit tyto způsoby, kterými se R. T. Erdoğanovi podařilo soudnictví ovládnout, a za pomoci případové studie soudního procesu (respektive soudních procesů) s Osmanem Kavalou odhalit a popsat mechanismy politizace soudní moci, které R. T. Erdoğan a jeho strana AKP aktuálně využívá. Práce si klade otázku, jak se projevuje politizace soudní moci v Turecku, a odpovídá na ni prostřednictvím analýzy projevů politizace soudní moci na stále probíhajícím a kontroverzním soudním procesu s Osmanem Kavalou. Usuzovat z jednoho konkrétního případu zpolitizovaného soudního procesu na obecný fenomén politizace soudní moci si práce dovoluje činit na základě emblematickosti případu, jehož vývoj a charakter dokazuje, že nejde o ojedinělý úkaz, ale spíše o celou sérii praktik, které lze k politizaci využívat.⁸ Důležitou roli hraje také aktuálnost, která posiluje argument o současném závislém soudnictví a nefunkčním právním státu.

Zdroje, ze kterých čerpá tato práce pro kontextualizaci případu Osmana Kavalu a zasazení jej do problému politizace soudní moci v Turecku, jsou následující: studie profesora ústavního práva Erguna Özbuduna “Turkey’s Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism”⁹ a “Pending Challenges of Turkish Judiciary”,¹¹ který neschopnost zajistit nezávislost tureckého soudnictví považuje za jeden z indikátorů kompetitivního autoritářství; analýza politoložky Beken Saatçioğlu “De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law”,¹² která nefungování konceptu právního státu zasazuje do odklonu od proevropských reforem, které jsme mohli sledovat v prvních pěti letech vlády AKP (2002-2007); a také zprávy vypracované mezinárodními právními organizacemi Mezinárodní

---

⁶ Deutsche Welle Türkçe (DW). “Af Örgütü: Türkiye’de en acil ihtiyaç yargı bağımsızlığı.” April 7, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/af-örgütü-türkiyede-en-acil-ihtiyaci-yargı-bağımsızlığı/a-57117940>.

⁷ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 67.

⁸ O případu Osmana Kavalu jakožto o ztělesnění toho, čemu čelí oponenti R. T. Erdoğan v Turecku a symbolu selhání právního státu hovoří více expertů. Např. Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavalu.” Open Democracy.net. April 15, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/locking-dissidentsturkish-style-saga-osman-kavalu/>.

⁹ Özbudun, Ergun. “Turkey’s Judiciary and the Drift toward Competitive Authoritarianism.” *The International Spectator*, 50:2, (2015): 42-55. Accessed May 1, 2021. DOI: 10.1080/03932729.2015.1020651.

¹⁰ Volbou autorky je nechat anglické výrazy a anglické názvy děl anglicky z důvodu všeobecné rozšířené znalosti anglického jazyka. Francouzské a turecké názvy děl jsou přeložené a originál se objevuje v poznámce pod čarou. Pozn. aut.

¹¹ Özbudun, Ergun. “Pending Challenges of Turkish Judiciary.” *Global Turkey in Europe III: Democracy, Trade, and the Kurdish Question in Turkey-EU Relations*. Report. Edited by Aydın-Düzgün Senem, Huber Daniela, Müftüler-Baç Meltem, Keyman E. Fuat, Schwarz Michael, and Tocci Nathalie. Istituto Affari Internazionali (IAI), 2015. 131-44. Accessed May 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/resrep09856.21>.

¹² Saatçioğlu, Beken. “De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law.” *South European Society and Politics*, 21:1, (2016): 133-146. Accessed, April 7, 2021. DOI: 10.1080/13608746.2016.1147994.

advokátní komora (International Bar Association – IBA) a Mezinárodní komise soudců (International Commission of Jurists – ICJ), které sledují stav právního státu a soudnictví v Turecku. Z více zpráv tohoto druhu stojí za to zmínit “Turkey: The Judicial System in Peril”¹³ od ICJ a “Erosion of Judicial Independence and Attacks on Lawyers in Turkey”¹⁴ od IBA, na kterých je demonstrováno, že turecké soudnictví se dlouhodobě potýká s neschopností dostát principu nezávislosti soudní moci na moci exekutivní, který je základem pro fungování právního státu.¹⁵

Zdroje, ze kterých čerpá tato práce, a které se zabývají případem Osmana Kavalu, jsou především komentáře a zprávy neziskových lidskoprávních organizací, a sice Human Rights Watch (HRW), Amnesty International (AI) nebo web Expression Interrupted, který se věnuje sledování soudních procesů s novináři, aktivisty, právníky a dalšími nespravedlivě vězněnými v Turecku. Neziskové organizace upozorňují na arbitrárnost jeho případu a politické motivy vlády za jeho uvěznění.¹⁶ ICJ poukazuje na nelegální momenty a nesrovnalosti v průběhu soudních řízení s Kavalou, např. v “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.”¹⁷ Historička a odbornice na demokracii na Blízkém východě Merve Tahiroğlu využívá případ Osmana Kavalu jako jednu ze dvou případových studií¹⁸ ve svém akademickém článku “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law”, na kterých sleduje roli soudnictví v eliminaci médií, politické opozice a občanské společnosti.¹⁹ V článcích publikovaných na portálech Project on Middle East Democracy (POMED) a Open Democracy “Locking up Dissidents, Turkish style: The Saga of Osman Kavala”²⁰ a “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial”²¹ Tahiroğlu obšírně představuje kontroverze, které doprovázely soudní proces s Kavalou. Z jejích studií hojně čerpá i tato práce – Tahiroğlu systematicky zpracovává opatření, kterými si turecká vláda zajistila poddajné soudnictví a opatření, kterých využívá na případu Osmana Kavalu, chybí ovšem důkladnější přezkoumání textů obžaloby a teoretické ukotvení argumentu, že právní stát je nefunkční.

---

¹³ International Commission of Jurists (ICJ). “Turkey: The Judicial System in Peril.” June 2, 2016. Accessed May 30, 2021. <https://www.refworld.org/docid/57ee8e674.html>.

¹⁴ International Bar Association (IBA). “Erosion of Judicial Independence and Attacks on Lawyers in Turkey.” In *Universal Periodic Review: 35th session*. The law society of England and Wales. November 25, 2019. Accessed May 1, 2021. <https://www.lrwc.org/upr-of-turkey-erosion-of-judicial-independence-and-attacks-on-lawyers-in-turkey/>.

¹⁵ In: United Nations, Human rights Office of the High Commissioner (UN/OHCHR). “Basic Principles on the Independence of the Judiciary.” Adopted by the Seventh United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders held at Milan from 26 August to 6 September 1985 and endorsed by General Assembly resolutions 40/32 of 29 November 1985 and 40/146 of 13 December 1985. Accessed May 30, 2021.

¹⁶ Např. Expression Interrupted. “Osman Kavala.” Accessed May 30, 2021. <https://www.expressioninterrupted.com/osman-kavala>.

¹⁷ Např. International Commission of Jurists (ICJ). “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2020/12/Turkey-GeziParkTrial-TrialObservation-Publications-Reports-2020-ENG.pdf>.

¹⁸ Druhý zkoumaný případ je z řad politické opozice – bývalý předseda Demokratické strany lidu HDP (*Halkların Demokratik Partisi*) Selahattin Demirtaş.

¹⁹ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.”

²⁰ Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

²¹ Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.” Project on Middle East democracy (POMED). February 16, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://pomед.org/courthouse-controversies-in-turkey-the-gezi-trial/>.

Cenné poznatky o osobě Osmana Kavalu a jeho aktivitách poskytuje další expert na demokracii a kolega Tahiroğlu Aykan Erdemir v článku publikovaném na webu Foreign Policy “Erdogan’s Power Plays Turn to Profit Margins”,²² rozhovor francouzské politoložky Béatrice Hibou s přítelem Osmana Kavalu Ahmetem Inselem „Osman Kavala, kulturní hlas těch, kteří nejsou slyšet“^{23 24} a rozhovor tureckého kanálu Medyascope s francouzským sociologem a přítelem Osmana Kavalu Jean-Françoisem Bayartem „Tento týden v Turecku: S Jeanem Françoisem Bayartem o uvěznění filantropa Osmana Kavalu“²⁵ Průběh a vývoj soudního procesu s Osmanem Kavalou nejnázorněji monitoruje kampaň za propuštění Osmana Kavalu „Za svobodu Osmana Kavalu“ (*Osman Kavala’ya Özgürlük*),²⁶ která kromě časové osy procesu informuje o většině článcích, které o Kavalovi vyjdou ve veřejnoprávních a nezávislých médiích. Reportážní a informační články nezávislých tureckých médií Bianet a T24 spolu se zahraničními médii Deutsche-Welle a Al-Monitor slouží jako významný zdroj informací o průběhu dynamického soudního procesu a výroků R. T. Erdoğan na adresu Osmana Kavalu.²⁷

Další důležitý zdroj, který tematizuje Kavalovo nespravedlivé zadržení, představuje analýza právníka Emre Turkuta “Osman Kavala v. Turkey: Unravelling the Matryoshka Dolls”.²⁸ Společně s Tahiroğlu prostřednictvím případu Osmana Kavalu poukazují na širší problém strukturálních nedostatků celého tureckého soudního aparátu a zmiňují i výroky R. T. Erdoğan na jeho adresu. Ani jedna ze studií ovšem systematicky nezpracovává obsahové nedostatky a „tón“ obžalob. Texty obžalob a obhajob z Kavalových procesů jsou v literatuře a v médiích analyzovány pouze sporadicky – struktura a délka obžaloby jako ukazatelé arbitrární povahy případu se sice v literatuře objevují, další nekonzistentní informace, rozpory s fakty, absence relevantních důkazů a jiné absurdní aspekty obžaloby ovšem zatím žádná akademická studie ani zpráva lidskoprávní organizace nezpracovala. Nejvíce se textu obžaloby dotýkají komentáře tureckých lidskoprávních aktivistů a novinářů na webu T24 Gökçera Tahincioğlu „Sloučení případu Gezi: Nejvyšší soud zrušil po šesti letech rozhodnutí o

---

²² Erdemir, Aykan. “Erdogan’s Power Plays Turn to Profit Margins.”

²³ Insel, Ahmet and Béatrice Hibou. “Osman Kavala, voix culturelle des sans-voix.” In *Sociétés politiques comparées*. 2018, 2017/09-12 (43). Accessed December 1, 2020. <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01930774/document>.

²⁴ Práce pracuje s vlastními překlady z anglického, francouzského a tureckého jazyka. Pozn. aut.

²⁵ Bayart, Jean-François. “Cette semaine en Turquie: avec Jean-François Bayart sur l’incarcération du mécène Osman Kavala.” In Medyascope. December 27, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=5WlXoifobtQ>.

²⁶ Osmankavala. “Medyada Osman Kavala haberler.” *Osman Kavala’ya Özgürlük*. Accessed May 30, 2021, <https://www.osmankavala.org/tr/medyada-osman-kavala/haberler>.

²⁷ Např. T24. “Erdoğan’dan Kavala yorumu: Soros’un Türkiye ayağı malum içerideydi, dün beraat ettirmeye kalktılar.” November 19, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://t24.com.tr/haber/erdogan-dan-kavala-yorumu-soros-un-turkiye-ayagi-malum-icerideydi-dun-beraat-ettirmeye-kalktilar,861887>.

²⁸ Turkut, Emre. “Osman Kavala v Turkey: Unravelling the Matryoshka Dolls.” In *European Human Rights Law Review*. Issue 3. 2020. pp. 289-297. Accessed December 1, 2020. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3694829>.

osvobození v případě skupiny Çarşı²⁹ a Murata Çelikkana „Jediný vězeň v procesu Gezi“.³⁰ Právě analýzu textů obžalob a obhajob a zasazení nástrojů, které případ vyjeví, do komplexnějšího problému nedodržování právního státu skrze vybraný index, práce považuje za svůj největší přínos. Mimo jiné se práce dotýká události mobilizace za park Gezi, které v českém akademickém prostředí není věnováno tolik prostoru na rozdíl od obdobných událostí v arabském světě, tzv. Arabskému jaru.³¹ V poslední části práce navíc dochází k porovnání akademické literatury na téma Gezi protestů s popisem událostí v textech obžaloby, k čemuž je využita především studie politoložek Sezer İdil Göğüş a Sabine Mannitz “The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey”,³² která popisuje genezi, průběh a povahu mobilizace včetně medailonků zúčastněných na základě rozhovorů s participanty z různých skupin.

Práce pracuje s hypotézou, že případ Osmana Kavaly je zpolitizovaným soudním procesem a s touto hypotézou vstupuje do kontextu, ve kterém je soudnictví závislé na exekutivní moci a figuruje jako politický nástroj k eliminaci oponentů vlády.³³ Jelikož je soudní moc klíčovou institucí, která naplňuje podstatu právního státu,³⁴ teoreticky je koncept politizace soudní moci v práci ukotven právě skrze odklon od právního státu. Definice právního státu existuje celá řada – koncept právního státu figuruje v Chartě OSN, ve Všeobecné deklaraci lidských práv, v Úmluvě o ochraně lidských práv Rady Evropy (RE) nebo v Rezoluci Mezinárodní advokátní komory (IBA). Definice generálního tajemníka se soustředí na veřejné vyhlásování zákonů a odpovědnost před zákony pro všechny veřejné i soukromé subjekty bez rozdílu,³⁵ definice IBA se soustředí na ctění presumpce nevin, právo na spravedlivý a veřejný proces nebo přísnou ochranu důvěrné komunikace mezi právníkem a klientem.³⁶ Definice ovšem nenabízejí škálu „plnění“ podstaty právního státu, která je komplexní, a proto se pro účely práce jeví jako vhodnější využít index právního státu, který evaluuje jeho řádné fungování a názorněji tak

---

²⁹ Tahincioğlu, Gökçer. “Gezi Davası, torba davaya dönüşü: Yargıtay, 6 yıl sonra Çarşı Grubu davasında verilen beraat kararlarını bozdu.” In T24 bağımsız internet gazetesi. April 28, 2021. Accessed May, 30. 2021. <https://t24.com.tr/haber/gezi-davasi-torba-davaya-donustu-yargitay-6-yil-sonra-carsi-grubu-davasinda-verilen-beraat-kararlarini-bozdu,949027>.

³⁰ Çelikkán, Murat. “Gezi Davası'nın tek mahkûmu.” In T24, bağımsız internet gazetesi. 23 October, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://t24.com.tr/haber/gezi-davasi-nin-tek-mahkumu,845074>.

³¹ Arabskému jaru se věnuje např. publikace M. Mendela: Miloš Mendel. *Arabské jaro, Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém Východě* (Praha: Academia, 2015). Nebo Ondřeje Beránka: Ondřej Beránek (Ed), *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady* (Praha: Academia, 2013). Ke Gezi protestům nebyla dohledána žádná monografická publikace ani akademický článek.

³² Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. “The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey.” Report. Peace Research Institute Frankfurt, 2016. Accessed June 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/resrep14549>.

³³ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey's Leaders Dismantled the Rule of Law.”

³⁴ United Nations, Human rights Office of the High Commissioner (UN/OHCHR). “Basic Principles on the Independence of the Judiciary.” <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>, principle 2.

³⁵ United Nations (UN). “United Nations and the Rule of Law. What is Rule of Law?” 2020. Accessed May 1, 2021. <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/>.

³⁶ International Bar Association (IBA). “Rule of Law Resolution.” September 2005. Accessed May 1, 2021. <https://www.ibanet.org/Search/Search.aspx?query=rule%20of%20law%20resolution>

zobrazuje, jaké aspekty indexu jsou dodržovány, a zda tedy dochází k politizaci soudní moci.³⁷ Nejkomplexnější a metodologicky nejpracovanější je “World Justice Project Rule of Law Index” sestavený projektem “World Justice Project” (WJP),³⁸ který situaci právního státu aktuálně bodově hodnotí ve 128 státech světa na základě osmi různých faktorů: omezování vládních pravomocí, absenci korupce, transparentního vládnutí, dodržování základních práv a svobod, fungování práva a zajištění bezpečnosti, řádného vymáhání práva, a zajištění občanské spravedlnosti a trestní spravedlnosti. Pro účely této práce je však vybrán “Rule of Law Index” sestavený organizací Freedom House v rámci projektu “Freedom in the World”,³⁹ jelikož je operativnější a pracuje s méně faktory.⁴⁰ Index je podrobněji představen v teoretické části práce.⁴¹

Hlavní argument práce stojí na hypotéze, že existuje zájem, aby byl případ Osmana Kavalý jednoznačně vychýlen na jednu stranu, tj. aby byl Osman Kavala odsouzen a umlčen coby lidskoprávní aktivista, a že nástrojem k jeho umlčení jsou samotné soudy, jejichž mnohdy rozporuplná a nekonzistentní rozhodnutí nelze označit za pouhou nedbalost, nýbrž cílenou manipulaci případem. Práce si tímto klade za cíl přispět do debaty o nefungujícím rozložení sil do trojice exekutivní, legislativní a justiční moci v Turecku a současném trendu Turecko řadit mezi státy s tzv. kompetitivním autoritářstvím.^{42 43} Literatura zabývající se demokracií a právním státem v Turecku je zásadní pro pochopení jak současných problémů, tak samotného principu demokracie. Přestože na akademickém poli je stále více diskutována, politologové B. Esen a S. Gümüşçü ji ještě v roce 2015 označili za

---

³⁷ Indexů také existuje celá řada. Kromě těch, které práci zmiňuje, se jedná např. o “Political Risk Services (PRS) Law and Order Index.”, “World Bank Worldwide Governance Indicators Index (WGI).” Nebo “Bertelsmann Transformation Index (BTI) Rule of Law Index.” In: Møller, Jørgen and Svend-Erik Skaaning. “On the Limited Interchangeability of Rule of Law Measures.” *European Political Science Review*. EPSR. Cambridge Sv. 3, (Nov 2011): 371-394. Accessed May 1, 2021. DOI:10.1017/S1755773910000421. p. 374.

³⁸ “The World Justice Project Rule of Law Index is the world’s leading source for original data on the Rule of Law.” World Justice Project (WJP). “World Justice Project: Our Approach.” 2020. Accessed May 1, 2021. <https://worldjusticeproject.org/about-us/overview/our-approach>.

³⁹ Freedom House. “Freedom in the World 2021.” In *Freedom in the World*. 2021. Accessed May 1, 2021. <https://freedomhouse.org/report/freedom-world>.

⁴⁰ Index pracuje se čtyřmi faktory: existencí nezávislého soudnictví, právem na řádný právní proces, ochranou před nelegitimním použitím fyzického násilí při právní proceduře a garancí rovného zacházení zákonů s různými segmenty populace. In: Freedom House. “Freedom in the World Rule of Law Index.” In *Freedom in the World Research Methodology*. 2020. Accessed May 1, 2021. <https://freedomhouse.org/reports/freedom-world/freedom-world-research-methodology>.

⁴¹ Bylo by také možné zaměřit se výhradně na nezávislost soudního aparátu, který v různých zemích světa zkoumá a měří Mezinárodní advokátní komora (IBA). V jejích dokumentech figurují jako nástroje politizace především neexistence nezávislých advokátních komor a nedodržování řádných podmínek pro vykonávání soudní profese (transfery soudců, odvolávání soudců, nepřesné mediální zobrazení případu a jiné). Tato definice však opomíjí důležitou rovinu zpolitizovaných případů, kterou jsou právě zásahy exekutivy patrné na zkoumaném případě.

⁴² Teoretikové kompetitivního autoritářství S. Levitsky a Lucan A. Way se zaměřují především na státy Latinské Ameriky, v posledních letech se tímto hybridním režimem nazývá i Turecko. In: Esen, Berk and Şebnem Gümüşçü. “Rising Competitive Authoritarianism in Turkey.” *Third World Quarterly*. (2016): 37:9, 1581-1606. Accessed May 30, 2021. DOI: 10.1080/01436597.2015.1135732.

⁴³ Kompetitivní autoritářství je takovým systémem, ve kterém existuje soutěž a strany využívají demokratické instituce k boji o moc (kompetitivní) ale nejsou demokratické, protože podmínky jsou silně zkresleny ve prospěch jednoho subjektu (autoritářství). Soutěž je tedy skutečná, ale nespravedlivá. In: Steven Levitsky and Lucan A. Way, *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes after the Cold War* (Problems of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press, 2010).

nedostatečně probádanou.⁴⁴ Projekt této práce je proto relevantní z hlediska politologické analýzy – vztahuje se k politickému uspořádání země (nedodržování právního státu ukazuje mnohé i o demokracii) a indikuje přímý rozpor s Ústavou země (koncept právního státu je ukotven v Ústavě), ale také z právní perspektivy, neboť na případu Kavaly jsou normativně určeny techniky a mechanismy politizace. Na akademickém poli se jedná zatím o málo probádané téma především z důvodu neukončenosti případu.

Práce pracuje s pěti prameny – dvěma texty obžaloby Osmana Kavaly a třemi texty obhajoby Osmana Kavaly.⁴⁵ Z textu obžaloby v procesu Gezi je pro účely práce analyzována celá první část a vybrané pasáže z druhé a třetí části,⁴⁶ z textu obžaloby v procesu špionáž v pokusu o převrat vše kromě pasáže, která tematizuje aktivity obviněného Henriho J. Barkeyho.⁴⁷ Kritériem selekce je souvislost s Osmanem Kavalou, a proto pasáže, které se věnují ostatním obžalovaným, nejsou předmětem analýzy.⁴⁸ Metodologicky práce využívá tematickou analýzu,⁴⁹ kterou aplikuje jak na prameny – texty obžaloby a obhajoby Osmana Kavaly, tak na již představenou sekundární literaturu, při které je věnována pozornost především výroky R. T. Erdoğan na Kavalovu adresu a mediálnímu zobrazení případu,⁵⁰ a také na chronologii případu, která samotná slouží jako ukazatel arbitrárnosti případu.⁵¹ Tematická analýza textů je zvolena, protože je nejvhodnější metodou pro syntézu hledaných informací a získání vzorce z více zdrojů, neboť v rámci kvalitativních údajů hledá různé vzorce významu, tj. témata⁵² – v tomto případě zpracovává takové informace, jejichž zastřešujícím tématem je politizace soudní moci. Případ je ohraničen prvním zadržením Osmana Kavaly – 18. 10. 2017 a posledním soudním slyšením, které proběhlo 21. 5. 2021. Další soudní slyšení je naplánováno na 6. 8. 2021 a sahá nad rámec práce. V rámci kontextualizace případu Osmana Kavaly práce trasuje způsoby, kterými docházelo ke ztrátě nezávislosti soudní moci od roku 2010. Celkově tedy práce pracuje s obdobím od roku 2010 do roku 2021.

---

⁴⁴ Esen, Berk and Şebnem Gümüşçü. “Rising Competitive Authoritarianism in Turkey.”

⁴⁵ Obhajoba z 24. 6. 2019, 18. 12. 2020 a 5. 2. 2021.

⁴⁶ “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” In *İşte 16 ay sonra hazırlanan Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni*. T24. March 4, 2019. Accessed November 1, 2020. <https://t24.com.tr/foto-haber/iste-16-ay-sonra-hazirlanan-gezi-parki-kavala-iddianamesinin-tam-metni,7346> pp. 1-157 a 242-348 a 554-657.

⁴⁷ “Darbe idianamesinin tam metni.” in Files. Bianet. February 5, 2020. Accessed March 1, 2021. <https://bit.ly/darbeIdianamesinintammetni>, pp. 1-40, 57-64.

⁴⁸ “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” pp. 157-242, 348-554 a “Darbe idianamesinin tam metni.” pp. 40-56.

⁴⁹ Tematická analýza je jednou z forem kvalitativního výzkumu. Pro kvalitativní výzkum je důležitý význam nějakého fenoménu, oproti kvantitativním výzkumům, které staví na co největším sběru dat. Systematicky se metodě kvalitativního výzkumu a zvláště tematické analýze věnují psychologové Virginia Braun a Victoria Clarke. Např. v: Virginia Braun and Victoria Clarke, *Successful Qualitative Research. A Practical Guide for Beginners*, Sage Publications. London, 2013.

⁵⁰ Např. Bianet. “Erdoğan, Osman Kavala İçin “Yerli Soros” Dedi.” October, 24 2017. Accessed May 30, 2021. <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/190888-erdogan-osman-kavala-icin-verli-soros-dedi>.

⁵¹ Deskriptivní chronologie případu (respektive významné mezníky v Kavalově procesech) je zařazena do příloh práce a je získána především z Osmankavala.org. “Hukuki Sürec.” In Osman Kavala’ya Özgürlük. Accessed May 30, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/hukuki-surec>.

⁵² Braun and Clarke, *Successful Qualitative Research. A Practical Guide for Beginners*.

Práce je rozdělena do dvou větších celků, které reflektují její název – první se věnuje politizaci soudní moci a způsobům, kterými od roku 2010 AKP a R. T. Erdoğan postupně narušovali nezávislost soudní moci v Turecku, a druhá, obsáhlejší část, se zabývá případem Osmana Kavalu a analýzou pramenů. V první části je nejprve definována politizace soudní moci a konceptualizace pojmu v rámci práce včetně seznámení s indexem právního státu, který práce využívá, a poté jsou za pomoci sekundární literatury popsány legislativní úpravy a jiná opatření, která se po zkoumané období dotkla soudů a soudců. Případ Osmana Kavalu je v druhé části rozdělen do více dílčích částí – první představuje Osmana Kavalu jako takového a aktivity jeho asociace, druhá se věnuje soudním procesům s Kavalou a je rozdělena podle kategorií odklonu od právního státu – nezávislosti soudů a soudců a práva na řádný a spravedlivý soudní proces – pod které zařazuje různé techniky a mechanismy politizace případu.⁵³ Tematická kvalitativní analýza textů obžaloby je zahrnuta do kategorie práva na řádný a spravedlivý soudní proces a je členěna na základě představení hlavní teze obžaloby a poté podle chronologie textu. Poslední část druhého celku představuje ještě jeden aspekt Kavalova případu viditelný v analýze obžalob, který je důležitým přesahem výzkumné otázky, a sice instrumentalizace Kavalova případu k přepsání ustáleného narativu o mobilizaci za park Gezi. Obě události, ze kterých je Kavala obžalován, představují průlom v směřování země a figurují jako záminky k autoritářským krokům a utužování autoritářského vedení země. Podle oficiální verze byly obě události snahou svrhnout demokraticky zvolenou vládu, avšak zatímco pokus o vojenský převrat odpovídá tomuto popisu (armáda se snažila zajmout prezidenta), u Gezi protestů dochází k výraznému posunu jejich povahy a cíle z občanské mobilizace⁵⁴ na předem plánované povstání právě skrze případ Osmana Kavalu.⁵⁵ Soudní přelíčení s Kavalou jsou zároveň vládní snahou přepsat historii země, a i v této snaze tedy hrají soudy důležitou roli.

---

⁵³ Rozdělení je podrobněji okomentováno v druhé kapitole práce.

⁵⁴ Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. "The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey." pp. 16-27.

⁵⁵ Implikace tohoto zjištění jsou diskutovány v části 3. 4.

2 Politizace soudní moci

Slovníkové verze pojmu politizace se víceméně shodují na takových definicích, v jejichž jádru stojí akt, který jinak neutrálnímu jednání přidává politický charakter.⁵⁶ Ve slovesné formě pojem nabývá tranzitivního významu, tj. značí proces stávání se, doslova přechod k něčemu novému.⁵⁷ Pokud tedy o nějakém aktu mluvíme jako o zpolitizovaném, ztrácí svoji původní neutralitu a stává se politickým. Pojem je sám o sobě zatížen historicky, tj. svými využitími, ve kterých převažovalo negativní chápání přechodu k politickému.⁵⁸ Zatímco před vznikem moderních států se první slovníková definice držela čistě neutrálního „účastnění se politické debaty či politiky“,“⁵⁹ dnes již použitím termínu explicitně navazujeme na tradici využívání jej výhradně negativně ve smyslu popsaném výše. Ve spojení se soudní mocí, která je v demokratickém systému nejčastěji spojována s pojmem nezávislosti,⁶⁰ politizace označuje ztrátu této nezávislosti, a to nejčastěji ve prospěch vlády nebo prezidenta, kteří soudní instance účinně proměňují na politické nástroje.⁶¹ Nezávislost soudnictví je ošetřena Listinou základních zásad nezávislosti soudnictví OSN,⁶² jejíž první zásada ustavuje všem vládním a jiným institucím respektovat nezávislost soudnictví, jakožto základní pilíř právního státu (*Rule of Law*).⁶³ Narušením tohoto principu tak vláda jedná v rozporu s touto Listinou a odklání se od právního státu, který naplňuje podstatu nezávislosti soudní moci.⁶⁴

2.1 Konceptualizace pojmu v rámci práce

Právě propojení soudnictví s podstatou právního státu zakládá jednu z možností měření fenoménu politizace a bude využito v této práci. Kromě nezávislosti soudnictví totiž zohledňuje další důležitou rovinu zpolitizovaných případů – soudní případ jako častý terč exekutivy a jejího veřejného diskurzu. Jak již bylo zmíněno v úvodu, pro účely této práce, která ukotvuje politizaci skrze odklon od řádného fungování právního státu, je vybrán “Rule of Law Index” sestavený organizací Freedom House v rámci projektu “Freedom in the World.”⁶⁵ Index v tomto projektu figuruje jako jeden ze sedmi

⁵⁶ Porovnává aktuální data z Merriam-Webster. “Politicize. Verb.” Accessed May 1, 2021. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/politicize>, Oxford Learner’s dictionaries. “Politicize. Verb.” Accessed May, 1. 2021. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/politicize?q=politicize> a Cambridge dictionary. “Politicize. Verb.” Accessed May 1, 2021. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/politicize>.

⁵⁷ Podle definice Merriam-Webster. “Transitive. Adjective.” Accessed May 1, 2021. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/transitive>.

⁵⁸ Tognoti, Chris. “How “Politicize” Became Such a Dirty Word.” In *Bustle*. November 2 2017. Accessed May 1, 2021. <https://www.bustle.com/p/what-does-politicize-even-mean-how-the-term-turned-into-a-dirty-word-3201398>.

⁵⁹ Podle tištěného slovníku Merriam-Webster z roku 1934. In: Tognoti, Chris. “How “Politicize” Became Such a Dirty Word.”

⁶⁰ Definice demokracie podle Roberta A. Dahla, Dahl, Robert A. “On Democracy.” In *Government and Opposition* 1, no. 4 (1966): 560-62. Accessed November 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/44484211>.

⁶¹ “Turkey: The Judicial System in Peril.”

⁶² United Nations, Human rights Office of the High Commissioner (UN/OHCHR). “Basic Principles on the Independence of the Judiciary.”

⁶³ *ibid*, Principle 1.

⁶⁴ *ibid*, Principle 2.

⁶⁵ “Freedom in the World 2021.”

ukazatelů demokracie – společně s řádným volebním procesem, pluralitou politických stran, funkční vládou, svobodou vyznání a projevu, svobodou shromáždění a formování asociací a individuálními právy⁶⁶ utváří komplexní pohled na stav demokratického zřízení ve 195 státech světa a již po 40 let se jedná o nejčtenější a nejcitovanější zprávu svého druhu.⁶⁷ Cílem této práce je upozornit na zpolitizované soudnictví skrze rozpadající se právní stát, a jelikož je právní stát jedním z významných ukazatelů demokratického zřízení,⁶⁸ zpolitizovaný charakter studovaného případu rovněž poukazuje na širší problematiku odklonu od demokracie v Turecku.

Projekt “Freedom in the World” je založen na bodovém hodnocení jednotlivých států – celkově je škála demokracie vytyčena na 100 bodů, přičemž ne všechny ukazatele zabírají rovnoměrný prostor z celku. Každý z nich je sám v sobě rozdělen a dohromady tvoří 25 kategorií, ze kterých každá dosahuje čtyř bodů.⁶⁹ Právnímu státu připadají čtyři kategorie po čtyřech bodech, celkově má tedy „sílu“ 16 bodů ze sta. Práce pracuje se dvěma z těchto čtyř kategorií: existencí nezávislého soudnictví a právem na řádný právní proces,⁷⁰ s pomocí kterých se snaží nastínit, jak se politizace na konkrétním zkoumaném případě projevuje. Obě kategorie jsou vybrány záměrně, neboť nejlépe demonstrují cílené snahy zpolitizovat zkoumaný případ, tj. soudnictví se na tomto případě ukazuje jako klíčový aktér v eliminaci osob, a tedy i jako plně zpolitizovaná instance. Naopak u dalších dvou kategorií ochrany před nelegitimním použitím fyzického násilí při právní proceduře a garanci rovného zacházení zákonů s různými segmenty populace⁷¹ by byla potřeba kvalitativní nebo komparativní analýza, aby na nich bylo možné dobře dokázat systematickou politizaci. Zároveň přesahují zkoumaný případ, a proto je práce záměrně ponechává stranou. Namísto nich práce doprovází výše zmíněné kategorie ještě dvěma podkategoriemi, které si kladou za cíl názorněji dokázat, že existuje systematická snaha ovlivnit zkoumaný případ. V případě existence nezávislého soudnictví je vedle přímých zásahů do fungování soudů zahrnuta i politická rovina případu, jakási „příprava veřejného mínění“, která staví především na manipulacích veřejné diskuze o případě.⁷² U práva na řádný právní proces jsou kromě procedurálních aspektů procesu zkoumány texty obžaloby a obhajoby Osmana Kavalý, na kterých se vyjevují faktické rozpory a absence relevantních důkazových materiálů.⁷³ Teoretický rámec indikátorů politizace soudní

---

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ „Lidská práva, právní stát a demokracie jsou vzájemně propojeny a vzájemně se posilují.“ Valné shromáždění OSN, 2012. In: Rule of Law Alliance. “Impact of Rule of Law: Rule of Law & Democracy.” In *Rule of Law & Democracy*. 2012. Accessed May 1, 2021. <http://rolalliance.org/rol-alliance-impact/rule-of-law-democracy/>.

⁶⁹ “Freedom in the World Rule of Law Index.”

⁷⁰ Freedom House. “Freedom in the World 2021: Turkey.” 2021. Accessed May 1, 2021. <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2021>.

⁷¹ Ibid.

⁷² “Freedom in the World Rule of Law Index” tuto podkategorii zařazuje do kategorie existence nezávislosti soudnictví pod bodem “Do judges rule fairly and impartially, or do they commonly render verdicts that favor the government or particular interests, whether in return for bribes or for other reasons?” In: “Freedom in the World Rule of Law Index.”

⁷³ “Freedom in the World Rule of Law Index” tuto podkategorii zařazuje do kategorie práva na řádný právní proces pod bodem “Do law enforcement officials make arbitrary arrests and detentions without warrants, or fabricate or plant evidence on suspects?” In: *ibid.*

moci je tedy získán z dvou hlavních kategorií “Freedom in the World Rule of Law Indexu” a z dvou vlastně sestavených kategorií, které ovšem v Indexu figurují jako podkategorie. Vybrané indikátory komplexním způsobem ukazují rozsah politizace na případu Osmana Kavalu.

2.2 Fenomén politizace soudní moci v posledním desetiletí vlády AKP

Jak již bylo nastíněno v úvodu a postupně bude dokázáno v následující kapitole, soudní proces s Osmanem Kavalou je spíše než ojedinělým případem zpolitizovaného soudnictví, vyústěním dlouhodobých snah vládnoucí strany AKP v čele s prezidentem Recepem Tayyipem Erdoğanem získat kontrolu nad justicí, a je tedy možné ho v tomto smyslu považovat za emblematický.⁷⁴ Snahy AKP podmanit si soudy sahají minimálně do roku 2013, který je mnoha experty označován jako rok „očisty“ soudnictví od vlivu Fethullah Gülena.⁷⁵ Gülen, turecký klerik, který je od roku 1999 v dobrovolném vyhnanství v USA, se nezúčastnil otevřené politické soutěže, ale skrze infiltraci svých příznivců vzešlých ze sítě vzdělávacích institucí, které zakládal po vojenském puči v roce 1980 v rámci tzv. turecko-islámské syntézy, dospěl k nezanedbatelnému vlivu.⁷⁶ Ze vzdělávacích institucí se Gülenovou vizí islámu indoktrinovaní studenti postupně dostávali do dalších veřejných institucí, včetně školství, armády nebo právě soudnictví. Zprvu zásoby kvalitně vzdělaného personálu využívala i AKP v čele s R. T. Erdoğanem, nicméně po roce 2010 ji začalo být jasné, že byt' Gülenisté nikdy nezformovali politické hnutí v pravém slova smyslu, z infiltrované byrokracie mohl vzejít silný konkurent AKP. Proto R. T. Erdoğan sáhl k masivní čistce. Půdu pro ni připravily již ústavní reformy soudnictví přijaté v roce 2010, které sice refletovaly pozitivní a proevropskou trajektorii Turecka na samém počátku vládnutí AKP, např. v zřízení instituce individuálního odvolání k Ústavnímu soudu nebo voleb do Nejvyšší rady soudců a státních zásupců (*Hâkimler ve Savcılar Kurulu – HSYK*),⁷⁷ nicméně později posloužily jako záminka pro tvrdé restriktce a obrácení směru proti evropským standardům (bude rozvedeno níže).⁷⁸ Odklon od právního státu v pozdní fázi vládnutí AKP má tedy kořeny v širším kontextu mocenského boje mezi AKP a příznivci Fetullah Gülena.⁷⁹

Někteří experti v odvrácení se od podstaty právního státu spatřují i osobní rozměr pro prezidenta Erdoğana, který si „po krátkém pobytu ve vězení za recitaci islámské básně v 90. letech moc dobře

---

⁷⁴ Svoji povahou a arbitrárními rozhodnutími v průběhu procesu poukazuje na aktuální situaci právního státu a shrnuje dosud prováděné techniky, kterými lze případy prostřednictvím soudnictví manipulovat. Podobná arbitrární rozhodnutí padla v případě s novinářem Ahmetem Altanem, bývalým předsedou prokurdské strany HDP Selahattinem Demirtaşem, starostkou Diyarbakıru Gültan Kışanak a dalšími. Např. v Bianet. “Kavala davası Türkiye’de hukuk krizinin bir simgesi.” March 1, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/240094-kavala-davasi-turkiye-de-hukuk-krizinin-bir-simgesi>.

⁷⁵ Saatçioğlu, Beken. “De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law.” p. 137.

⁷⁶ V rámci snahy vymýtit levicovou ideologii byla všem levicovým stranám zakázána činnost – obnova měla nastat skrze syntézu islámských hodnot s tureckým nacionalismem, Gülen byl jedním z propagátorů umírněné verze islámu. Cílem pučistů bylo depolitizovat tureckou společnost a právě umírněný islám a nacionalismus byly zvoleny za nejvhodnější ideologii, kterou je třeba vštípit mladé generaci.

⁷⁷ Özbudun, Ergun. “Pending Challenges of Turkish Judiciary.” p. 7.

⁷⁸ Saatçioğlu, Beken. “De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law.” p. 137.

⁷⁹ Ibid.

uvědomuje, jakou hrozbu mohou pro politickou kariéru představovat soudy.⁸⁰ O zadržení R. T. Erdoğan v 90. letech rozhodl Ústavní soud, neboť považoval veřejnou recitaci islámské básně za hrozbu pro sekulární hodnoty země. Soudy tehdy vskutku sloužily jako strážci sekularismu (rozhodly např. o uzavření proislámských nebo etnicky orientovaných stran) a etnicky jednotného národa (Atatürkem prosazované násilné turkifikace).⁸¹ Ani před údajným Gülenistickým „soudním pučem“ tedy soudy nebyly nezávislé a nenaplnovaly naplno podstatu právního státu.⁸² To potvrzuje i Mezinárodní komise právníků (ICJ), podle níž sahá tradice instrumentalizace soudů hluboko, nicméně čistky Gülenistů, které jsou tureckou vládou prezentovány jako „záchrana nezávislosti“ tureckého soudnictví, vytvořily obzvlášť dobrou půdu pro ještě intenzivnější a přímější vládní kontrolu nad soudy.⁸³ Stejně jako nelze v žádném historickém bodu o Turecku mluvit jako o plně fungující demokracii⁸⁴ (naopak dnes se již nejčastěji pro Turecko používá výraz „kompetitivní autoritářství“⁸⁵), nelze mu ani přisoudit úplné fungování právního státu, a to ani před výrazným zhoršením situace, kterou pozorujeme v posledních letech (a pro kterou tato práce argumentuje).⁸⁶ Pokud tedy chceme usuzovat na rozklad právního státu, je třeba mít na vědomí, že stav právního státu nikdy nedosahoval ideálu, ani se nepodobal právnímu státu evropských zemí.⁸⁷ V následující části kapitoly budou představeny nejdůležitější vládní kroky v posledním desetiletí (2010 – současnost), které lze kvalifikovat jako zásahy do nezávislosti soudní moci a ukazatele na politizaci soudní moci.

Nejvýraznější reformou z reformního balíčku přijatého v roce 2010 bylo přeskupení sil v Nejvyšší radě soudců a státních zásupců (*Hâkimler ve Savcılar Kurulu* – HSYK).⁸⁸ Dodatek k Ústavě přesunul moc dohlížet na soudní aparát z Ministerstva spravedlnosti právě na tento orgán. Podle ICJ se jednalo o důležitý krok v demokratizačním projektu,⁸⁹ neboť HSYK, která má na starost veškerou

---

⁸⁰ Např. Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 70. A dále v: Deutsche Welle (DW). “Erdogan says he will not respect court ruling in favor of ‘Cumhuriyet’ journalists.” February 28, 2016. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/en/erdogan-says-he-will-not-respect-court-ruling-in-favor-of-cumhuriyet-journalists/a-19081024>.

⁸¹ Özbudun, Ergun. “Pending Challenges of Turkish Judiciary.” p. 7.

⁸² Soudy byly od počátku Republiky pod silným vlivem armády a sekularistických elit, Tahiroğlu mluví o snaze AKP ovládnout soudnictví jako o „možnosti prolomit vliv sekularistů a nastolit svou vlastní.“ In: Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 68.

⁸³ “Turkey: The Judicial System in Peril.” p. 10

⁸⁴ Slova politologa Muhittina Bilgeho v: Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. “The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey.” p. 23.

⁸⁵ Demokratizační projekt započal s počátkem Republiky pod vedením Mustafy Kemala Atatürka, nicméně tehdy byla moc koncentrována téměř výhradně v jeho rukách. Nejčastěji je Turecko označováno za hybridní nebo semi-demokracii, tj. takovou demokracii, která ještě nedosáhla „západního standardu“ v občanských svobodách, ale je zde plně rozvinut politický pluralismus a možnost všech skupin obyvatel participovat na volebním procesu. V posledních letech se ovšem objevuje čím dál více expertů, kteří „přidavné jméno“ již nenapojují k demokracii, ale k autoritářství – od roku 2007, druhého vládního období AKP, se přiklání k termínu kompetitivní autoritářství. In: Özbudun, Ergun. “Turkey’s Judiciary and the Drift Toward Competitive Authoritarianism.”

⁸⁶ “Turkey: The Judicial System in Peril.” p. 10.

⁸⁷ “Freedom in the World Rule of Law Index.”

⁸⁸ Jedná se o zákon č. 6087 přijatý 11. 12. 2010. In: “Turkey: The Judicial System in Peril.” p. 12

⁸⁹ Ibid, p. 10.

organizaci a strukturu soudnictví,⁹⁰ se tímto vzdálila od vlivu Ministerstva spravedlnosti a získala určitou autonomii.⁹¹ Politoložka a odbornice na tureckou zahraniční politiku Beken Saatçioğlu si však v analýze “De-Europenisation in Turkey: The Case of the Rule of Law” všimá, že nová ustanovení zachovala možnost ministra spravedlnosti předsedat orgánu a jeho zástupce zůstat přirozeným členem, a tím spíše se upevnil jeho vliv nad orgánem.⁹² Vzhledem k tomu HSYK nedokázala oponovat vládě ani v prosinci roku 2013, kdy její členové odhalili korupční skandál dotýkající se samotného prezidenta, jeho synů, širší rodiny, čtyř členů jeho kabinetu a dalších byrokratů.⁹³ Namísto řádného souzení vládních činitelů se tehdy vládě podařilo korupční skandál označit za spiknutí Gülenisty protkaných soudů za účelem zdiskreditovat vládu, a obrátit tak rozhodnutí HSYK proti ní samé. Záminka AKP převzít kontrolu nad soudy a odstranit Gülenisty vyústila v zákon o restrukturalizaci HSYK přijatý v únoru 2014, uschopňující parlament volit přímo či nepřímo všechny členy orgánu.⁹⁴ Expert na ústavní právo a politolog Ergun Özbudun jej v analýze “Pending Challenges of Turkish Judiciary” komentuje jako počátek konce vlády práva.⁹⁵ Nejen, že zákon ustavil téměř absolutní vládní kontrolu nad orgánem (mimo parlamentní kontrolu např. skrze soudní policii, které uložil povinnost informovat vládu o průběhu vyšetřování soudců a státních zástupců a v případech nelibosti přijmout nezbytná opatření, jako např. odpovídajícím způsobem změnit vyšetřující policisty⁹⁶), ale také byl jako takový přijat protiústavně. Dodatek, který se AKP snažila prosadit před parlamentem, žádný z opozičních poslanců nepodpořil, a tak jej obešla skrze přijetí nového zákona, který zpět posílil roli ministra spravedlnosti. O protiústavnosti nového zákona hovořil i tehdejší prezident Abdullah Gül, nicméně jeho nesouhlas zůstal ve formě upozornění a namísto veta byl zákon stvrzen jeho podpisem. Dříve než se k zákonu vyjádřil Ústavní soud (na základě stížnosti skupiny opozičních poslanců), všechny nové restriktce, které na jeho základě mohly být přijaty, již byly přijaty.⁹⁷ I když nakonec rozhodnutí Ústavního soudu změnilo některé instance zákona, nedošlo k navrácení pozice těm, kteří byli propuštěni. Pro účely práce ovšem zůstává důležité, že ještě v roce 2014 sehrál Ústavní soud důležitou roli ve zpomalení politizace soudnictví a reformy z roku 2010 týkající se jeho samotného⁹⁸ z něj učinily „poslední maják naděje“.⁹⁹

---

⁹⁰ Rozhoduje o jmenování soudců, transferu soudců, odvolání soudců, supervizi soudců a státních zástupců aj.

⁹¹ Saatçioğlu, Beken. “De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law.” p. 138.

⁹² Ibid.

⁹³ Deutsche Welle Türkçe (DW). “Yolsuzluk skandalı Erdoğan hükümetinin sonunu getirebilir.” December 24, 2013. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/yolsuzluk-skandal%C4%B1-erdo%C4%9Fan-h%C3%BCK%C3%BCmetinin-sonunu-getirebilir/a-17321916>.

⁹⁴ Zákon č. 6524, který vyšel v platnost dne 27. 2. 2014.

⁹⁵ Özbudun, Ergun. “Pending Challenges of Turkish Judiciary.” p. 7.

⁹⁶ Ibid, p. 3.

⁹⁷ Zrušena byla funkce Generálního tajemníka, pomocníků Generálního tajemníka, předsedy Rady inspektorů a místopředsedů, inspektorů Rady, zpravodajských soudců a dalších administrativních pracovníků a došlo k vysokému počtu transferů soudců a dosazení nových. In: ibid, p. 4.

⁹⁸ Jednou z reforem plně implementovaných v roce 2013 bylo zavedení instance individuálního odvolání. In: Turkut, Emre. “Osman Kavala v Turkey: Unravelling the Matryoshka Dolls.” p. 8.

⁹⁹ Ibid, p. 7.

Další prostor pro narušení nezávislosti soudního aparátu poskytl nepovedený vojenský puč ze dne 15. 7. 2016. údajně režírovaný Gülenisty.¹⁰⁰ V rámci výjimečného stavu přijatého bezprostředně po puči vládla AKP dekrety (*Kanun Hükmünde Kararname* – KHK) a mimořádnými vyhláškami,¹⁰¹ které by za „normálního“ stavu musely projít řádnou schvalovací legislativní procedurou. Ačkoliv výjimečný stav formálně skončil po dvou letech, většina ze souboru vyhlášek postupně přijatých mezi lety 2016 – 2018 se schválením parlamentu přetavila do norem a stala se tak pevnou součástí zákona. Human Rights Watch (HRW) toto nazvala „normalizací nouzového stavu.“¹⁰² Např. zákon č. 6749 kodifikoval mimořádné opatření č. 667 (KHK/667) ze dne 22. 7. 2016, které umožňovalo propustit jakéhokoli člena soudní moci, včetně soudce Ústavního soudu pouze na základě obvinění z terorismu. Jiný zákon nahradil vyhlášku, která dovoľovala státnímu zástupci omezit právo obhájce na prozkoumání spisu nebo pořízení jeho kopií v případě podezření na ohrožení vyšetřování,¹⁰³ nebo vyhlášku, která státního zástupce uschopňovala zkrátit dobu konzultace mezi právníkem a klientem.¹⁰⁴ Bezprostředně po puči bylo propuštěno 2740 soudců a státních zástupců. Ke dni 21. 11. 2019, kdy IBA vydala prohlášení o erozi v justice v Turecku,¹⁰⁵ bylo celkem stíháno 1546 právníků, 699 zatčeno a 311 obžalováno – dohromady na 1967 let trestu. Většina ze stíhaných čelila obvinění z terorismu, respektive porušení protiteroristického zákona č. 3713 ovšem bez dostatečných důkazů.¹⁰⁶ Četnému využití tohoto obvinění napomohla především extrémně vágní definice v zákoně o boji proti terorismu, na kterou upozorňuje mimo jiné i Amnesty International, ve své tradiční roční zprávě zhodnocující situaci lidských práv ve světě.¹⁰⁷ Restrikce se dotkly i právních asociací a advokátních komor – celkem jich bylo rozpuštěno 34 ve 20 provinciích země.¹⁰⁸

Přesně dva roky od puče, tedy 15. 7. 2018 byla prezidentským dekretem č. 587 obnovena Státní dozorcí rada (*Devlet Denetleme Kurulu* – DDK), která měla nově zodpovídat za monitorování vyšetřování veřejných institucí, včetně advokátních komor a Unie tureckých advokátních komor (*Türkiye Barolar Birliği* – TBB).¹⁰⁹ Dekret byl přijat již pod novým státním zřízením (prezidentským režimem), které si občané odhlasovali v ústavním referendu dne 16. 4. 2017, tedy stále za výjimečného stavu. Referendum se skládalo celkem z 18 článků, z nichž nejzásadnější a pro veřejnost nejviditelnější

¹⁰⁰ International Coalition of Legal Organisations (ICLO). “Joint Stakeholder Submission to the UN Human Rights Council’s Universal Periodic Review – TURKEY.” 35th Session. 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.lrwc.org/upr-of-turkey-joint-stakeholder-submission-to-the-un-human-rights-council/>.

¹⁰¹ Výjimečný stav byl přijat 21. 7. 2016 zároveň s dalšími 32 mimořádnými vyhláškami za účelem obejít standardní legislativní procedury. In: *ibid*.

¹⁰² Human Rights Watch (HRW). “Turkey: Normalizing the State of Emergency.” July 2018. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2018/07/20/turkey-normalizing-state-emergency>.

¹⁰³ Vyhláška č. 668 – k odifikovaná zákonem č. 6755 (KHK/668).

¹⁰⁴ Vyhláška č. 667 – kodifikovaná zákonem č. 6749 (KHK/667).

¹⁰⁵ International Bar Association (IBA). “Erosion of Judicial Independence and Attacks on Lawyers in Turkey.” p. 1.

¹⁰⁶ *Ibid*, p. 1.

¹⁰⁷ “Af Örgütü: Türkiye’de en acil ihtiyaç yargı bağımsızlığı.”

¹⁰⁸ “Erosion of Judicial Independence and Attacks on Lawyers in Turkey.” p. 1.

¹⁰⁹ DDK fungovala od přijetí nové Ústavy v roce 1982, ale byla zrušena konstitučním referendem v roce 2010. In: *ibid*, p. 1.

byla právě změna parlamentního systému vlády na prezidentský. IBA upozorňuje, že v souvislosti s dalšími články neměla veřejnost dostatek informací.¹¹⁰ Úřad pro demokratické instituce a lidská práva Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OSCE/ODIHR) si všímá zákona regulujícího kampaně v průběhu referenda, který zakazoval všem organizacím občanské společnosti účastnit se kampaně a pro politické strany stanovil takové podmínky, které vyřadily 82 z 92 stran z možnosti kampaně vést.¹¹¹ V referendu tak byla výrazně znevýhodněna celá síť kampaně prosazující “NE” (“*Hayır*”) tj. zachování parlamentního systému.¹¹² Součástí reformy bylo i snížení počtu ústavních soudců ze 17 na 15, z nichž 12 je přímo jmenováno prezidentem. Ke snížení počtu členů došlo i v rámci HSYK – namísto 22 členů je Rada tvořena 13, z nichž sedm je dosazeno prezidentem a šest jmenováno parlamentem.

Pokud tedy bylo možné v Ústavním soudu spatřovat poslední nezávislý orgán, tak konstituční referendum efektivně přispělo ke ztrátě této nezávislosti.¹¹³ „Normalizace nouzového stavu“ byla dokonána zákonem přijatým 18. 7. 2018, který prezidentovi umožnil odvolávat soudce a všechny ostatní veřejné činitele nebo zakazovat různá veřejná shromáždění, a policii uložil pravomoc nechat zadrženého v detenci až 12 dní bez obvinění. HRW navíc upozorňuje, že zákon neposkytuje dostatečný soudní dohled nad využíváním těchto pravomocí, ani efektivní nápravu pro oběti v případě podezření z porušení jejich práv.¹¹⁴ Podle IBA, komisaře Rady Evropy pro lidská práva, HRW a AI jsou všechny výše popsané legislativní úpravy přímým zásahem do v Ústavě zakotvené nezávislosti soudní moci a fungování právního státu.¹¹⁵ Tato kapitola se za pomoci zpráv těchto organizací snažila nastínit nástroje a mechanismy politizace soudní moci využívané v posledních 10 letech vlády AKP a odhalila, že politizace neprobíhá pouze skrze nepřímé restriktce (tj. podněcování, výhrůžky, politický tlak na soudní činitele),¹¹⁶ ale především skrze legislativní změny,¹¹⁷ kterým otevřel cestu korupční skandál z prosince roku 2013, výjimečný stav trvající od července 2016 do července 2018 a ústavní referendum z dubna roku 2017.

---

¹¹⁰ Ibid, p. 1.

¹¹¹ Organization for security and Co-operation in Europe, Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR). “Limited Referendum Observation Mission Final Report Republic of Turkey Constitutional Referendum” April 16, 2017. Strasbourg. Accessed May 30, 2021. <https://www.osce.org/odihr/elections/turkey/303681>.

¹¹² Zpráva ukazuje, že např. co se týče mediálního prostoru, 480 hodin bylo věnováno kampani „ANO“, zatímco pouze 45 hodin kampani „NE“. In: ibid.

¹¹³ Ještě v květnu 2014 Ústavní soud rozhodl o protiústavnosti zákazu Youtube a zvrátil rozhodnutí vlády. V únoru 2016 nařídil okamžité propuštění novináře Cana Dündera a Erdema Güla a prohlásil jejich detenci za protiústavní – prezident Erdoğan tehdy na rozhodnutí Ústavního soudu reagoval nesouhlasně a prohlásil, že nerespektuje jeho rozhodnutí. In: “Erdoğan says he will not respect court ruling in favor of “Cumhuriyet” journalists.”

¹¹⁴ “Turkey: Normalizing the State of Emergency.”

¹¹⁵ Nezávislost soudní moci je přímo ukotvena v Turecké Ústavě v článku 2, podle kterého je Turecká Republika „demokratickým, sekulárním, sociálním a právním státem.“ (“Demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.”) In: Türkiye Büyük Millet Meclisi. “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.” Accessed June 20, 2021. <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>. Nezávislost soudů je dále garantována článkem 138, státních zástupců článkem 139. Článek 9 zajišťuje nezávislou strukturu soudů. In: “Turkey: The Judicial System in Peril.” p. 10.

¹¹⁶ Ibid, p. 10.

¹¹⁷ Ibid, p. 10.

Aktuální stav soudnictví je výsledkem dlouhodobé nemožnosti dostat nezávislosti na exekutivní moci a nedávných výrazných zásahů exekutivy v další neprospěch nezávislosti. Politologové Berk Esen a Şebnem Gümüşçü toto vnímají jako součást opuštění demokratizační trajektorie AKP¹¹⁸ a začátek využívání soudnictví k „cílení na své nepřátele.“¹¹⁹ Také historička Merve Tahiroğlu v tureckém soudnictví rozpoznává „primárního zprostředkovatele R. T. Erdoğan na média, politickou opozici a občanskou společnost.“¹²⁰ Osman Kavala v jednom ze svých prohlášení dokonce poznamenává, že zatímco doposud prostřednictvím soudnictví docházelo „pouze“ k omezování práv, nyní soudnictví zaujímá klíčové postavení v eliminaci těch, kterých se vláda přeje zbavit.¹²¹ Právě na případu Osmana Kavalu bude teze o zpolitizovaném soudnictví rozvinuta a doložena v následující kapitole, a to nejprve skrze zásahy do nezávislosti soudů a soudců, které se udály při procesech s ním, a poté skrze porušování práva na řádný právní proces týkající se přímo Kavalovy osoby.

---

¹¹⁸ Experti postupně opouštějí demokratizační trajektorie, na kterou AKP navázala ve svém prvním období (2002 – 2007), datují většinou do roku 2007, ve kterém se začaly objevovat „monopolizační tendence“, soudní procesy s novináři za „urážku prezidenta“ či zákazy shromažďování a policejní represe v případě neuposlechnutí. Pro rámec práce zůstává nejdůležitější rok 2014, který je popisován jako snaha „institucionalizovat přímou vládní kontrolu nad soudnictvím“, v zemi, ve které doposud fungovala „soudní svoboda.“ In: Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. “The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey.” p. 11.

¹¹⁹ Esen, Berk, and Şebnem Gümüşçü. “Turkey: How the Coup Failed.” *Journal of Democracy* 28, no. 1 (2017): 59-73. Accessed May 30, 2021. doi:10.1353/jod.2017.0006, p. 61.

¹²⁰ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 67.

¹²¹ Osman Kavala se vyjádřil takto: “Kendimi bildim bileli Türkiye’de özgürlüklerin yargı yoluyla kısıtlandığına şahit oldum. Ancak, siyasi muhalifleri tasfiye etmek için yargıya kilit bir görev verilmesi, yargının da bunu Onun da Türkiye ayağı malum içerideydi üstlenmesi yeni bir durum.” („Odkáživa jsem byl svědkem toho, že svoboda byla soudy omezována, nicméně přenést na soudnictví klíčovou roli v eliminaci politických oponentů a fakt, že soudy tuto roli přijímají, to je zcela nová situace.“) in: Bianet. “Kavala: İddialar tam manasıyla gerçek üstü kurgular.” March 9, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/1/19/240535-kavala-iddialar-tam-manasiyla-gercek-ustu-kurgular>.

3 Případ Osmana Kavaly

Osman Kavala je v současné době¹²² souzen v rámci jednoho soudního procesu (2021/17E), který vznikl rozhodnutím soudu z 5. 2. 2021 sloučením dvou předchozích, které proti němu byly vedeny – soudní proces v případě pokusu o svržení vlády a narušení ústavního pořádku při mobilizaci za park Gezi v roce 2013 (2019/74) a soudní proces v případě špionáže a pokusu o svržení vlády při vojenském puči v roce 2016 (2019/96115). Poprvé byl Kavala obviněn 18. 10. 2017 a od té doby je držen ve vyšetřovací vazbě. Tato kapitola nejprve blíže představí jeho osobu a poté se zblízka podívá na průběh jeho soudních procesů skrze paradigma politizace soudní moci.

3.1 Osoba Osmana Kavaly

Osman Kavala se narodil 2. 10. 1957 do rodiny řeckého obchodníka s tabákem, která přišla do Turecka v rámci výměny obyvatel v roce 1923.¹²³ Vyrůstal v Istanbulu a studoval na prestižní americké instituci Robert College (*Robert Kolej*) a Blízkovýchodní technické univerzitě v Ankaře (*Örta Doğu Teknik Üniversitesi – ÖDTÜ*). Poté odjel za studii do britského Manchesteru a v americkém New Yorku nastoupil na doktorát. Po náhle smrti otce v roce 1982 se však vrátil do Turecka a ujal se vedení rodinného podniku. Od počátku 90. let, kdy se Turecko vyrovnávalo s důsledky krvavého vojenského puče,¹²⁴ působil ve správní radě mnoha nevládních organizací, stal se jedním ze zakládajících členů Institutu pro vědu, umění a kulturu (*Bilim Sanat Kültür Hizmetleri Kurumu*) a nakladatelství İletişim (*İletişim Yayınları*), dnes jednoho z nejznámějších nakladatelství v Turecku. V roce 1999, kdy severozápad země zachvátilo silné zemětřesení, sehrál důležitou organizační roli v humanitární pomoci. Definitivně poté opustil vedoucí pozici podniku a začal se kromě podnikání více věnovat filantropii a aktivitám v oblasti rozvíjející se občanské společnosti. Zasazoval se především o kulturní dialog a zachování kulturní rozmanitosti s důrazem na genderovou rovnost nebo ekologii.¹²⁵ V roce 2002 založil vlastní kulturní asociaci Anadolu Kültür a zařadil se tím mezi nejdůležitější aktéry občanské společnosti v Turecku.¹²⁶ V mediálním prostoru je Kavala označován nejčastěji jako přední turecký filantrop, do centra pozornosti médií se ovšem dostal až svým zatčením.¹²⁷

---

¹²² Psaní práce probíhá před plánovaným slyšením dne 6. 8. 2021.

¹²³ Výměna obyvatel mezi Tureckem a Řeckem ratifikována smlouvou z Lausanne v roce 1923 byla součástí „turkifikačního“ procesu, který zahájil Mustafa Kemal a dotkla se téměř 1, 6 milionů lidí. Viz např. Nicole Pope and Hugh Pope, *Turkey Unveiled. A History of Modern Turkey*. (New York: The Overlook Press, 2004.) pp. 46-47.

¹²⁴ Vojenský puč roku 1980 byl až do posledního nepodařeného puče v roce 2016 nejkrvavějším pučem v historii Turecka, armáda tehdy intervenovala v reakci na silící nepokoje mezi levicí, krajní pravicí a islamisty a pasovala se do role ochránce ústavního pořádku. In: Ibid, pp. 141-144.

¹²⁵ Osmankavala. “Osman Kavala Kimdir?” In Osman Kavala’ya Özgürlük. Accessed May 30, 2021. <https://osmankavala.org/tr/biyografi>.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Osmankavala. “Medyada Osman Kavala haberler.” In Osman Kavala’ya Özgürlük. Accessed May 30, 2021, <https://www.osmankavala.org/tr/medyada-osman-kavala/haberler>.

Osman Kavala není ani opoziční politik, ani proti vládě se razantně vyjadřující novinář^{128 129} – jeho status osoby, která „vadí“¹³⁰ je založen na aktivitách subtilnějšího charakteru, než jsou např. kritické komentáře směřující k vládě či postavení v politické opozici.¹³¹ Jedná se především o projekty Anadolu Kültür, které nejsou pouhými kulturními akcemi, jejichž cílem by byla ochrana kulturního dědictví, ale spíše „vektory, které umožňují další rozvoj země.“¹³² Výstavy, filmové projekce, fotografické workshopy nebo koncerty se díky Anadolu Kültür stávají unikátními způsoby, jak zavést dialog mezi např. vyloučenějšími lokalitami Turecka (Diyarbakır, Kars) a centrem dění (Istanbul, Izmir), marginalizovanými skupinami obyvatelstva (Kurdové, syrští uprchlíci, vězni) a většinovou populací, nebo samotným Tureckem a jeho tabuizovanými kapitoly minulosti (Arménská genocida).¹³³ Již od svého založení asociace usiluje o kulturní, historické a sociální vzdělávání turecké společnosti a věří, že jsou to právě kulturní akce, které mohou přispět k posílení rovnosti a pocitu sounáležitosti v tak pluralistním státě, jakým je Turecko.¹³⁴ Kultura je tak oním subtilním prostředkem, skrze který Kavala přestuje takovou vizi země, ve které je uznána Arménská genocida, není potlačována kurdská identita nebo existuje snaha o efektivní implementaci rovnosti mužů a žen. Slovy Aykana Erdemira, je Anadolu Kültür „existenční hrozbou pro ideologickou svěrací kazajku, kterou by turecký prezident rád vnutil tureckým občanům.“¹³⁵

¹²⁸ Jeho případ je srovnatelný se soudními procesy s bývalým předsedou prokurádky strany HDP Selahattinem Demirtaşem a proti vládě kriticky vyjadřujícím se novinářem Ahmetem Altanem, a to ve třech ohledech: ve své povaze a průběhu, aktuálním pobytem v detenci i přes (opakované) rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva (ECHR) o jejich propuštění na základě nepřiměřené povahy obvinění, a statutem osoby, která „vadí“. In: „Case of Selahattin Demirtaş v. TURKEY (No. 2), European Court of Human Rights. Strasbourg. November 20, 2018. <https://hudoc.echr.coe.int/spa#%7B%22itemid%22:%5B%22001-187961%22%5D%7D>}, Case of Ahmet Hüseyin Altan v. TURKEY. European Court of Human Rights. Strasbourg. April 13, 2021. <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-209444%22%5D%7D>}.

¹³⁰ Jean-François Bayart, “Osman Kavala, l’homme qui gene”. In: Insel, Ahmet and Béatrice Hibou. “Osman Kavala, voix culturelle des sans-voix.” p. 3.

¹³² Insel, Ahmet and Béatrice Hibou. "Osman Kavala, voix culturelle des sans-voix." p. 6.

134 Ibid.

¹³⁶ Např. založení kulturního centra v Diyarbakıru, uspořádání série koncertů orchestru mladých Turků a Arměnců, (mladá filharmonie vystupovala v Istanbulu a v Berlíně), uspořádání fotografického ateliéru fotek z Vanského zemětřesení bezprostředně po něm (mladí talenti vystavovali své fotografie ve Vanu a v Istanbulu), uspořádání koncertu na počest památky arménského skladatele Gomidase, který byl v roce 2015 zatčen v Istanbulu a zachráněn před deportací (tato snaha proběhla za podpory Ministerstva kultury), aj. In: OsmanKavala.org. “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” In Osman Kavala’ya Özgürlük. December 18, 2020. Accessed February 20, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/1279-kavala-savunma-tam-metni> (online).

svobodných voleb.“)¹³⁷ a vždy jednal transparentně („Ve všech veřejných prohlášeních o svých aktivitách, které jsem vedl za posledních 40 let, jsem se držel zásady předávat informace tak, jak jsou, aniž bych ohýbal realitu.“),¹³⁸ tj. jeho jednání nevykazuje žádné elementy utajování („Nikdy jsem neměl žádný tajný plán ani žádný tajný vztah s organizacemi či náboženskými komunitami.“).¹³⁹ Příklady projektů mají doložit, že jeho úsilím je posilování demokracie a přispívání k rozkvětu země, nikoli k jejímu rozvracení. Jako důkazy pro své transparentní jednání využívá fakt, že jeho aktivity byly vždy řádně vykázaný a v souladu se zákony:

„Všechny mé hovory byly provedeny z jednoho mobilního telefonu, všechny zprávy odeslány z jedné emailové adresy, v mém počítači není žádná složka s důležitými informacemi, která by byla smazána. Jak jistě uznáte, tato situace neodpovídá chování někoho, kdo měl pracovat na rozvoji tajného plánu povstání a vést tajnou síť.“¹⁴⁰ [1]

Na základě toho odmítá snahu obžaloby propojit jeho osobu jak s přípravami na rozvrat Turecké Republiky a podněcováním k občanské válce, tak i s neprůhledným financováním Gezi protestů.

„Není možné pochopit, z kterých mých aktivit, jednání nebo myšlení, obžaloba usoudila, že jsem se podílel na přípravách prostředí pro povstání, nebo dokonce že jsem po celou dobu vedl tajný plán směřující k občanské válce.“¹⁴¹ [2]

V následujících podkapitolách budou představeny a analyzovány nástroje, za pomoci kterých se vláda snaží propojit Osmana Kavalu s událostmi Gezi a puče, a které poukazují na arbitrární a zpolitizovanou povahu jeho případu. Jak bylo zmíněno v úvodu práce, nejprve se na tyto snahy podívá skrze zásahy do nezávislosti soudního aparátu, jakožto první z kategorií “Freedom in the World Rule of Law Indexu”, a poté prostřednictvím nedodržování práva na řádný a spravedlivý soudní proces, který je druhou kategorií Indexu. Do tohoto okruhu bude také zahrnuta analýza mechanismů politizace soudní moci, které se objevují v textech obžalob.

3.2 Zásahy do nezávislosti soudů a soudců

Předmětem této kapitoly jsou zásahy do nezávislosti soudů a soudců, které vláda provedla při procesech s Osmanem Kavalou. Kapitola je rozdělena do dvou částí, z nichž první tematizuje mediální zobrazení případu, výroky prezidenta R. T. Erdoğan k případu a jiné nesrovnalosti (např. časové), které

---

¹³⁷ “Hayatımın hiçbir safhasında özgür seçimler dışında bir yöntemle Hükümet değişikliği düşüncesine yakın olmadım.” In: OsmanKavala.org. “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” In Osman Kavala'ya Özgürlük. June 24, 2019. Accessed December 1, 2020. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/671-osman-kavala-nin-savunmasinin-tam-metni> (online).

¹³⁸ “40 yıla yakın bir süre boyunca yürüttüğüm faaliyetlerle ilgili kamuoyuna yaptığım tüm açıklamalarda, gerçekleri çarpıtmadan, olduğu gibi aktarma ilkesine riayet ettim.” In: ibid (online).

¹³⁹ “Hiçbir zaman gizli bir planım, faaliyetim, bir örgütle, cemaat yapısıyla gizli bir ilişkim olmadı.” In: Ibid (online).

¹⁴⁰ Ibid (online).

¹⁴¹ Ibid (online).

sice nejsou explicitními zásahy do nezávislosti soudů a soudců, ale demonstrují fakt, že soudci se v soudních procesech s Kavalou neřídí principy právního státu, ale upřednostňují konkrétní zájmy vlády,¹⁴² a tudíž existuje snaha vlády případ manipulovat na politické rovině. Přímé zásahy do soudního aparátu pak představuje druhá část kapitoly.

3. 2. 1 Politická rovina případu

Před obviněním z roku 2017 nebyl Osman Kavala nikdy souzen, ani s ním nebylo zahájeno žádné vyšetřování.¹⁴³ Závažné obvinění z narušení ústavního pořádku a pokus o svržení vlády podle článků 309 a 312 trestního zákona přišlo jako první a více než čtyři roky po události Gezi protestů, které měly k svržení vlády vést.¹⁴⁴ Časový rámec případu je jedna z prvních nesrovnalostí, které si mezinárodní organizace¹⁴⁵ a Evropský soud pro lidská práva všimají, a kterou se turecké autority nepokoušejí nijak osvětlit.¹⁴⁶ Kromě značného časového odstupe od protestů není jasné, proč Osman Kavala nebyl zahrnut ve vyšetřování, které bylo zahájeno bezprostředně po protestech v roce 2013, a které vyústilo v zadržení desítky obviněných o rok či dva později,¹⁴⁷ nebo proč státní zástupce vydal obžalobu až 16 měsíců po jeho prvním zadržení.¹⁴⁸ Mezinárodní pozorovatelé z ICJ, kteří se zúčastnili soudního procesu, označují neschopnost tureckých soudů předložit pádný argument pro časovou prodlevu za selhání a jeden z hlavních elementů, které poukazují na politické rozhodování v případě.¹⁴⁹ Pozorovatelé z ICJ také problematizují nestrannost státního zástupce, jehož přístup se podle jejich zjištění opírá „spíše o politické konspirační teorie podporované vládním diskurzem, než o řádnou právní argumentaci.“¹⁵⁰ Na samém začátku procesu po Kavalově zatčení trvalo státnímu zástupci 13 dní, než vydal oficiální zatykač (jednal tak v souladu se zákonem, který byl přijat 18. 7. 2018 a v druhé kapitole je představen coby dokonání normalizace výjimečného stavu). V zatykači navíc pouze zopakoval to, co zaznělo z úst prezidenta Erdoğana o pár dní dříve.¹⁵¹

---

¹⁴² “Do judges rule fairly and impartially, or do they commonly render verdicts that favor the government or particular interests, whether in return for bribes or for other reasons?” In: “Freedom in the World Rule of Law Index.”

¹⁴³ “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” p. 7.

¹⁴⁴ Gezi protesty se odehrály během června roku 2013, zatímco Kavala byl za jejich údajnou organizaci zadržen až 18. 10. 2017.

¹⁴⁵ HRW, Amnesty International, ICJ. In “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” p. 13.

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 76, případ skupiny Beşiktaş Çarşı, obviněno a odsouzeno bylo 35 osob za údajné plánování puče při protestech.

¹⁴⁸ Ibid, p. 76. Obžaloba je vedena proti 16 obžalovaným, přičemž pouze Kavala se v době vydání obžaloby nacházel ve vazbě. In: Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

¹⁴⁹ “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” p. 13.

¹⁵⁰ Ibid, p. 15.

¹⁵¹ Kavala byl po zadržení 13 dní ponechán bez výsledku, týden po jeho zadržení jej R. T. Erdoğan veřejně osočil a označil za Sorose Turecka a obvinil z financování Gezi protestů – právě financování bylo později doplněno jako náplň zatykače za narušení ústavního pořádku. In: Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 78.

Vládní diskurz o případu je jednoznačně vychýlen v neprospěch Osmana Kavalu a staví na mediálních zkratkách jako je označování Kavalu za „Sorose Turecka“ (*Türkiye'nin Soros'u*).¹⁵² Prezident Erdoğan se o něm vyjádřil např. takto:

„/Kavala/ se snaží cíl uvést v omyl příkrášleními, že je zástupcem neziskových organizací, členem mediálního sboru a dobrým občanem. (...) To, že se o něm mluvilo, jako o členovi neziskových organizací zapříčinilo, že se ve vzduchu objevila aura tureckého Sorose. Vazby vyšly na povrch. Koho se snažíte oklamat? (...) A podívejte se, je to ta stejná osoba, která stála za událostmi na náměstí Taksim. Podívejte se a uvidíte to, že stál za transfery zdrojů na různá místa. Co předstíráte?“¹⁵³ [3]

Jelikož většina médií je v současnosti provládní, mediální diskuze v zemi je dominována vládní verzí událostí a slouží jako mocný nástroj k manipulaci veřejného mínění o případu.¹⁵⁴ Přímými osočováními Osmana Kavalu (citace výše), jeho rodiny (jeho manželka Ayşe Bugra byla při nedávných protestech proti jmenování Meliha Bulua rektorem prestižní univerzity Boğaziçi prezidentem Erdoğanem označena za provokatérku¹⁵⁵) nebo jeho asociace (nedávno se R. T. Erdoğan nechal slyšet, že Anadolu Kültür je hrozbou pro veřejný pořádek¹⁵⁶), se vláda napříč veřejností snaží upevnit obraz Kavalu jako osoby, která se provinila v případech, ve kterých je obžalována (případ Gezi a případ puč). Efektivně tomu napomáhají média, která živí veřejnost konspiračními teoriemi o Kavalovi¹⁵⁷ – deník Nový Úsvit (*Yeni Şafak*) jej označuje za zakladatele PKK,¹⁵⁸ deník Ráno (*Sabah*) za teroristu a zakladatele nové odnože teroristické organizace FETÖ¹⁵⁹ a deník Večer (*Akşam*) propaguje verzi, ve které je Kavala zobrazen jako strůjce předvolební protivládní kampaně strany HDP.¹⁶⁰ Vláda tímto za pomoci médií ohrožuje nezávislost soudního rozhodnutí, které by v případě neshody s vládním postojem narazilo nejen na odpor vlády, ale i nesouhlas veřejnosti. “Freedom in the World Rule of Law Index” považuje dezinformované a vládou regulované mediální komentáře za jedny z neúčinnějších nástrojů, jak

¹⁵² “Erdoğan, Osman Kavala İçin “Yerli Soros” Dedi.”

¹⁵³ R. T. Erdoğan. In: *ibid*.

¹⁵⁴ V současnosti je pod kontrolou R. T. Erdoğan a jeho příbuzných 90% médií. In: Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 75.

¹⁵⁵ Gazete Duvar. “Erdoğan, Prof. Ayşe Bugra'yı hedef aldı: Provokatörlerin içinde.” February 5, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.gazeteduvar.com.tr/erdogan-prof-ayse-bugrayi-hedef-aldi-provokatorlerin-icinde-haber-1512457>.

¹⁵⁶ Bianet. “Kavala’nın kurduğu Anadolu Kültür’e kapatma davası.” February 16, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/hukuk/239373-osman-kavala-nin-kurdugu-anadolu-kultur-e-kapatma-davasi#>.

¹⁵⁷ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 79.

¹⁵⁸ Yeni Şafak. “Terör fonunun kilit ismi, Yeni Şafak.” October 20, 2017. Accessed May 30, 2021: <https://www.yenisafak.com/gundem/teror-fonunun-kilit-ismi-2803838>.

¹⁵⁹ Sabah. “Kim bu Osman Kavala?.” October 20, 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.sabah.com.tr/video/turkiye/kim-bu-osman-kavala>.

¹⁶⁰ Akşam. “Osman Kavala’nın gözüne alınma sebebi nedir?” October 23, 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.aksam.com.tr/guncel/osman-kavala-kimdir-nereli-kac-yasinda-osman-kavala-neden-gozaltina-alindi/haber-670920>.

snižovat úctu k soudům, a za hrozbu pro nezávislost soudní profese.¹⁶¹ Jestliže vládní diskurz ovšem propagují i sami soudní činitelé (v tomto případě státní zástupce), pak stěží o nezávislosti vůbec hovořit. A jak dokládá A. Erdemir: „U soudu se zdá, že Erdoğanův názor o případu má větší váhu než jakýkoliv důkaz (nebo nedostatek důkazů) proti Kavalovi.“¹⁶²

Erdemir si také všímá, že vláda se snaží z veřejného prostoru vytlačit nejen Osmana Kavalu, ale i veškeré jeho dědictví, tj. jeho asociaci Anadolu Kültür. V rámci vyšetřování, které bylo proti asociaci zahájeno, byla Rada pro vyšetřování finančních zločinů (*Mali Suçlar Araştırma Kurulu – MASAK*) pověřena projít veškeré firemní dokumenty a bankovní záznamy deset let nazpátek. Poté, co Rada nedohledala žádné nesrovnalosti, se vláda rozhodla „improvizovat“¹⁶³ prostřednictvím úpravy zákona o plnění priorit zisku a stíhat Anadolu Kültür za nenaplnění priority zisku, tj. za to, že „ačkoliv bylo původně stanoveno, že její zisky budou pramenit z ekonomických aktivit, většinu svého výdělku získala skrze dary neziskových organizací a granty zahraničních mecenášů, a tudíž jednala podobně jako neziskové organizace.“¹⁶⁴ Server Bianet upozorňuje, že se jedná o vůbec první stíhání založené na „podobném operování jako neziskové organizace“ v historii země.¹⁶⁵ Pokud soud rozhodne ve prospěch ministra obchodu, který žalobu podal, dojde k rozpuštění asociace. Přestože manévry zaměřené na Kavalovu organizaci přesahují rámec soudnictví (kontrola skrze legislativní změny), samotná organizace Anadolu Kültür je považuje za další ukazatel, že případ Osmana Kavalu je politicky motivován a manipulován.¹⁶⁶ Právě politická rovina případu byla předmětem této podkapitoly. V následující části budou představeny kroky, kterými vláda zasáhla do nezávislosti soudnictví.

3. 2. 2 Přímé zásahy do fungování soudů

Jeden v nejvýmluvnějších výroky, které dokládají mínění vlády o případu Osmana Kavalu, byl adresován přímo na soudce – poté, co 18. 2. 2020 30. Istanbulský soud jednohlasně rozhodl o okamžitém zproštění viny Osmana Kavalu v případě Gezi (2019/74), ale hned poté byl Kavala znovu zadržen za nové obvinění, R. T. Erdoğan veřejně prohlásil:

---

¹⁶¹ Podkategorie “Freedom in the World Rule of Law Indexu” právního státu o nezávislosti soudnictví: “Do judges rule fairly and impartially, or do they commonly render verdicts that favor the government or particular interests, whether in return for bribes or for other reasons?” In: Freedom House. “Freedom in the World Research Methodology.” 2020. Accessed May 30, 2021. https://freedomhouse.org/sites/default/files/2021-02/Freedom_in_the_World_2020_Methodology.pdf, p. 12, obdobně se vyjadřuje IBA v: International Bar Association (IBA). “The Independence the Legal Profession Threats to the Bastion of a Free and Democratic society.” A report by the IBA’s Presidential Task Force on the Independence of the Legal Profession. September 2016. Accessed May 1, 2021. <https://bit.ly/IBAINdependenceofjurists>, p. 6.

¹⁶² Erdemir, Aykan. “Erdoğan’s Power Plays Turn to Profit Margins.”

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ “Kavala’nın kurduğu Anadolu Kültür’e kapatma davası.”

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Vyjádření Anadolu Kültür: “Maalesef Türkiye’de hukukun araçsallaştırılmasının önemli örneklerinden biri olmuştur ve bundan sonra da bu şekilde anılacaktır.” („Bohužel se Turecko stalo jedním z důležitých příkladů zemí, kde dochází k instrumentalizaci práva, a bude na něj takto i vzpomínáno.“) In: “Kavala’nın kurduğu Anadolu Kültür’e kapatma davası.”

„Včera se ho /osobu, která zavinila Gezi a která doteď seděla za mřížemi/ soudci pokusili osvobodit manévrem (...) Kéž se našemu národu uleví. Budeme tuto otázku s odhodláním sledovat až do konce a za vyjevení spravedlnosti budeme bojovat až do posledního dechu.“¹⁶⁷ [4]

Soudci Galep Mehmet Perk, Talip Ergen a Ahmet Tarik Çiftioğlu, kteří na základě nedostatku důkazů rozhodli o Kavalově propuštění, byli ihned po komentáři R. T. Erdoğanova odvoláni z funkce a na příkaz HSYK bylo proti nim zahájeno vyšetřování.¹⁶⁸ Vyloučení z případu se dočkal i soudce Mahmut Başbuğ, který předsedal prvnímu soudnímu řízení s Kavalou 25. 6. 2019 – tehdy se postavil proti většinovému rozhodnutí pokračování Kavalovy detence, načež o měsíc později vydala HSYK vyhlášku o zřízení paralelní soudní komise v rámci 30. Istanbulského trestního soudu.¹⁶⁹ Pokud doposud popsáné jevy zůstaly na rovině manipulace veřejnou diskuzí nebo nepřímého ovlivňování soudních činitelů, odvolání a zadržení soudců, kteří rozhodli v rozporu s postojem vlády a zřízení nové soudní komise během probíhajícího případu, představuje jasný přímý zásah do nezávislosti soudního aparátu.¹⁷⁰ Ačkoliv soudci nebyli odvoláni exekutivními činiteli nýbrž samotnou soudní instancí, to, že bylo rozhodnutí HSYK přímo motivováno veřejným vystoupením prezidenta Erdoğanova, lze jen stěží zpochybnit.¹⁷¹ Stejně tak je obtížné rozporovat, že povýšení státního zástupce Hasana Yılmaz, ¹⁷² který proti Kavalovi předložil obžalobu v případě špionáž při pokusu o převrat (o které bude řeč níže) na místopředsedu ministra spravedlnosti a hlavního státního zástupce do sboru Ústavního soudu, je „odměnou za poslušnost“ vládě.¹⁷³

Jak již bylo zmíněno, pár hodin poté, co byl Kavala 18. 2. 2020 zproštěn viny v případě Gezi (2019/74),¹⁷⁴ bylo proti němu vzneseno nové obvinění na základě provinění podle článku 309 v případě

---

¹⁶⁷ Bianet. “Erdoğan'dan Gezi Davası Yorumu: “Bir Manevrayla Beraat Ettirmeye Kalktılar.”.” February 19, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/siyaset/220266-erdogan-dan-gezi-davasi-yorumu-bir-manevrayla-beraat-ettirmeye-kalktilar>.

¹⁶⁸ Deutsche Welle Türkçe (DW). “Türk yargısı: Önce tahliye sonra tutuklama.” February 20, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/t%C3%BCrk-yargısı-%C4%B1s%C4%B1-%C3%B6nce-tahliye-sonra-tutuklama/a-52442496>.

¹⁶⁹ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 78.

¹⁷⁰ Podkategorie “Freedom in the World Indexu” právního státu o nezávislosti soudnictví: “Is the judiciary subject to interference from the executive branch of government or from other political, economic, or religious influences?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

¹⁷¹ “Türk yargısı: Önce tahliye sonra tutuklama.”

¹⁷² Hasan Yılmaz byl povýšen 16. 10. 2020, pár dní poté, co vydal obžalobu proti Kavalovi. Povýšení mu zajistilo mimo jiné místo v HSYK. Podle HRW a ICJ není pochyb, že vláda podporuje obžalobu a je vysoce pravděpodobné, že Yılmaz jednal na její nařízení. In: “Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.” October 26, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2020/10/26/turkey-2nd-politically-motivated-trial-rights-defender>.

¹⁷³ Expression Interrupted. “Couple case against Osman Kavala merged with Gezi Park trial.” February 6, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.expressioninterrupted.com/couple-case-against-osman-kavala-merged-with-gezi-park-trial/>.

¹⁷⁴ Rozhodnutí o propuštění padlo kolem třetí hodiny odpoledne, kolem šesté měl být Kavala vyveden z věznice v Silviri. V osm hodin večer ovšem státní zástupce veřejně vystoupil a prohlásil, že Kavala je hrozbou pro národní bezpečnost a musí zůstat za mřížemi. In: Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

pokusu o státní převrat v roce 2016. Za narušení ústavního pořádku a pokus o svržení vlády v případě státní převratu byl ovšem již jednou podle stejného článku obviněn (18. 10. 2017 zároveň s obviněním na základě stejného provinění v případě Gezi – 2017/96115) a následně bylo rozhodnuto o zproštění viny (11. 10. 2019), především na základě blížícího se termínu překročení maximální doby detence před slyšením.¹⁷⁵ V momentě, kdy tedy „hrozilo“, že se Kavala dostane na svobodu, sáhly soudy k pravomoci „rozhodnutí o zadržení bezprostředně po rozhodnutí o propuštění“ (*önce tahliye, sonra tutukla*), která se do stávajícího zákona dostala skrze vyhlášku č. 686 (KHK/686).¹⁷⁶ Ta byla sice přijata za nouzového stavu v roce 2017, nicméně jako většina dekretů se postupně stala každodenní rutinou¹⁷⁷ a ze zákona nikdy nebyla vyňata. Podle právníka İlhan Cihanera a člena opoziční Republikánské lidové strany CHP (*Cumhuriyet Halk Partisi*) se jedná o „mimořádnou nezákonnou praxi“,“¹⁷⁸ která dovoluje soudci, který vůči rozhodnutí předchozího soudního panelu podá odvolání, přezkoumat případ a následně zvrátit rozhodnutí pouze podle svého uvážení. Pokud soudce, který se odvolává, jedná v souladu s vůlí vlády nebo je vládou přímo dosazen, představuje vyhláška účinný nástroj kontroly nad veškerými soudními rozhodnutími a „blokuje všechny zbývající cesty ke svobodě“.¹⁷⁹ Znovuotevření případu se dočkal i samotný případ Gezi (2019/74) – tentokrát k zásahu do soudního rozhodnutí nedošlo skrze vyhlášku, nýbrž skrze využití soudní hierarchie. Třetí krajský soud spravedlnosti (tj. soud vyšší instance než 30. Istanbulský trestní soud) 22. 1. 2021 zrušil osvobozující rozsudky 30. Istanbulského trestního soudu z 18. 2. 2020 týkající se všech obžalovaných v případě Gezi (2019/74). Osman Kavala se tak znovu ocitl v soudním procesu případu, ve kterém byl již jednou zproštěn viny.¹⁸⁰

Tato podkapitola předložila výčet nástrojů, kterými vláda zasahovala do nezávislosti soudů a soudců v soudních procesech vedených s Osmanem Kavalou za účelem určovat vývoj případu dle svého zájmu. Zatímco výroky, které přímo cílily na osobu Osmana Kavalu, vířily mediální diskusi a signalizovaly souhlas R. T. Erdoğanovi či spokojenost se soudním rozhodnutím, odvolání soudců, kteří rozhodli o propuštění Kavalu, změny soudního panelu během procesu, přezkoumání rozhodnutí soudů, a zvrát v rozhodnutí soudců, přímo narušili nezávislost soudů a ohrozili podstatu právního státu.¹⁸¹ Přezkoumání rozhodnutí soudů, na základě kterého byl Kavala odsouzen za to, za co byl již dříve zproštěn, je názornou ukázkou mechanismů, kterým soudci podléhají při plnění své profese. Zároveň poukazuje na narušení řádného právního procesu, které tematizuje následující podkapitola věnující se právě právu Kavalu na řádný a spravedlivý proces.

---

¹⁷⁵ V obžalobu byl tehdy rozvinut případ Gezi (2019/74) a případ puč (2017/96115) byl upozaděn – nebyla předložena obžaloba.

¹⁷⁶ Vyhláška č. 696 – kodifikovaná zákonem č. 6136 (KHK/696).

¹⁷⁷ “Türk yargısı: Önce tahliye sonra tutuklama.”

¹⁷⁸ Cihaner. In: *ibid*.

¹⁷⁹ *Ibid*.

¹⁸⁰ Soudci Osmana Kavalu zprostili viny na základě překročení maximální doby pobytu ve vazbě v tomto případě ještě jednou, 20. 4. 2020, v době, kdy státní zástupce vydal novou obžalobu týkající se události puče – tentokrát za aktivity špionáže podle článku 328 trestního zákona. Bude rozvedeno v kapitole 3. 3. 1.

¹⁸¹ “Rule of Law. Is there an independent judiciary?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

3.3 Narušení práva na řádný a spravedlivý proces

Předmětem této kapitoly jsou soudní rozhodnutí v případě Osmana Kavalu, které opomíjí jeho právo na řádný soudní proces. Kroky, kterých se soudci dopouštějí v rozporu s tímto právem, dokazují, že Kavalovo uvěznění je nespravedlivé, a že procesy s ním jsou zpolitizované. Kapitola je rozdělena do dvou částí, z nichž první představuje rozhodnutí soudů, která jsou přímým narušením Kavalova práva na řádný proces, druhá se zabývá texty obžalob, ve kterých se arbitrárnost soudních rozhodnutí ukazuje skrze tematickou analýzu, přičemž hledaným tématem je politizace soudní moci.

3.3.1 Procedurální aspekty

M. Tahiroğlu v analýze “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law” nazývá proces s Osmanem Kavalou nestandardním již od samého počátku¹⁸² – Kavala nebyl předvolán před soud na základě vydaného zatykače, nýbrž nejprve 18. 10. 2017 zadržen na letišti v Gaziantepu, držen ve vazbě bez možnosti svědectví¹⁸³ a až následně po téměř dvou týdnech 1. 11. 2017 na něj byl vydán zatykač.¹⁸⁴ V této prodlevě nebylo jeho právníkům umožněno nahlédnout do obsahu obvinění vzneseným proti němu údajně na základě nutnosti zachovat důvěrnost případu.¹⁸⁵ “Freedom in the World Rule of Law Index” toto považuje za zásadní ukazatel nedodržování práva na řádný soudní proces.¹⁸⁶ Oficiálně byl proces zahájen po dalším 20měsíčním čekání, při němž soud opakovaně odmítal vyhovět žádostem Kavalových právníků o přezkoumání zákonnosti Kavalova držení ve vyšetřovací vazbě.¹⁸⁷ Kavala se první možnosti svědčit dočkal až 30. 4. 2019, tedy rok a půl od svého zatčení a dva měsíce před soudním řízením.¹⁸⁸ Obžaloba v případě Gezi byla navíc vydána s 16měsíčním prodloužením od vydání zatykače. Zatykač byl tehdy vydán nejen v případě Gezi (2019/74), ale také v případě pokusu o státní převrat v roce 2016 (2017/96115), a to na základě stejného provinění (obvinění z narušení ústavního pořádku a pokus o svržení vlády podle článku 309 a 312 trestního zákona). Státní zástupce ovšem v tomto případě zůstal u zatykače a obžalobu v rámci maximální dvouleté lhůty pobytu ve vazbě nevydal. Na základě překročení maximální možné doby držení ve vazbě byl soud nucen proti Osmanu Kavalovi 11. 10. 2019 stáhnout všechna obvinění. Přesto to pro Kavalu neznamenovalo propuštění z vazby, neboť proti němu byla stále vedena obžaloba v případě Gezi. A připomeňme, že z vazby nebyl propuštěn ani při druhém soudním slyšení 18. 2. 2020, ve kterém ho soud jednohlasně zprostil viny, ale o pár hodin později na něj byl vydán další zatykač – ten naprosto stejný, který byl z důvodu překročení maximální doby detence

¹⁸² “Extraordinary” In: Merve Tahiroğlu. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 77.

¹⁸³ Další z elementů nedodržování řádného právního procesu podle “Freedom in the World Rule of Law Indexu”: “Does due process prevail in civil and criminal matters? Do law enforcement officials make arbitrary arrests and detentions without warrants, or fabricate or plant evidence on suspects?” in “Freedom in the World Research Methodology.”

¹⁸⁴ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.” p. 77.

¹⁸⁵ Ibid, p. 78.

¹⁸⁶ “Does due process prevail in civil and criminal matters? Do detainees have access to independent, competent legal counsel regardless of their financial means?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

¹⁸⁷ Právníci se odvolali třikrát. In: “Hukuki Süreç.”

¹⁸⁸ Ibid, p. 78.

stažen, tj. obvinění z narušení ústavního pořádku a pokus o svržení vlády podle článku 309 trestního zákona (2017/96115). Kavalovy právníci následně podali stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, a ten stanovil datum rozhodnutí na 10. 4. 2020. Turecké soudy nakonec 20. 4. 2020 obvinění opět stáhly, a uznaly neoprávněnost znovu-obvinění, nicméně v tu chvíli se již Osman Kavala nacházel v novém případě, který byl proti němu zahájen 9. 4. 2020 (tedy den předtím, než mělo ECHR rozhodnout), a který jej vinil ze špionáže v pokusu o státní převrat podle článku 328 trestního zákona (pojmenovaný stejně 2017/96115).¹⁸⁹ Přestože tedy byla dvakrát překročena maximální doba držení ve vyšetřovací vazbě v případě pokusu o státní převrat a dvakrát byl za něj Osman Kavala zproštěn, byl i tak nalezen způsob, jak jej ve vazbě udržet. Podle mnoha expertů a organizací včetně Freedom House je excesivní a málo regulované využití „vyšetřovací vazby“ (*pre-trial detention*) jedním z nejučinnějších procedurálních mechanismů, skrze které turecká vláda umlčuje své kritiky.¹⁹⁰ Ačkoliv v říjnu 2019 vláda přijala reformní balíček, který stáhl délku maximální možné délky pobytu ve vyšetřovací vazbě ze 7 let na 2 roky (a přiblížila se tím k 18měsíčnímu evropskému standardu), reálné využití prodloužení pobytu ve vyšetřovací vazbě se nijak nezměnilo¹⁹¹ – Osmanu Kavalovi byl pobyt ve vazbě i po rozhodnutí ECHR o jeho nutném a okamžitém propuštění prodloužen ještě čtyřikrát,¹⁹² naposledy 30. 4. 2021.¹⁹³ Od začátku jeho zatčení bylo nařízení o prodloužení vazby pouze na základě přezkoumání (nikoli slyšení) vydáno 17krát, z čehož pouze jednou byl u rozhodnutí přítomen právník (3. 8. 2018)¹⁹⁴ a jednou o prodloužení vazby na základě přezkoumání rozhodl 3. Nejvyšší soud míru (7. 4. 2020).¹⁹⁵

Problematická je i role Ústavního soudu v případě Osmana Kavalu. Jeho mnohdy opakovaná nečinnost¹⁹⁶ potvrzuje hypotézu předloženou v druhé kapitole, která argumentuje v definitivní ztrátu

¹⁸⁹ Obvinění podle článku 328 se navíc zakládalo na stejném spisu jako obvinění podle článku 309 a Kavala před ním nebyl vyslyšen ani policií ani státním zástupcem. Na tento fakt upozorňuje Kavala ve své obhajobě z 5. 2. 2021: “Bundan 20 gün sonra ise aynı dosyaya dayanarak yeni bir suçlamayla, casusluk suçlamasıyla Emniyet ve Savcı tarafından sorgulanmadan tutuklandım.” („Dvacet dní poté jsem byl zatčen policií a státním zástupcem, aniž bych byl vyslýchán na základě nového obvinění ze špionáže, které se zakládá na stejném spisu.“) In: OsmanKavala.org “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni“ in Osman Kavala'ya Özgürlük, OsmanKavala.org, February 5, 2021. Accessed April 7, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/1304-osman-kavala-nin-savunmasinin-tam-metni-5-subat-2021> (online).

¹⁹⁰ “Freedom in the World 2021: Turkey.” A ředitelka turecké sekce HRW Emma-Sinclair Webb. In: Al-Monitor. “Punishment for dissent begins with lengthy pre-trial detention in Turkey.” July 25, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.al-monitor.com/originals/2019/07/gezi-protest-detainee-released.html>.

¹⁹¹ Al-Monitor. “Critics say Turkish government’s judicial reform package falls short.” October 3, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.al-monitor.com/originals/2019/10/critics-turkey-government-judicial-reform-package-fall-short.html>.

¹⁹² Human Rights Watch (HRW). “Turkey: Violation of Osman Kavala’s Rights Intensifies.” March 1, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2021/03/01/turkey-violation-osman-kavalas-rights-intensifies>.

¹⁹³ Deutsche Welle Türkçe (DW). “Kavala'nın tahliye talebi yine reddedildi.” April 30, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/kavala-n-tahliye-talebi-yine-reddedildi/a-57391364>.

¹⁹⁴ Právník byl ovšem dosazen advokátní komorou bez souhlasu a vědomí Kavalových právníků a Kavalu samotného. In: “Hukuki süreç.”

¹⁹⁵ Ibid.

¹⁹⁶ Amnesty International (AI). “Turkey: New Resolution on Osman Kavala Makes Clear his Detention Must End immediately.” December 3, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/12/turkey-new-resolution-on-osman-kavala-makes-clear-his-detention-must-end-immediately/>.

nezávislosti po restrukturalizaci pomocí vyhlášek přijatých za výjimečného stavu. Poprvé se Kavala k Ústavnímu soudu odvolal 29. 12. 2017 proti případu Gezi (2019/74) a odpovědi se dočkal až téměř o rok a půl později – 22. 5. 2019, kdy o oprávněnosti Kavalovi detence hlasovalo deset ústavních soudců proti pěti. Nezanedbatelnou prodlevu mezi Kavalovým odvoláním a jeho adresováním Ústavním soudem umocňuje fakt, že dříve, než se dostavila odpověď tureckého Ústavního soudu, stihl případ přezkoumat Evropský soud pro lidská práva, a to ani ne rok poté, co Kavala podal žádost o přezkoumání svého případu (7. 6. 2018). ECHR předložil Turecku 13. 4. 2019 žádost o propuštění Kavaly z vazby, ale žádosti nebylo vyhověno. Důraznější apel na okamžité propuštění Kavaly přišel znovu téhož roku – 10. 12. 2019 symbolicky na Den lidských práv, kdy ECHR vydalo 94stránkové rozhodnutí o nezákonnosti Kavalova zadržení,¹⁹⁷ ve kterém přímo obvinilo Turecko z postranních politických motivů a snahy umlčet Kavalu jakožto obránce lidských práv a občanského aktivistu.

„Soud rozhodl, že projednávaná opatření nepochybně sledovala postranní účely v rozporu s článkem 18 Listiny základních práv a svobod, konkrétně umlčet odvolaného jakožto občanského aktivistu. Dále rozhodl, že opatření mají odrazující účinek na práci dalších obránců lidských práv, a že omezení svobody odvolaného sledovalo jiné účely, než předvolání jej před kompetentní autority na základě dostatečného podezření.“¹⁹⁸ [5]

I přes závažnost obvinění zůstal apel opět nevyslyšen. Znovu se Kavala odvolal k Ústavnímu soudu 4. 5. 2020, tentokrát poté, co byl obžalován za špionážní činnost při pokusu o státní převrat v roce 2016 (2017/96115). Ústavní soud v září stejného roku uvedl, že žádost přezkoumá, ovšem půl roku poté přezkoumání odsunul a po delší dobu se k případu nevyjádřil.¹⁹⁹ Konal nakonec až po mezinárodním tlaku (nejen ze strany ECHR, ale i Výboru ministrů Rady Evropy)²⁰⁰ na konci prosince 2020. Ovšem znovu rozhodl v rozporu s apelem ECHR, s tím, že Kavalovo držení ve vyšetřovací vazbě neporušuje jeho základní práva na svobodu a bezpečnost podle článku 19 turecké Ústavy.²⁰¹ Podle ICJ odhaluje konání Ústavního soudu v tomto případě jeden z emblematických problémů tureckého soudnictví – neschopnost Ústavního soudu efektivně a nestranně přezkoumávat individuální odvolání a spíše odkazování se na rozhodování jiných soudů či přímo na vládu.²⁰² Opakované neuposlechnutí rozhodnutí

¹⁹⁷ European Court of Human Rights (ECHR). “Case Kavala v. Turkey.” December 20, 2019. Strasbourg. Accessed May 30, 2021. [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-199515%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-199515%22]})

¹⁹⁸ “Turkey: Violation of Osman Kavala’s Rights Intensifies.”

¹⁹⁹ Bianet. “AYM Osman Kavala görüşmesini erteledi.” September 29, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/231748-aym-osman-kavala-gorusmesini-erteledi>.

²⁰⁰ Council of Europe, Committee of Ministers (EC). “Implementing ECHR judgments: Council of Europe Urges Turkey to Release Osman Kavala.” September 4, 2020. Strasbourg. Accessed May 30, 2021. <https://www.coe.int/en/web/portal/-/implementing-echr-judgments-council-of-europe-urges-turkey-to-release-osman-kavala>.

²⁰¹ V tomto případě hlasovalo osm soudců pro pokračování Kavalova pobytu ve vazbě, sedm soudců pro jeho okamžité propuštění.

²⁰² “Turkey: The Judicial System in Peril.” p. 7.

ECHR, které Turecko skrze členství v Radě Evropy v roce 2004 uznalo jako nadřazenou instanci, pak podle celé řady mezinárodních organizací²⁰³ umocňuje krizi, které čelí právní stát v Turecku.²⁰⁴

Kromě excesivní délky pobytu ve vyšetřovací vazbě a nečinnosti Ústavního soudu, využily turecké soudy v případě Osmana Kavalu sérii dalších méně viditelných, ale přesto arbitrárních nástrojů, které figurují ve “Freedom in the World Rule of Law Indexu” coby ukazatelé nedodržování řádného právního procesu²⁰⁵ – např. stanovily datum jednoho ze soudních slyšení na 24. 12. (den, kdy Evropa tradičně slaví Vánoce a nepředpokládá se, že by k procesu poslala pozorovatele z evropských institucí),²⁰⁶ nebo v nejnovějším rozhodnutí informovaly o sloučení obou případů, ve kterých se Kavala aktuálně nachází. Sloučení případů Gezi a špionáže v pokusu o převrat oznámil na začátku 36. Istanbulského trestního soudu 5. 2. 2021 předsedající soudce se souhlasem soudního panelu, který má na starost případ Gezi (30. Istanbulský trestní soud). Jako důvod ke sloučení soudy uvedly faktickou a právní souvislost mezi případy. Kavalovy právníci se ohradili, že jediné, co oba případy spojuje je osoba státního zástupce²⁰⁷ a Kavala ve své obhajobě uvedl, že:

„Prodloužení mého obvinění bude sloužit k tomu, že se v médiích bude mluvit o tom, že Gezi protesty měly politický charakter. Umožní také prodloužení obvinění ze špionáže, které přijde po znepravomocnění soudního rozhodnutí, a poskytne možnost k nepřerušnému pokračování mého zadržení.“²⁰⁸ [6]

Aktuálně je také možné, že nově sloučený a aktuální případ Osmana Kavalu Gezi/špionáž (2021/17E) bude sloučen ještě s jedním případem – obžalobou z 16. 12. 2014, ve které bylo za pokus o převrat v rámci protestů Gezi souzeno 35 členů fotbalového fanouškovského klubu *Beşiktaş Çarşı*, a která byla vypracována soudci později obviněnými z napojení na Gülenovo hnutí a trestně stíhanými (někteří jsou stále na útěku). Tehdy (29. 12. 2015) 13. Nejvyšší trestní soud seznal obžalované vinnými a nyní možnost sloučení opět poputuje k němu. Pokud tento soud sloučení přijme, složka bude předána 30. Nejvyššímu trestnímu soudu a ten tak bude projednávat případ Osmana Kavalu zároveň s 16 dalšími obviněnými z původního případu Gezi (2019/74), 35 obviněnými z případu Gezi z roku 2014, a Henrym Barkeym v případě špionáže v pokusu o převrat (2017/96115) – dohromady by soud v novém případě Gezi soudil 52 obžalovaných. Ředitelka ICJ pro oblast Evropy a Střední Asie Róisín Pillay k tomu poznamenává, že „oddělování soudních procesů ani jejich opětovné sloučení nenapraví nespravedlnost, které turecké soudy a vláda Osmana Kavalu vystavují déle než tři roky.“²⁰⁹ V této podkapitole bylo

²⁰³ HRW, ICJ a Turkey Human Rights Litigation Support Project.

²⁰⁴ “Turkey: Violation of Osman Kavala’s Rights Intensifies.”

²⁰⁵ “Does due process prevail in civil and criminal matters? Are defendants given a fair, public, and timely hearing by a competent, independent, and impartial tribunal?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

²⁰⁶ Bayart, Jean-François. “Cette semaine en Turquie: avec Jean-François Bayart sur l’incarcération du mécène Osman Kavala.”

²⁰⁷ “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” p. 15.

²⁰⁸ “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” February, 5 2021 (online).

²⁰⁹ “Turkey: Violation of Osman Kavala’s Rights Intensifies.”

nespravedlivé věznění Osmana Kavalu tematizováno v různých soudních krocích, jejichž primárním účelem bylo udržet jej ve vazbě. Následující část se podívá na arbitrárnost soudních postupů v Kavalově procesu v textech obžalob.

3. 3. 2 Aspekty týkající se obžaloby

Obžaloba v případě Gezi (2019/74) byla státním zástupcem přijata 16 měsíců poté, co byl Kavala poprvé zatčen. Obsahuje celých 657 stran, ale pouze na dvou z nich jsou diskutována obvinění, kterým obžalovaní čelí.²¹⁰ Turecký aktivista a obhájce lidských práv Murat Çelikkan za nejproblematictější na obžalobě ovšem nepovažuje absenci právní argumentace (nebo obsahové nesrovnalosti a rozporů s fakty, ke kterým se vzápětí dostaneme), ale fakt, že její značná část pouze recykluje obžalobu z případu *Beşiktaş Çarşı* z roku 2014, tj. tu, kterou vydali aktuálně trestně stíhaní soudci.²¹¹ Byť se soudy proti tomuto kontroverznímu užití jiné obžaloby ohradily s tvrzením, že „všechny shromážděné důkazy a odposlechy byly po červenci 2016 přehodnoceny a úřady obžalobu očistily od cizích nebo Gülenistických vlivů“,²¹² není jasné, jak toto „přehodnocení“ probíhalo, a v čem nové posouzení důkazů na události vrhlo nové světlo.²¹³ Çelikkan poukazuje na to, že nahrávky, které posloužily v původní obžalobě jako důkazy, a které nová obžaloba (2019/74) také využívá, byly policejním inspektorem nařízeny nelegálně – i obžaloba v případě Gezi tak stojí na nelegálně získaném důkazním materiálu.²¹⁴ Navíc dost dobře nedává smysl, že Osmana Kavalu viní z napojení na Gülenovo hnutí ti samí soudci, kteří byli za členství ve FETÖ odsouzeni. Kavala na tento rozpor poukazuje ve dvou ze svých obhajob:

„V obžalobě Gezi vyšlo najevo, že jsem terčem spiknutí (konspirační teorie) a nelegálního odposlouchávání, které bylo realizováno členy policejního sboru a soudci, kteří byli veřejně obviněni z napojení na FETÖ.“²¹⁵ [7]

Stejně tak obžaloba v případě špionáže v pokusu o převrat (2017/96115) na rozsáhlém prostoru pouze opakuje informace, které se týkají mobilizace Gezi, a které jsou obsahem obžaloby Gezi a ke špionáži

---

²¹⁰ Všichni obžalovaní (16) jsou obviněni z „trestných činů proti vládě“ podle článku 312 trestního zákona (zákon č. 5237) a jejich konání posouzené jakožto „teroristické činy“ spadá pod protiteroristický zákon č. 3713. In: „The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.“ p. 11.

²¹¹ Çelikkan, Murat. „Gezi Davası'nın tek mahkûmu.“

²¹² Tahincioğlu, Gökçer. „Gezi Davası, torba davaya dönüştü: Yargıtay, 6 yıl sonra Çarşı Grubu davasında verilen beraat kararlarını bozdu.“

²¹³ „Yeniden nasıl kıymetlendirildiği belli değil! İddianamenin hem hazırlanmasında hem de bütününde cemaat rolü olduğu için "FETÖ" ruhu hâlâ mahkeme koridorlarında dolanıyor.“ („Není zřejmé, jakým způsobem je vylepšena. Tím, že FETÖ hrála roli jak v přípravě, tak v sestavení celé obžaloby, jejich duch se stále prochází chodbami.“) In: ibid.

²¹⁴ „Ama muamma olmayan bir şey var; o da delil olarak bu davada sunulan dinlemelerin yapılma talimatını verenlerden iki hakim, bir savcı ve bir emniyet müdürünün FETÖ/PDY üyesi olarak yargılandığı, mahkum edildiği ve bazılarının hala kaçak olduğu.“ („Ale je zde opravdu jedna zcela jasná věc, a to ta, že dva soudci, státní zástupce a policejní šéf, kteří nařídili odposlechy prezentované jako důkazy v obžalobě, byli obviněni z napojení na hnutí FETÖ, trestně stíhání a někteří jsou stále na útěku.“) In: ibid.

²¹⁵ „Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.“ December, 18 2020 (online).

neposkytují žádná nová odhalení.²¹⁶ Obžaloba v případě špionáže má oproti Gezi „pouhých“ 64 stran a jak si ukážeme, je spíše dalším dodatkem k oficiální interpretaci Gezi protestů, kterou se případem Osmana Kavaly snaží turecká vláda posílit, a která bude více diskutována v poslední kapitole. Následující dvě podkapitoly představí nástroje politizace v jednotlivých obžalobách a poukáží na arbitrárnost případu za využití konkrétních ukázek z textů.

3. 3. 2. 1 Obžaloba v procesu Gezi

Obžaloba v procesu Gezi je rozdělena do tří částí – v první je pečlivě popsána chronologie událostí, druhá se věnuje „důkaznímu materiálu“ (jednotlivým aktivitám obžalovaných) a v třetí jsou vyneseny požadavky na adekvátní tresty. Ústřední tezí obžaloby je popis mobilizace za park Gezi, coby plánovaného povstání povstaleckého hnutí (*kalkışma hareketi*) s cílem svrhnout dosavadní vládu.²¹⁷ Prezident Recep Tayyip Erdoğan je přímo jmenován jako poškozená strana.²¹⁸ Začátky občanské mobilizace Gezi obžaloba dokonce přirovnává k vojenskému puči v roce 1960 a trvá na tom, že požadavek zachování Gezi parku byla pouhá záminka pro start plánovaného povstání.

„Jenesporným faktem, že události se nerozvinuly na základě nevinně vypadajícího environmentálního citění, ale že jejich ultimátním cílem bylo zbavit se vlády Turecké Republiky, nebo jí zabránit v plnění jejích povinností.“²¹⁹ [8]

Rychlé rozšíření do velkého počtu měst a mimo organizaci nebo telefonáty skrze nově vytvořenou internetovou síť Zello a vznik facebookové stránky Occupy Istanbul (Zabrat Istanbul) po vzoru Occupy Wall Street (Zabrat Wall street) údajně potvrzují, že události, které vypukly ve více městech ve stejném čase, byly naplánovány jednou skupinou a namířené přímo proti vládě.²²⁰ Obvinění údajně tvoří užší jádro této skupiny, přičemž Osman Kavala je považován za hlavního protagonistu, jakýsi „mozek“ hnutí. Za koordinátora protestů jej ovšem obžaloba označuje až na 93. straně,²²¹ na prvních 90 stranách (*Giriş*) rozebírá tři údajně klíčové operátory povstaleckého hnutí – srbskou organizaci OTPOR, strategie představené v knize politologa Geneho Sharpa a financování organizací George Sorose.²²²

Srbská revolucionářská organizace OTPOR (v překladu rezistence, později se přejmenovala na CANVAS – Centre For Non-Violent Action Strategies) vznikla pod taktovkou Ivana Marovice v roce

²¹⁶ Procesy kolem události Gezi jsou popsány na 6 stranách obžaloby, tj. zabírají 1/5 prostoru, který je věnován popisu událostí.

²¹⁷ Human Rights Watch (HRW). „Turkey: Baseless Charges Over Landmark 2013 Protests.“ March 25, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2019/03/25/turkey-baseless-charges-over-landmark-2013-protests>.

²¹⁸ Společně s ním dalších 26 členů vlády, bývalý premiér Turecka Ahmet Davutoğlu a bývalý ministr zahraničí Ali Babacan (kteří si oba nedávno založili své politické strany) se později distancovali od pozice poškozené strany. In: Bianet. „Court rules for continuation of Osman Kavala's imprisonment.“ May 21, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/english/law/244408-court-rules-for-continuation-of-osman-kavala-s-imprisonment>.

²¹⁹ „Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.“ p. 236.

²²⁰ „Planlı şekilde bir güç tarafından hükümete yönelik işlenen.“ („Organizovanou silou naplánovaným a proti vládě namířeným způsobem.“) In: ibid, p. 24.

²²¹ Ibid, p. 93.

²²² „Turkey: Baseless Charges Over Landmark 2013 Protests.“

1998 jako jedna z organizací, která se inspirovala Sharpovým teoretickým projektem nenásilných taktik revoluce, představeným v knize „Od diktatury k demokracii“ (From Dictatorship to Democracy) a snažila se jej implementovat do praxe. Obžaloba trvá na tom, že OTPOR poskytla Turecku know-how a profesionální trénink, který byl poté aplikován při událostech Gezi.²²³ Jako důkazní materiál pro spolupráci s OTPORem obžaloba považuje opakovaný pobyt Marovice a dalších členů organizace v Turecku (mezi červnem 2012 a říjnem 2015) a setkání Marovice a obžalovaného Memeta Ali Alabory, které se odehrálo v Egyptě ve stejný moment, kdy Osman Kavala cestoval po Evropě. Z jejich kontaktu je usouzeno, že zatímco Marovic trénoval Alaboru, Kavala sháněl po Evropě nové spojence.²²⁴ ²²⁵ Byť mezi členy OTPORu a Alaborou pravděpodobně existoval kontakt, který obžaloba dokládá výpisem konverzací,²²⁶ tak nelze tvrdit, že události byly předem naplánovány za pomoci technik OTPORu (konverzace se odehrává až po protestech), a už vůbec není jasné, jak do toho zapadá Osman Kavala. Přesto obžaloba předkládá seznam podobností mezi způsoby, jak vést revoluci volně dostupných na webu OTPORu, a událostmi Gezi, jako např. podobné logo (zaťatá pěst), využívání sociálních sítí a rozdávání letáků ke komunikaci, využívání žen a dětí v prvních liniích coby více zranitelné, organizace festivalů a koncertů v jádru protestů, nebo rozdávání květín policistům.

V knize amerického politologa Geneho Sharpa „Od diktatury k demokracii“, která vyšla v roce 1993, a ve které Sharp pojmenovává nenásilné způsoby vyjádření nesouhlasu lidu s vládním zřízením, se podle obžaloby aktéři měli přímo inspirovat při plánování Gezi protestů. Obžaloba nachází celkem 198 nenásilných nástrojů a předkládá jejich seznam, aniž by bylo zřejmé, jak metody nenásilného protestu zapadají do textu obžaloby vzhledem k jejich legální povaze.²²⁷ Zabírání veřejných prostorů, dopisy solidarity od známých osobností, veřejné proslovy a vstupy do médií, skupinové nebo hromadné podpisové kampaně, transparenty, plakáty a jiné materiály pro vizuální komunikaci, udělování falešných cen, organizování falešných voleb, distribuce symbolických předmětů (květiny), svlékání se, symbolické rozsvěcování světel, symbolické zvuky (kolem 9 večerní lidé vycházeli na balkon a lžičkou ťukali o nádoby), přespávání v parku, připomínání kolik lidí zemřelo, fiktivní a demonstrativní pohřby,

²²³ “Sırp profesyonel devrim ihracatçılarının eğittiği Türkiye distribütörleri tarafından organize edildiğine dair elde edilen bulgular sunulacaktır.” („Budou prezentovány důkazy, že /Gezi protesty/ byly organizovány tureckými distributory trénovanými srbskými profesionálními exportéry revoluce.“) In: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 29.

²²⁴ “Mehmet Osman KAVALA’nın ise bahsi geçen seyahatleri ile kalkışma hareketinin bir başka ayağının koordinesi maksadıyla Belçika, Almanya ve Amerika Birleşik Devletlerinde bulunduğu tespit edilmiştir.” („Bylo zjištěno, spolu s již zmíněnými cestami, že Kavala se nacházel v Belgii, Německu a USA za účelem koordinace další odnože povstaleckého hnutí.“) In: ibid, p. 30.

²²⁵ Veškeré charakteristiky textu (velká písmena, tučné písmo, podtržené písmo, kurzíva) jsou přímo z originálu textu obžaloby. Pozn. Aut.

²²⁶ Konverzace mezi Marovicem a Alaborou: “*İvan Maroviç i getirebiliriz o ee Ağustos sonunda zaten gelecek gibi görünüyor şimdi ee bu Otpor hareketinden... bu işi profesyonel olarak yapıyor yani orada ... ama tabi biliyorsunuz Otpor ismi şey olarak geçti bu gezi olaylarına hani onlar düzenlediler CIA.*” („Vypadá to, že Ivan Marovic bude moci nakonec přijet v srpnu... je z hnutí Otpor... dělá práci profesionálně, takže je tady... samozřejmě víte, padlo tam jméno Otpor jako to... ty Gezi protesty organizovali přece tamti CIA.“) In: ibid, p. 41.

²²⁷ Ibid, p. 60.

diskuze a veřejné konference, tiché protesty (otáčení se zády, stání, sezení) nebo demonstrativně zakazující protesty (nesprchování se, nemilování se, nepítí), používání alternativních komunikačních kanálů (Zello a Skype) aj., jsou všechny takové činnosti, které jsou v souladu se zákonem a právem na svobodu slova a shromažďování. Pouze aktivity jako poškozování majetku a cílená občanská neposlušnost skrze snahu „vymanit se“ ze sociálního řádu země (zůstávání doma, nechození do práce jednou týdně, kolektivní zmizení, neplacení nájmu, zavírání svých obchodů a firem) by mohly být identifikovány jako na hraně zákona, a tudíž trestně stíhány, ovšem podle zcela jiného měřítka než protiteroristického zákona.²²⁸ I kdyby se účastníci protestů v průběhu protestů inspirovali nenásilnými technikami protestu (jak pravděpodobně učinil stojící muž Erdem Gündüz),²²⁹ nijak to nedokazuje předem naplánované povstalecké tendence, spíše se jedná o reakce na nepřiměřené násilí policejních složek, které Gezi protesty vskutku provázely.²³⁰ Obžaloba sice podporuje svoji tezi o připravenosti událostí divadelní hrou Memeta Ali Alabora „Mi Minor“, ve které se diváci mohou přímo hry zúčastnit – svrhnout diktátora fiktivní země Pinima, který cenzurou a arbitrárními zatčeními porušuje demokracii – tj. údajně je hra ukázkou toho, jak mobilizovat a organizovat občany skrze sociální média a posléze rebelovat proti prezidentovi země. Nelze se ovšem ubránit pochybnostem nad tím, jak může divadelní hra figurovat v právním textu jako klíčový důkaz. Prezident Erdoğan ji spolu s provládními médii označil za způsob, jak si vyzkoušet nanečisto Gezi protesty a Alaboru pojmenoval velezrádce.²³¹

Skrze inspiraci v knize Geneho Sharpa, která byla při Arabských povstáních (2010 – 2012) hojně citována, a hru *Mi Minor*, při jejíž premiéře Alabora prohlásil, „že, chce žít v jiném světě“,²³² se obžaloba snaží protesty Gezi usouvztažnit s tzv. Arabským jarem, které bylo snahou svrhnout nedemokratickou vládu v daných zemích.²³³ Spojka s Arabským jarem pak především napomáhá spojitosti Gezi protestů s Georgem Sorosem, který je v médiích často označován za poskytovatele financí hnutím v severní Africe a pobaltských státech (obžaloba se opírá o články britského Globu a Daily Mailu),²³⁴ a dává tedy smysl, že financoval i povstalecké hnutí v Turecku. Protože se vliv Sorose

²²⁸ Občanská neposlušnost může být v některých případech, např. pokud dojde k poškození majetku, klasifikována jako nelegální a souzena v rámci příslušného trestního práva.

²²⁹ Erdem Gündüz, v zahraničních médiích známý jako „stojící muž“, je turecký tanečník a choreograf, který se rozhodl protestovat formou stání před portrétem Mustafy Kemala na náměstí Taksim. V den jeho protestu policie dorazila na místo po pěti hodinách a nejprve ho zatkla, nicméně po pár hodinách byl propuštěn, neboť policisté nedokázali najít dostatečný důvod, který by ospravedlnil zatčení za stání. In: Huffington post. „Turkey’s ‘Standing Man’ Protest By Erdem Gunduz Spreads Across Country.” December 6, 2017. Accessed May 30, 2021. https://www.huffpost.com/entry/turkey-standing-man-protest-erdem-gunduz_n_3458390.

²³⁰ Většina akademických studií se shoduje na tom, že Gezi protesty doprovázela nepřiměřená policejní brutalita, a že právě policejní násilí bylo spouštěčem masovější účasti na protestech. In: Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. „The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey.” p. 19.

²³¹ Burcu Yasemin Şeyben. „My Life Has Become More Absurd Than My Play”: *Mi Minor* and the Crackdown on Artistic Freedom in Turkey.” TDR/the Drama Review 2019; 63: 3 (243), 36–49. Accessed April 10, 2020. Doi: https://doi.org/10.1162/dram_a_00855, p. 37.

²³² „Başka bir dünya istiyoruz.” („Chceme jiný svět.”) Alabora toto prohlásil po vzoru protestujících v zemích Severní Afriky. In: ibid, p. 61.

²³³ Viz např. Mendel, *Arabské jaro. Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém Východě*.

²³⁴ „Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 28.

na Gezi protesty objevoval často i v tureckých médiích (obžaloba nespecifikuje v jakých) a v akademických studiích (znovu není řečeno v jakých), obžaloba neváhá vliv Sorose označit za jednoznačný.

„V politickém i v akademickém prostředí se o Sorosově vlivu během Gezi povstání hodně mluvilo, proto není pochyb o tom, že zakladatel Nadace otevřené společnosti George Soros, kromě během povstání Gezi v naší zemi, operoval i v jiných zemích, ve kterých došlo k povstání.“²³⁵ [9]

Kavala má pak být tím, kdo transfery peněz zprostředkovával. Tato teze není dokázána jinak, než členstvím Kavaly ve správní radě Sorosovy Nadace otevřené společnosti (Open Society Foundation), přičemž tezi spíše vyvrací zpráva MASAK, která nezjistila žádné převody peněz mezi Kavalovou organizací a Nadací Otevřené společnosti.²³⁶ Přesto na 93. straně obžaloba praví, že v centru plánovaného povstání v Turecku stojí Osman Kavala, který jedná v rámci širší iniciativy napříč státy vedené Sorosem a o pár stran dále, že je i jejích financovatelem:

„V rámci těchto aktivit je George Soros realizovatelem této a podobných operací zahraniční odnože, lidem a koordinátorem odnože v naší zemi je obžalovaný Osman Kavala (...) Mehmet Osman Kavala, který je členem poradního orgánu Nadace otevřené společnosti a řídí její aktivity v Turecku, je organizátorem a financovatelem těchto událostí.“²³⁷ [10]

Pevnější pouto mezi Sorosem a Kavalou mají doložit svědectví anonymních i jmenovaných svědků předložené v druhé části obžaloby. Marovice, Sorose a Kavalu pak obžaloba o něco dále označuje za trio, jehož aktivity nepochybně sloužily stejným zájmům.²³⁸ Kavala se proti vazbě na Sorose ve své obhajobě brání nejen reportem MASAK, ale také faktem, že neexistuje žádná ověřená akademická studie, která by Sorosův vliv objektivně tematizovala. („*Jak později shrnu, v žádné akademické studii, vědeckém časopise nebo publikovaném článku se taková tvrzení nevyskytují.*“).²³⁹

Druhá část obžaloby je rozdělena do dvou větších celků – v prvním je předložen a důkladně rozebrán „důkazní materiál“ o obžalovaných (*Gezi Kalkışması ile İlgili Yapılan Tespitler*), druhý hodnotí aktivity jednotlivých obviněných počínaje Kavalou (*Şüphelilerin Eylemlerinin Değerlendirilmesi*). V rámci “Freedom in the World Rule of Law Indexu” je nutnost předložení nesmyslných důkazů považována za základní pilíř řádného právního procesu.²⁴⁰ Přestože je důkazní

---

²³⁵ Ibid, p. 25.

²³⁶ “Turkey: Baseless Charges Over Landmark 2013 Protests.”

²³⁷ “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 66.

²³⁸ “George SOROS, Ivan MAROVIC ve Mehmet Osman KAVALA'nın üçlü bir sacayağını oluşturduğu.” (George Soros, Ivan Marovic a Mehmet Osman Kavala vytvořili trio.“) In: Ibid, p. 100.

²³⁹ “Az sonra özetleyeceğim gibi, hiçbir akademik araştırmada, bilimsel dergilerde yayınlanmış makalede böyle bir iddiaya yer verilmemiştir.” In: “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” February 5, 2021 (online).

²⁴⁰ “Does due process prevail in civil and criminal matters? Do law enforcement officials fabricate or plant evidence on suspects?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

část v obžalobě Gezi velmi obsáhlá (přes 400 stran), staví pouze na dvou elementech – zprávě MASAK a nahrávkách z odposlechů. Jak již bylo řečeno, zpráva MASAK nenalezla žádné podezřelé užití financí Anadolu Kültür ani převody financí mezi Nadací otevřené společnosti a Anadolu Kültür. U nahrávek je pak nutno dodat, že žádná z nich nepochází z období před Gezi protesty – všechny přepisy schůzek a nahrávky telefonátů mezi obžalovanými se odehrály až v průběhu protestů nebo po nich (od 21. 6.).²⁴¹ Memet Ali Alabora s Kavalou hovořil pouze dvakrát, a to také až po událostech.²⁴² I kdyby mezi obžalovanými existovala síť, na kterou obžaloba poukazuje, žádný z důkazů neumožňuje tvrdit, že se zformovala před samými protesty, a tedy že stála za plánováním Gezi. Důkazy z období před protesty se omezují na domněnky a slabá pojitka typu „aktéři se nacházeli ve stejném letu“²⁴³ nebo již zmíněné časté cesty do Turecka.²⁴⁴ HRW považuje absenci důkazů před protesty za vůbec nejvýraznější nedostatek obžaloby.²⁴⁵

Ačkoliv je ambicí druhé části rozvinout a evaluovat důkazní materiál, spíše než jako důkazní materiál působí jako podrobný soupis událostí, které se při a po protestech odehrály, a které obžaloba interpretuje podle svého uvážení – např. začátek mobilizace protestu jako okupace parku je prezentován jako záměrně zvolený, neboť taková událost shromáždí masy lidí a vytvoří kýžený chaos, ve kterém nebude jednoduché Kavalu identifikovat jako koordinátora akce²⁴⁶ a v případě, že by skrze nalákání mas Kavalovo povstání neuspělo, „má prý v záloze zbraně, kterými bude moci zahájit občanskou válku.“²⁴⁷ Kavalovy schůze se zahraničními aktéry (bývalým členem Evropského parlamentu Andrew Duffem, bývalým diplomatem v Turecku Marcem Pierinim, nebo německým velvyslancem v Turecku Volkerem Helmertem) a pořádání veřejných akcí se členy evropských organizací (EU, EC, ECHR) měly ve veřejném mínění ukotvit Gezi protesty jako mezinárodně podporované²⁴⁸ a Turecku ztížit pozici v mezinárodní aréně (následující citace je z textu obžaloby špionáže, která pojednává o Gezi):

²⁴¹ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Dismantled the Rule of Law.” p. 77.

²⁴² “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” June 24, 2019 (online).

²⁴³ “Mehmet Osman KAVALA’nın 30. 01. 2012 tarihinde TK1939 sefer sayılı uçağın 21D numaralı koltuğu ile Belçika’ya seyahat ettiği, hakkında tefrik kararı verilen dosya şüphelilerinden **Ahmet Faik İNSEL** isimli şahsın da aynı uçakta 21E numaralı koltukta Belçika’ya seyahat ettiği.” („Osman Kavala letěl do Belgie 30. 1. 2012 letem č. TK1939 na sedadle 21D a Ahmet Faik Insel, další s podezřelých v případě, jehož případ byl oddělen, také cestoval na tomto stejném letu do Belgie.“) In: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 35.

²⁴⁴ “Bu seyahatinin de Gezi kalkışması eylemlerine yönelik koordinasyon faaliyeti kapsamında olduğu anlaşılmıştır.” („Je zřejmé, že tato cesta spadala do koordinačních činností událostí Gezi povstání.“) In: ibid, p. 38.

²⁴⁵ “Most striking aspect of the material.” HRW, 25 March 2019.

²⁴⁶ **“Oluşan bu ortamı ve dış ülkelerin baskısı ile de Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini istifaya zorlamak gayesinde olduğu.”** („S tímto vytvořeným prostředím a za pomoci tlaku zahraničních zemí měl Kavala za cíl donutit vládu Turecké Republiky k rezignaci.“) In: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 38.

²⁴⁷ **“Bunun gerçekleşmemesi halinde ise diğer ülkelerde yaşanan örneklerde olduğu gibi silah kullanımı ve iç savaş senaryolarına uygun ortamı hazırlamak gibi gizli silahlarını da hazırda beklettiği anlaşılmıştır.”** („Pokud by se to nestalo /vypuknutí Gezi protestů/, je zřejmé, že /Osman Kavala/ měl k dispozici připravené skryté zbraně pro vytvoření vhodného prostředí pro scénář občanské války, jako v příkladech z jiných zemí, ve kterých byly také použity zbraně.“) In: ibid, p. 93. Pro toto tvrzení neexistuje žádný důkaz.

²⁴⁸ “Avrupa Birliği, Avrupa Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi yerde görevli şahıslarla görüşmeler yapılarak Gezi eylemleriyle ilgili kamuoyu oluşturulması için çalışmalar yaptıkları.” („Je zřejmé, že za účelem vytvoření veřejného mínění o Gezi se konala setkání s úředníky z organizací jako je EU, EC, ECHR.“) In: Ibid, p. 96.

„V rozporu s etablovaným míněním byly získané kontakty, mezinárodní setkání, konference a setkání s různými jednotlivci aktivitami, zaměřenými proti národním zájmům Turecké Republiky, nikoli aktivitami, které by byly zaměřené na sociální a kulturní rozvoj.“²⁴⁹ [11]

Fakt, že Osman Kavala při protestech zastával pozici prostředníka mezi různorodými skupinami a policií, mezi kterými se snažil navodit dialog, obžaloba zneužívá ve prospěch teze, že Kavala je hlavou hnutí.²⁵⁰ Stejně tak Kavalovy snahy zakázat dovoz slzného plynu do Turecka, které byly poháněny touhou poukázat na brutální policejní násilí,²⁵¹ byly obžalobou interpretovány jako zahraniční tlaky.

„Podle záznamů pořízených z telefonu Osmana Kavaly je zřejmé, že se snažil vyjednáváním s evropskými organizacemi a osobnostmi zastavit vývoz slzného plynu do Turecka, který se stal diskutovaným tématem při událostech Gezi.“²⁵² [12]

Diskuzní panely, letní tábory a plán Anadolı Kültür natočit o občanské mobilizaci Gezi dokument jsou rovněž vnímány jako důkazy plánovaného charakteru protestů (a prostředky, kterými lze zhodnotit, zda se plán povedl či nikoliv),²⁵³ přestože spíše poukazují na snahu reflektovat Gezi protesty a v mladých dál rozvíjet politické vědomí, které se u mnohých při Gezi protestech probudilo poprvé.²⁵⁴ Využití sociálních sítí ke komunikaci a mobilizaci obžaloba kvalifikuje jako prostředek pro „vytváření provokativních příspěvků, které zajišťuje, že masy poslouchají.“²⁵⁵

Podle “Freedom in the World Rule of Law Indexu” hraje důležitou roli pro dodržení řádného právního procesu také předvolání věrohodných svědků.²⁵⁶ Svědectvím, která mnohdy vypadají, že jsou záměrně vsazena do obžaloby, aby doplňovala obraz, který se snaží obžaloba vykreslit,²⁵⁷ je věnován jeden z oddílů prvního podcelku druhé části (*Soruşturma ie İlgili İhbar ve İfadeler*). Předvolání svědci ale namísto konkrétních vazeb často upozorňují na abstraktní jevy, své pocity, či informace typu „ví se

²⁴⁹ “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 3.

²⁵⁰ “**Osman KAVALA’nın müzakereciler arasında olduğunu, bu şahsın müzakere edilen grup ve liderlerinin yanında durduğunu.**” („Osman Kavala byl mezi vyjednávatelem, stál po boku skupiny a vůdců, se kterými se vyjednávalo.“) In “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 239.

²⁵¹ “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” June 24, 2019 (online).

²⁵² “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 198.

²⁵³ Ibid, p. 227.

²⁵⁴ “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” June 24, 2019 (online) a Yağcı, Alper. “Occupy Istanbul, the Turkish Spring, or Something Else? Understanding the June 2013 Protests in Turkey.” In Fikir Mahsulleri Ofisi. June 7, 2013, <http://fikirmahsulleriofisi.blogspot.com/2013/06/occupy-istanbul-turkish-spring-or.html>.

²⁵⁵ “GEZI kalkışması sırasında sosyal medyanın sistemli ve etkili bir şekilde kullanıldığı, provokatif ve kışkırtıcı paylaşımlarda bulunulいた kitlelerin oluşturulması ve sonrasında yönlendirilmesinin sağlandığı tespit edilmiştir.” („Bylo zjištěno, že během povstání byly použity systematickým a účinným způsobem sociální sítě, a že byly vytvořeny masy, které lze později vést pomocí provokativních příspěvků.“) In: ibid, p. 253.

²⁵⁶ “Does due process prevail in civil and criminal matters? Do law enforcement officials fabricate or plant evidence on suspects?” In: “Freedom in the World Research Methodology.”

²⁵⁷ Svědectví Murata Papuçe bylo na jeho žádost navíc provedeno za „zavřenými dveřmi“, bez přítomnosti obhájců Kavaly, a i přes volání 20 advokátních komor, že jde o cílené zabránění křížového výsledku, soudy své rozhodnutí nezměnili. In: Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.”

to“ (*“bilinmektedir”*). Např. svědek jménem Hasan Gül dokládá, že mu přišlo, že snahou Kavalu bylo šířit chaos provokací veřejnosti,²⁵⁸ svědek jménem Ercan Orhan Aydın uvádí, že viděl Alaboru často v první linii aktivistů a podle jeho burčujících tweetů má pocit, že zastává vedoucí pozici²⁵⁹ a svědectví Yasin Alpa je zakončeno informací, že svědek slyšel v médiích, že Gezi protesty financoval Soros.²⁶⁰ Murat Papuç²⁶¹ své svědectví vede v rovině domněnky:

„Není náhoda, že Osman Kavala, zajistil tok peněz mezi Anadolu Kültür, která je zastřešující neziskovou organizací v Turecku, a Nadací otevřené společnosti, která operuje všude ve světě, kde existují hnutí za změnu režimu.“²⁶² [13]

Poslední oddíly důkazní sekce představují seznam všech zničených veřejných míst a majetku (včetně fotografií), přičemž dohromady je škoda na zničených dopravních značkách, autobusových zastávkách, billboardech, odpadkových nádobách, autobusech, aut a ambulancích vyčíslena na 140 mil. tureckých lir,²⁶³ a obrazu protestů v domácích a zahraničních médiích. Zatímco většina domácích médií²⁶⁴ se vyhnula falešným zprávám a povzbuzujícím heslům během protestů,²⁶⁵ zahraniční média o událostech podle obžaloby informovala přehnaně na základě neobjektivních reportáží zahraničních reportérů. Údajně také proto, aby zabránila Turecku ucházet se o post pořádání Olympijských her v roce 2020.²⁶⁶

Druhá část důkazové části hodnotí aktivity jednotlivých obžalovaných, v mnohém opakuje informace, které využívala v první i druhé části (výpisy konverzací a telefonátů jednotlivých aktérů), ale také se více zaměřuje na osobní kontext obžalovaných. Osman Kavala je vykreslen nejen jako finanční podpora hnutí, ale především morální – „v případech, kdy energie protestujících opadávala,

---

²⁵⁸ “Gezi kalkışması esnasında halkı tahrik ederek olayların büyümesine ve kaos ortamı oluşturulmasına yönelik fiillerde bulunan şahısların eylemlerine şahit olduğunu.” („Osoba byla svědkem toho, že lidé během povstání Gezi konali aktivity za účelem vytvoření atmosféry chaosu, a za účelem rozšíření události, provokovali lid.“) In “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 246.

²⁵⁹ “Bizzat eylemci grubun başında açıklamalarda bulunurken gördüğünü, Gezi parkı olaylarının büyümesinde yaptığı açıklamalar ve twitter paylaşımları ile aktif rol aldığını bildiğin.” („Víte, viděl jste ho, když dělal prohlášení v čele aktivistické skupiny, víte, že hrál aktivní roli ve zvětšování protestů díky svým prohlášením a tweetům na Twitteru.“) In: ibid, p. 245.

²⁶⁰ “Soros’un da medyadan Gezi kalkışmasına finansman sağladığını duyduğunu beyan etmişti.” („Prohlásil, že slyšel z médií, že i Soros poskytoval finance povstání Gezi.“) In: ibid, p. 244.

²⁶¹ Murat Papuç je sám o sobě kontroverzní osobou – bývalý člen komunistické strany a bývalý voják, který byl několikrát uvolněn ze služby z důvodu údajných psychických problémů. Policii se jakožto svědek nahlásil sám a požádal o to svědčit na základě svého „výzkumu“, který se věnuje neziskovým organizacím a jejím zahraničním vazbám. In: Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.”

²⁶² “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 241.

²⁶³ Ibid, p. 241.

²⁶⁴ Kromě následujících periodik a webů: bianet.org, haber.sol.org, Mediagundem, Radikal.

²⁶⁵ “Gezi Parkı kalkışmasının olduğu dönemde ülkemizdeki çoğu basın-yayın organlarının Gezi kalkışmasında yalan haber yapmaktan kaçınarak halkı kalkışmaya teşvik edici yayınlardan kaçınmışlardır.” („V období Gezi povstání se většina médií vyhnula sdílení lživých informací a článků, které by motivovaly lid k účasti na povstání.“) In: ibid, p. 288.

²⁶⁶ “Ayrıca ülkemizin 2020 olimpiyatlarına ev sahipliği yapmasının önüne geçmek için bu olaylara ilişkin çeşitli ülkelerde el broşürleri ile duvarlara yapıştırılan ilanlarla sosyal medyada karalamalar yaptıkları görülmüştür.” („Mimo to, aby zabránila naší zemi hostit olympijské hry v roce 2020, bylo zjištěno, že /zahraniční média/ v různých zemích vytvořila brožury týkající se těchto událostí a očerňovala je na sociálních sítích a výzvami na zdech.“) In: ibid, p. 284.

Kavala vydával instrukce a snažil se protesty rozšířit i geograficky dál do Anatolie.²⁶⁷ Znovu je zopakována Kavalova role prostředníka mezi protestujícími a policejními složkami coby snaha regulovat, jakým směrem se mají protesty rozvinout, aby došlo ke konfliktu.²⁶⁸ Sám Kavala k tomu ve své obhajobě poznamenává, že se účastnil schůzek s vládou, aby se společně dobrali kompromisů.

„Zúčastnil jsem se schůzek se členy vlády. Mluvil jsem s vládními autoritami, a nedokážu porozumět tomu, jak lze logicky vysvětlit, že někdo, kdo se schází s představiteli vlády a snaží se mezi nimi a protestujícími najít konsenzus, je zároveň také tím, kdo chce vytvořit prostředí chaosu a vřavy, a připravit tak půdu pro puč.“²⁶⁹ [14]

Jeho iniciativa uspořádat výstavu o mobilizaci Gezi v Bruselu je představena jako „hledání mezinárodní podpory povstání“²⁷⁰ a diskuzní panely a schůzky s představiteli evropských institucí jsou označeny za „nábor nových členů hnutí“.²⁷¹ Z členství v poradním výboru Sorosově organizaci v letech 2001-2006 je usouzeno na stále aktuální propojení mezi oběma aktéry a další dalekosáhlejší domněnky (Soros financovatelem povstání). Zajímavé také je, že ačkoliv je Soros považován za hlavního podezřelého, ani jednou nebyl předvolán, stíhán či obviněn. Jak dokládá Kavala ve své obhajobě:

„Na obžalobě je velice zvláštní to, že George Soros, který údajně plánoval, financoval a řídil tajnou strukturu, která tento plán provedla se mnou ve vedoucí pozici, nebyl mezi podezřelými a nebylo vynaloženo žádné úsilí k tomu, aby bylo získáno jeho prohlášení.“²⁷² [15]

V třetí části obžaloby nazvané zhodnocení obrazového materiálu a finální požadavky (*Müştekilere Yönelik İşlenen Eylemler, Görüntü İnceleme Tutanakları, Değerlendirme ve Netice-i Talep*) jsou předloženy fotografie z protestů, které mají dokázat účast a propojení obviněných. Na některých fotografiích se sice obvinění nacházejí na fotografii vedle sebe, nicméně v davu, a není nijak viditelné, že by spolu komunikovali nebo navzájem spolupracovali. Obžaloba také nešetří fotografiemi, na kterých je explicitně viditelné násilné chování.²⁷³ V samém závěru obžaloba opakuje centrální tezi o

²⁶⁷ „GEZI Kalkışmasının enerjisinin azalmasından dolayı amaçsal birliktelik içerisinde olan şüphelilerin tedirgin olduğu, bu nedenle bizzat Mehmet Osman KAVALA'nın talimatları ile **Gezi kalkışmasının derinleştirilmesi ve Anadolu'ya yayılması ve profesyonel eylemci yetiştirilmesi amacıyla** toplantılar ve organizasyonlar yapıldığı anlaşılmıştır.” („Jelikož upadávala intenzita Gezi protestů, je zřejmé, že v rámci vnitřní pospolitosti byli obvinění neklidní, proto podle instrukcí od Osmana Kavalu osobně došlo k prohloubení Gezi protestů a jejich rozšíření do Anatolie a ke schůzkám, na kterých se měli vytrénovat profesionální aktivisté.“) In: ibid, p. 296.

²⁶⁸ „Kendilerinin sivil itaatsizlik adını verdikleri devlet güçleri ile çatışmaya dönüştürülmesi amaçlanan eylemlerin nasıl ve hangi yönde ilerleyeceğini istişare ederek.” („Razením se o tom, jakým směrem povedou aktivity, které zamýšlel převést do konfliktu se státními silami, a kterým dali jméno občanská neposlušnost.“) In: ibid, p. 296.

²⁶⁹ „Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” June 24, 2019 (online).

²⁷⁰ „Avrupa'dan bu olaylara destek verilmesi için yurt dışı çalışmalarında bulunmuş, özellikle Brüksel'de Gezi kalkışması ile ilgili sergi açılması maksadıyla çalışmalar.” („Aby z Evropy těmto událostem zajistil podporu, provedl snažení v zahraničí, především pracoval na výstavě v Bruselu o Gezi protestech.“) In: ibid.

²⁷¹ „Bu eğitimler için de yurt içi ve yurt dışından yabancı eğitimciler getirilmiştir.” („Na toto školení byli přivedeni instruktoři z Turecka i ze zahraničí.“) In: ibid.

²⁷² „Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” June 24, 2019 (online).

²⁷³ „Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” pp. 516 – 552.

Gezi coby plánovaném povstání organizovaném sítí aktérů, která čelí procesu, a dodává již zmíněné očištění vlivu od soudců napojených na Gülena na základě přešetření obžaloby, které mělo proběhnout zejména v roce 2016, než byl Kavala zadržen:

„V době, kdy bylo připraveno toto obvinění, si advokáti obviněných a některá média všimli, že ti, kteří provedli vyšetřování, byli v období, kdy se tyto události udály, součástí ozbrojené teroristické organizace FETÖ, která se jako rakovinná buňka infiltrovala do struktur státu, a také si všimli toho, že později s identifikovanými osobami bylo zahájeno vyšetřování. Nicméně přestože bylo předloženo obvinění, že vyšetřování bylo vedeno těmi, kdo byli později shledáni vinnými, tak fakt, že především v roce 2016 a poté byly všechny důkazy a odposlechy přehodnoceny a věc byla reinvestigována, dokládá, že oproti tomu, co je tvrzeno advokáty obviněných a některými médii, složka byla zbavena veškerých vnějších vlivů a vlivů členů jmenované organizace.“²⁷⁴ [16]

K údajnému přešetření ovšem nepodává žádné detaily a odposlechy, které byly vypracovány Güllenovými soudci, zůstávají hlavním důkazním materiálem obžaloby. Nelze tedy hovořit o zbavení se vlivů organizace FETÖ, který je výraznou slabinou obžaloby v procesu Gezi.²⁷⁵ Následující část se zaměří na slabiny, nesrovnalosti a teze arbitrární povahy v obžalobě v procesu špionáž při pokusu o státní převrat.

3. 3. 2. 2 Obžaloba v procesu špionáž při pokusu o státní převrat

Obžaloba v procesu špionáž navazuje na obžalobu Gezi. Nejedná se o samostatnou nezávislou obžalobu, ale spíše doplnění obžaloby Gezi o zjištění, které má sloužit k utvrzení obvinění v ní vznesených. Její centrální teze je následující: Gezi povstání bylo vyvrcholením Gülenistických snah podmanit si vládu Turecké Republiky, které doposud probíhaly skrze infiltraci do soudnictví nebo administrativy. Poté, co však svržení vlády skrze občanské povstání selhalo, museli Gülenisté najít jinou složku státu, o kterou se opřít – armádu.²⁷⁶ Obžaloba tak sestavuje vlastní výklad, který nejen že propojuje mobilizaci za park Gezi s Gülenistickým hnutím, ale také mobilizaci za park Gezi s vojenským pučem v roce 2016:

„Jak bylo opakovaně určeno, povstání Gezi bylo snahou FETÖ zmocnit se důležitých sociálních, ekonomických, soudních, vojenských a občanských struktur Turecké Republiky, a proniknout co nejvíce do morku kostí státního aparátu. Na zmocnění pracovalo přes 40 let.“²⁷⁷ [17]

---

²⁷⁴ Ibid, p. 657.

²⁷⁵ Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.”

²⁷⁶ “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 2.

²⁷⁷ Ibid, p. 2.

Tento výklad povstání je přitom v rozporu s veřejným státním tajemstvím, že Gezi povstání bylo potlačeno policisty z řad Güllenova hnutí.²⁷⁸ Tahiroğlu se trefně táže: „Jak by mohla být Kavala obviněn z organizování pokusu o převrat, který byl údajně plánován Gülenovým hnutím, a zároveň protestu, který byl členy právě tohoto hnutí rozdrčen?“²⁷⁹

Obžaloba v procesu špionáž má 64 stran, je výrazně méně členitá než obžaloba Gezi, a vznáší obvinění za špionáž (podle článku 328 trestního zákona), a spolupodílení se na organizaci puče (podle článku 309 trestního zákona) a napojení na teroristickou organizaci FETÖ proti dvěma osobám – Osmanu Kavalovi a americkému akademikovi s tureckým občanstvím Henrimu J. Barkeymu. Hned na začátku zmiňuje, že proti Barkeymu sice nebylo nasbíráno dostatečné množství důkazů při sestavování obžaloby ve věci Gezi, ale jeho role při nich je jednoznačná.

„Přestože o obviněném Henrim Jakem Barkeym nebylo nalezeno dostatečné množství informací během vyšetřování provedeného ve vztahu ke Gezi povstání, bylo zjištěno, že jeho aktivity a chování během Gezi povstání byly nestandardní.“²⁸⁰ [18]

V průběhu Gezi protestů totiž podnikl do Turecka více cest²⁸¹ a tato obžaloba odhalila, že v protestech zatával důležitou roli.²⁸² Událostem Gezi je věnován celý jeden oddíl ze sedmi (druhý – *Gezi Kalkışması Süreci*) a jsou v něm traktovány jako násilné povstání, které způsobilo milionové škody, a které proběhlo podle plánovaného scénáře. Autorem tohoto scénáře má být Osman Kavala²⁸³ a financovatelem Sorosova Nadace otevřené společnosti, která operuje na bázi „svržení vlády skrze občanské aktivity spíše než teroristické akty v dalších 70 zemích světa, ve kterých se také snaží organizovat povstání.“²⁸⁴ Programem Nadace otevřené společnosti a Kavalovy Anadolu Kültür je podle tónu obžaloby „transformace rozmanitých kultur za účelem nastolení jedné universální, kterou lze jednodušším

---

²⁷⁸ Tahiroğlu, Merve. „Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.“

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ „Darbe idianamesinin tam metni.“ p. 2.

²⁸¹ „Henri Jak BARKEY’in Gezi Kalkışması sürecinde çok sık şekilde diğer zamanlardan farklı olarak Türkiye’ye geldiği tespit edilmiştir.“ („Bylo zjištěno, že během Gezi povstání Henri Jak Barkey jezdil do Turecka častěji než v jiných dobách.“) In: ibid, p. 10.

²⁸² „Yapılan iletişim analizlerinden, şüpheli Henri Jak Barkey’in de Gezi Kalkışması sürecinde de aktif rol aldığına dair bulgulara ulaşılmıştır.“ („Z provedených analýz, je jasné, že Henri Jak Barkey hrál během Gezi protestů aktivní roli.“) In: ibid, p. 11.

²⁸³ „Mehmet Osman Kavala’nın organizatörlüğünde diğer kişiler ile birlikte bir plan ve senaryo doğrultusunda gerçekleştirildiği organize bir eylem olduğu anlaşılmıştır.“ („Bylo zjištěno, že se jednalo o organizovanou akci, organizovanou Mehmetem Osmanem Kavalou a provedenou s dalšími lidmi podle naplánovaného scénáře.“) In: ibid, p. 6.

²⁸⁴ „Uluslararası spekülör George Soros’un kurduğu ve günümüzde 70’ten fazla ülkede faaliyet gösteren Açık Toplum Enstitüsü ve bileşenlerinin temel yöntemleri, seçilmiş hükümeti devirmek veya bir karara zorlamak için alışılmış terörist faaliyetler yerine, kendilerini legalize ederek örgütledikleri kitlelerin başkaldırılarıyla amaçlarına ulaşmaktır.“ („Hlavními metodami Nadace otevřené společnosti a jejich odnoží, která byla založena mezinárodním spekulátorem Georgem Sorosem a operuje dnes ve více než 70 zemích, je dosáhnout toho, aby svrhli vybranou vládu nikoli pomocí obvyklých teroristických činů, ale pomocí sebe-legalizace a organizace mas, které povstanou.“) In: ibid, p. 6.

způsobem ovládat.²⁸⁵ Srovnáme-li tuto interpretaci s oficiální vizí Anadolu Kültür a s tím, co Kavala říká v obhajobě, nalézáme tak zcela převrácenou verzi. Asociace usiluje o to, „aby občané, kteří tvoří menšinu kvůli svému etnickému původu nebo politickému, sexuálnímu a náboženskému přesvědčení měli pocit, že jsou rovnocennými členy společnosti a mohli si tak vytvořit silné a důvěryhodné vazby na stát.“²⁸⁶ Cílem asociace je tedy podpora kulturní diverzity, nikoli degenerace kultur, jak se obžaloba snaží argumentovat, a co Kavala v obhajobě považuje za „hlubokou urážku své asociace.“²⁸⁷

Než se obžaloba dostává k protestům Gezi a posléze pokusu o puč, rozebírá koncept národní bezpečnosti i s historickým exkurzem k pojmu, zdůrazňuje závažnost špionáže, ovšem nepředkládá žádné důkazy, které by z tohoto zločinu Kavalu a Barkeyho usvědčovaly. Popisu událostí, které údajně vedly k puči a puči samotnému jsou věnovány tři oddíly – první z nich (*Temmuz Darbe Girişimi*) je deskriptivní chronologií událostí při puči s podrobným výpisem zemřelých, násilí provedeného na občanech a poškození majetku (podobně jako v obžalobě Gezi byly podrobně vypsány všechny momenty protestů). Druhá analyzuje plánování puče (*Darbe Girişimi Öncesi Süreç*) a třetí samostatně schůzi na ostrově Büyükada v den vypuknutí puče (*Büyükada Darbe Toplantısı*). Šestý oddíl se zabývá konkrétněji dvěma obžalovanými (*Şüphelilerin Eylemleri*) a v sedmém jsou zahrnuty legální hodnocení (*Hukuki Değerlendirme*). Zatímco obžaloba Gezi obsahovala alespoň dva důkazní materiály (zprávu MASAK a odposlechy z telefonních konverzací), obžaloba špionáže nepředkládá žádný.²⁸⁸ Čerpá z domněnek, odhadů, a názorů na obviněné, přičemž ani spojitost mezi aktéry není dostatečně podložena – staví na tom, že mobilní telefony obou aktérů vydávaly signály ze stejných přijímacích stanic v Istanbulu (celkem 12krát v průběhu tří let),²⁸⁹ na korespondenci dávného spolupracovníka Kavalu

---

²⁸⁵ “Temel dayanak noktaları farklı duyarlılıklar oluşturarak toplumların dönüştürülmelerini, dünya üzerindeki farklı kültürlerin yozlaştırılarak kendilerinin kontrol altında tutabildikleri evrensel kültüre sahip topluluklar yetiştirilmesini sağlamaktır.” („Jeho hlavním pilířem je zajistit výchovu společnosti s univerzální kulturou, které budou moci držet pod svou kontrolou, a to tak, že zdegenerují svoji vlastní kulturu.“) In: ibid, p. 6.

²⁸⁶ “Etnik köken ya da inançları nedeniyle azınlıkta olan vatandaşların devletle bağlarının güçlü olması için kendilerini toplumun eşit bireyleri olarak görmeleri, böyle hissetmeleri gerekir.” („Aby občané, kteří jsou v menšině kvůli svému etnickému původu nebo přesvědčení, měli silné vazby na stát, měli by se cítit a nahlížet na sebe jako rovnocenní členové společnosti.“) In “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” December 18, 2020 (online).

²⁸⁷ “Anadolu Kültür’ün ayrımcılığı körüklediği, vatandaşlarımızın devletle bağlarını zayıflatma amacı güttüğü, çirkin bir iftiradır.” („Tvrzení, že Anadolu Kültür podporuje diskriminaci a jejím cílem je oslabit vazby našich občanů na stát, je ošklivou pomluvou.“) In: ibid (online).

²⁸⁸ Human Rights Watch (HRW). “Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.”

²⁸⁹ “Şüpheli Henri J. Barkey tarafından kullanılan +1 (202) 258 **** ve 555 897 **** numaralı GSM hatları ile şüpheli Mehmet Osman Kavala'nın kullandığı 532 222 **** numaralı GSM hattının bir çok defa aynı zaman diliminde aynı bölgeden baz sinyali aldığı tespit edilmiş.” („Bylo zjištěno, že linky GSM s číslem 555 897 **** Heniho J. Barkeyho a linka GSM s číslem 532 222 **** používaná podezřelým Mehmetem Osmanem Kavalou, mnohokrát obdržely signál ze stejné oblasti ve stejném časovém období.“) “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 35.

s Barkeym²⁹⁰ nebo na pohybu ve stejných provinciích Turecka.²⁹¹ Podle HRW je absence vazby mezi oběma obviněnými nejzávažnějším nedostatkem obžaloby – pokud mezi nimi neprobíhala komunikace, jak může obžaloba usuzovat, že se spolu podílejí na špionážních aktivitách?²⁹² Osman Kavala k tomu v obhajobě poznamenává, „že Henryho Barkeyho potkal pouze několikrát, poprvé na konferenci, které se zúčastnili i členové vlády a naposledy náhodně v restauraci, v červenci 2016, nicméně nepracovali spolu a neměli intenzivní kontakt.“²⁹³ Obžaloba se proti slabým pojitkům hájí nepřesvědčivým tvrzením, „že Henri Barkey jakožto expert na zahraniční politiku věděl o tom, že je sledován, a proto byl obzvlášť opatrný.“²⁹⁴

Pokus o převrat je v obžalobě představen jako plánovaná činnost více ozbrojených teroristických organizací (PKK, DAESH, DHKPC)²⁹⁵ v čele s Adilem Öksüzem, který je obžalován za napojení na FETÖ, a který byl údajně v kontaktu s Kavalou. Pro tuto tezi je předložen jediný „důkaz“ – fakt, že v předvečer puče oba aktéři vycestovali do zahraničí. To, že Öksüz vycestoval do USA, zatímco Kavala do Německa (navíc na pozvání, stejně jako např. ministr mládeže a sportu), obžaloba nepovažuje za relevantní. Osman Kavala to v obhajobě označuje za „mimořádně nelogické.“²⁹⁶ Konference o Íránu a jeho vztazích se sousedními státy, kterou organizovalo Centrum pro studium Blízkého východu nevládního think tanku Wilson Centra, jehož ředitelem je právě Barkey, na Istanbulsém ostrově Büyükaada, je také představena jako součást naplánovaného puče, respektive jako krycí akce v den puče, která měla poskytnout zúčastněným alibi a zároveň vhodné místo k pozorování, pokud by něco nešlo podle plánu.²⁹⁷ Obžaloba přikládá zvláštní důraz změně data konference, která se nejprve měla odehrávat v květnu, a také suvenýru nalezenému v hotelu, který má být klíčovým důkazem, že schůzka byla ve

---

²⁹⁰ Zmíněný dávný kolega Kavaly İshak Alaton (spoluzakladatel Otevřeného institutu) byl podle svědectví Cema Fadila Bozkurta v úzkém kontaktu s Fethullah Gülenem, Henrym Barkeym i Georgem Sorosem. A protože se jedná o blízkého rodinného přítele Kavaly, obžaloba usuzuje, že Kavala byl také napojen na tři výše zmíněné „İshak Alaton, şüpheli Mehmet Osman Kavala'nın babası Mehmet Kavala'dan itibaren çok uzun yıllardır Kavala ailesi ile sıkı ilişkileri olan birisidir.“ („İshak Alaton je někdo, kdo má blízké vztahy s rodinou Kavaly po mnoho let už od otce podezřelého.“) In: *ibid*, p. 17.

²⁹¹ Obžaloba předkládá podrobný soupis destinací, kde se obvinění nacházeli, bez jasného důkazu, že by navzájem o svých pohybech věděli.

²⁹² „Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.“

²⁹³ „Birlikte bir çalışmamız, süreklilik arz eden irtibatımız da olmadı, Henri Barkey ile 18 Temmuz 2016 tarihinde bir lokantada tesadüfen karşılaşmak dışında hiçbir görüşmem hatta telefon konuşmam da olmadı.“ („Nikdy jsme spolu nepracovali, není mezi námi žádné trvalé spojení, 18. 7. 2016 jsem ho náhodou potkal v jedné restauraci, ale mimo to jsme se nikdy neviděli, dokonce jsme neměli ani žádné telefonní konverzace.“) In „Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.“ December 18, 2020 (online).

²⁹⁴ „Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.“

²⁹⁵ Strana kurdských pracujících, Islámský stát, Revoluční fronta lidu.

²⁹⁶ „İddianamede Adil Öksüz'ün ABD'ye gitmesi ile benim Almanya seyahatimin aynı zamana rastlamış olmasının aramızda irtibat olduğunun delili olarak sunulması da, olağanüstü ölçüde mantıksız bir iddiadır.“ („V obžalobě je fakt, že cesta Adila Öksüze do USA a moje cesta do Německa se odehrály ve stejný čas, představena jako důkaz, že mezi námi existuje spojení, nikoli jako náhoda. Je to mimořádně nelogické tvrzení.“) In „Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.“ December, 18 2020 (online).

²⁹⁷ „Darbe girişimi gecesi Türkiye'de bulunduğu ve her türlü ihtimale karşı burada bulunmasını açıklayabilmesi amacıyla Splendid Otel'deki göstermelik bir toplantıyı organize ettiği.“ („V noc pokusu o převrat se nacházel v Turecku a pro každý případ, aby mohl vysvětlit svou přítomnost, uspořádal fiktivní schůzi ve Splendid Hotelu.“) In „Darbe idianamesinin tam metni.“ p. 27.

skutečnosti spojena s děním v Istanbulu.²⁹⁸ Suvenýr ve tvaru zvonečku totiž nese nadpis „Pennsylvania“, stát, kde se aktuálně nachází Fethullah Güllen. Podle státního zástupce „nechat zvoneček v hotelu nenese rysy normálního chování, a je tedy jasné, že se muselo jednat o sdělení týkající se puče.“²⁹⁹ Obžaloba se také v rámci schůze na Büyükağade zaměřuje na to, jak členové sledovali dění okolo puče v Istanbulu. Jako vysoce podezřelého kvalifikuje načasování tweetu Henryho Barkeyho, ve kterém kolem půlnoci píše, „že pokud by se jednalo o opravdový puč, už by zajali prezidenta Republiky,“³⁰⁰ načež o půlhodinu později je na prezidenta Erdoğana pučisty skutečně zaútočeno.³⁰¹

V oddílu, ve kterém obžaloba zkoumá osobnost a aktivity Henryho Barkeyho, se nachází podrobný soupis jeho cest do Turecka, ovšem není nijak vysvětleno, jak souvisí s možnou špionáží. Vysvětlení nedostatku důkazu je pak vedeno skrze nutnost vzít v úvahu, že „činnosti zpravodajských organizací jsou prováděny tajně, a nebylo tak možné zachytit všechny špionážní činnosti podezřelého.“³⁰² Část, která se zabývá Osmanem Kavala, začíná tezí, že Kavala aktivity své asociace a jiných neziskových organizací, se kterými spolupracuje, jako např. filmové festivaly, přednášky a výstavy, využívá pro vyvolávání kulturní segregace a separatistických tendencí.

„Anadolu Kültür poskytuje potřebné financování na podporu separatistických aktivit ozbrojené teroristické organizace PKK, zejména mezi kurdskými a arménskými občany, prostřednictvím řady filmů, dokumentů, výzkumných a analytických činností, které mají vzbudit dojem, že byl vystaven vážnému porušení lidských práv a snaží se ukázat PKK a její odnože v příznivějším světle.“³⁰³ [19]

Jako příklad je předložen dokumentární film Světla Rojavy (*Rojava'nın Işıkları*), který zobrazuje rozhovory s ženskými kurdskými bojovnicemi milic YPG, který ovšem nerealizovala Anadolu Kültür a jak dokládá Osman Kavala v obhajobě, byl jí pouze zaslán.³⁰⁴ To stejné platí o filmu Malé černé rybky – dítětem na jihovýchodě (*Küçük Kara Balıklar – Güneydoğu'da Çocuk Olmak*), který podle obžaloby

²⁹⁸ V obžalobě se fotografie zvonečku objevuje hned dvakrát. In: ibid p. 30, p. 51.

²⁹⁹ „Bu çanı resepsiyona bırakması hayatın olağan akışı içerisinde kabul edilebilir bir davranış değildir ve darbe girişimi ile ilgili verilmiş bir mesaj mahiyetinde olduğu açıktır.“ („Zanechání tohoto zvonku na recepci není v běžném životě akceptovatelným chováním a je jasné, že jde o zprávu od podezřelého, která se týká pokusu o převrat.“) In: ibid, p. 30.

³⁰⁰ Ibid, p. 26.

³⁰¹ Esen, Berk and Şebnem Gümüşçü. „Turkey: How the Coup Failed.“ p. 62.

³⁰² „Elbette ki istihbarat birimlerinin faaliyetlerini gizli yürütmesi dolayısıyla şüphelinin Türkiye aleyhine yürüttüğü tüm istihbari faaliyetlerin tespitinin mümkün olmadığı da göz önünde bulundurulmalıdır.“ („Neměli bychom zapomínat na nemožnost odhalení veškerých aktivit, které byly podezřelým prováděny proti Turecku vzhledem k tomu, že zpravodajská služba svou činnost vykonává tajně.“) In: ibid, p. 40.

³⁰³ Ibid, p. 32.

³⁰⁴ „Rojava'nın Işıkları, Küçük Kara Balıklar – Güneydoğu'da Çocuk Olmak, 1994 başlıklı belgesel filmlerin benimle ve Anadolu Kültür'le hiçbir alakası yoktur, bunlar bana gönderilmiş olan, seyretnememiş olduğum için masamın üzerinde flaş bellek içinde kayıtlı filmlerdir.“ („Světla Rojavy a Malé černé rybky – Dítětem na jihovýchodě jsou filmy, které se mnou a s Anadolu Kültür nemají žádnou spojitost, jsou to filmy, které jsem neviděl a které se nacházely na mém stole na USB.“) In: „Osman Kavala Savunmasının tam metni.“ December 18, 2020 (online).

iniciuje diváka přisvojit si názor, že turecké autority vypálily kurdské vesnice a vyhnaly nebo zavraždily jejich obyvatele.³⁰⁵ Anebo údajně propagandistický koncert, který Anadolu Kültür spolupřádala s arménskou církví na 100leté výročí dubna 1915, kdy se odehrála deportace a vystěhování istanbulských arménských intelektuálů, který vláda označila za „výzvu k Arménům prohloubit negativní vztah k tureckému státu a podporovat tezi, že se jednalo o genocidu.“³⁰⁶ Kavala se opět obhajuje, že koncert byl komemorační, a fakt, že na něj dorazil i tehdejší prezident, „popírá možnost propagandistických a separatistických intencí.“³⁰⁷ HRW považuje útoky na Anadolu Kültür v obžalobě nejen za absurdní, ale především „irelevantní ve vztahu k obviněním ze špionáže, kterému Kavala s Barkeym čelí.“³⁰⁸

Obžaloba v případě špionáže automaticky předpokládá, že Kavala se provinil v obviněních vznesených v obžalobě Gezi, přestože byl v momentě předložení této obžaloby ze všech zproštěn (rozhodnutí bylo obráceno až 22. 1. 2021). Recykluje přepisy odposlechů z telefonu využitých jako důkazní materiál, přestože tento důkazní materiál byl již jednou posouzen za nedostačující. Pokus o puč zasazuje do kontextu Gezi protestů a obě akce vnímá jako propojené a koordinované jednou skupinou organizovanou kolem Osmana Kavalu, George Sorose, Fethullah Gülena a nyní Henryho Barkeyho, proti kterému sice v obžalobě Gezi nevznáší obvinění, nicméně v obžalobě špionáže je doplňuje a je si jistá, že v průběhu Gezi protestů byl aktivní. Propojení všech aktérů se v obou obžalobách opírá o slabé důkazy, odhady a domněnky, důkazem Kavalova zapojení do plánovaného puče je „přý jeho častější cestování do zahraničí, než v předešlých letech.“³⁰⁹ Oba texty spíše než jako právní dokumenty působí jako příběhy s prvky fikce.³¹⁰ Kromě fiktivně sestavené linie obsahují další informace, které jsou v přímém rozporu s fakty. Obžaloba špionáže např. využívá odlišný koncept špionáže, než je obecně přijímaná slovníková a právní definice,³¹¹ a která stojí na antidemokratické konspirační teorii, že občanská společnost a neziskové organizace jsou vektory špionážních činností proti státu. Osman

---

³⁰⁵ “Film içeriğinde “**Türkiye Cumhuriyeti’nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan Kürt kökenli vatandaşları öldürdüğü**” algısı oluşturan anlatımlar bulunmaktadır.” („Uvnitř filmu existují prohlášení, že Turecká Republika zabila občany kurdského původu, kteří žijí na jihovýchodě Turecka.“) In “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 32.

³⁰⁶ “Ermeni kökenli vatandaşlarımıza yönelik ise 1915 olaylarını sürekli gündemde tutarak ve sözde soykırım olarak niteleyerek Ermeni vatandaşlarımızın Devleti’ne karşı olumsuz tutum içerisinde olmalarına zemin hazırlamaktadır.” („Udržovat události z roku 1915 na pořadu dne a nazývat je slovy genocida, a tím připravovat půdu pro negativní postoj arménských občanů vůči státu.“) In: ibid p. 32.

³⁰⁷ “Cumhurbaşkanı da, İstanbul’dan Ermeni aydınların tutuklandığı ve tehirci yollandığı 24 Nisan 1915 tarihinin 100. yıldönümü olan 24 Nisan 2015’te Ermeni kilisesinde düzenlenen anma törenine katılmış ve ölen Ermeniler için taziyelerini bildirmiştir.” („Na komemoraci 100letého výročí zadržení a deportace istanbulských arménských intelektuálů, který se odehrál 24. 4. 2015 za pomoci arménské církve, přišel i prezident a vyjádřil své kondolence těm, kteří zemřeli.“) In “Osman Kavala’nın Savunmasının Tam Metni.” December, 18 2020 (online).

³⁰⁸ “Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.”

³⁰⁹ “Şüpheli Mehmet Osman Kavala’nın yurtdışı giriş – çıkış kayıtları incelendiğinde, şüphelinin 15 Temmuz darbe girişimi öncesinde diğer yıllara oranla çok yoğun şekilde yurtdışına çıkış yaptığı da tespit edilmiştir.” („Ze zkoumání záznamů příjezdů a výjezdů ze zahraničí obviněného Mehmeta Osmana Kavalu bylo zjištěno, že obviněný ve srovnání s jinými roky před pokusem o převrat 15. července, cestoval do zahraničí mnohem častěji.“) In: “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 39.

³¹⁰ Tahiroğlu, Merve. “How Turkey Dismantled the Rule of Law.” p. 77.

³¹¹ Ahval. “Espionage charges resemble Nazi Germany – Osman Kavala.” May 21, 2021. <https://ahvalnews.com/osman-kavala/espionage-charges-resemble-nazi-germany-osman-kavala>

Kavala ve své obhajobě upozorňuje na to, že takový koncept špionáže využívalo např. nacistické Německo.³¹² O chybný základ se v tomto příběhu nicméně neopírá pouze koncept špionáže, ale i samotných neziskových organizací, které obžaloba označuje za síly rozvracející demokracii. Zatímco tradičně neziskové organizace hájí zájmy ohrožených a vládou nereprezentovaných skupin a zastávají hodnoty jako je rovnost, svoboda a solidarita, podle obžaloby svými aktivitami prohlubují diskriminaci a nerovnost a mobilizují nedůvěru vůči vládě. Výstavy, filmové festivaly, koncerty a jiné umělecké projekty realizované Anadolu Kültür zaměřené na sociální a kulturní rozvoj jsou označeny za aktivity prováděné proti národním zájmům státu.³¹³ Stejným způsobem jsou v obžalobě traktovány Kavalovy schůze s mezinárodními aktéry a implicitně jsou tím evropské instituce nařčeny z participace na plánování puče proti Turecké Republice, což je vzhledem k jejich integritě a mezinárodnímu právu absurdní.³¹⁴

Tematická kvalitativní analýza textů obžalob ukázala, že mechanismy politizace soudní moci, které se v textech obžalob objevují, jsou mimo jiné následující: rozpory s fakty, absence důkazního materiálu, fikční narativ, smyšlené vztahy mezi jednotlivými aktéry, svědectví kontroverzních a nedůvěryhodných osob, absurdní kauzalita, tematizace nerelevantních nebo legálních aktérů jakožto zdrojů informací (OTPOR, Gene Sharp, neziskové organizace). Tato zjištění společně s faktem, že obžaloba v procesu Gezi vydána aktuálně stíhanými soudci, byla recyklována, demonstruje viditelné opomíjení práva na řádný a spravedlivý právní proces, které bylo tématem této podkapitoly. Podle M. Tahiroğlu se „absence práva na řádný a spravedlivý proces na Kavalově případu v tureckém soudním systému vyjevuje jako všudypřítomná.“³¹⁵ Analýza případu Osmana Kavalu na základě kategorií indexu právního státu – zásahů do nezávislosti soudů a soudců a narušení práva na řádný právní proces – ukázala, jak dynamický a kontroverzní je případ Osmana Kavalu, a také jaké různé nástroje a projevy politizace soudní moci aktuálně v Turecku existují. Různé zásahy do nezávislosti soudů a soudců, kterých se vláda v průběhu procesů s Kavalou dopustila, ostré výroky prezidenta Erdoğana na Kavalovu adresu, soudní rozhodnutí, která se neřídila principy právního státu a nedokázala garantovat řádný právní proces pro Kavalu a arbitrární a absurdní povaha textů obžalob proti Kavalovi, jsou důkazy toho, že případ Osmana Kavalu je zpolitizovaným soudním procesem.³¹⁶

---

³¹² “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” June, 24 2019 (online).

³¹³ “Sosyal, kültürel gelişmeyi, iyileşmeyi amaçlayan faaliyet olarak değil Türkiye Cumhuriyeti devletinin ulusal menfaatleri aleyhine yapılmış faaliyetler olduğu, iddianamenin ilerleyen bölümlerinde ortaya konulan delillerden anlaşılmıştır.” („Z důkazů předložených v následujících částech obžaloby je zřejmé, že tyto činnosti jsou prováděny proti národním zájmům státu, nikoli jako činnosti zaměřené na sociální a kulturní rozvoj země.“). In: “Darbe idianamesinin tam metni.” p. 2.

³¹⁴ Cílem mezinárodního práva je zajistit mírovou existenci mezi jednotlivými státy a vykonavateli mezinárodního práva jsou právě mezinárodní instituce. Viz. Např. Jiří Malenovský, *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr k jiným právním systémům*, Brno: Doplněk, 2002.

³¹⁵ “Pervasive.” Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

³¹⁶ V obhajobě proti obžalobě v případě špionáž Kavala poznamenává, že jeho zadržení se pro něj stalo „jakýmsi duševním mučením.“ “Benim için bir tür manevi işkence haline gelmiştir. Umarım yurttaşlarımızın özgürlüklerinden mahrum kalmasına yol açan, temelsiz, delilsiz, mantıksız suçlamaların en aşırılarını içeren bu

3.4 Boj o výklad občanské mobilizace Gezi a instrumentalizace osoby Osmana Kavaly

V předchozích podkapitolách byly na případu Osmana Kavaly názorně předvedeny nástroje politizace soudnictví, které turecké autority v čele s prezidentem R. T. Erdoğanem využívají. Případ Osmana Kavaly má ovšem ještě jeden rozměr – ten, který se vyjevuje především v textech obžalob (a který byl tudíž krátce tematizován v podkapitole, která se věnuje aspektům obžaloby). Text obžaloby v procesu Gezi také odhaluje snahu státních složek přetvořit obecně přijímaný narativ toho, co byly Gezi protesty, jak vznikly a jak probíhaly. Zatímco akademické studie se shodují, že se jednalo o unikátní ukázkou občanské mobilizace, která propojila skupiny napříč politickým spektrem, náboženským vyznáním, věkem, vzděláním, třídní příslušností³¹⁷ či fotbalovou afiliací,³¹⁸ a která se rozšířila za pomoci sociálního reflexu bez hierarchických struktur,³¹⁹ obžaloba vytváří fiktivní narativ události coby od počátku plánovaného povstání, za kterým stála organizovaná teroristická skupina, a jejímž cílem bylo svrhnout demokraticky zvolenou vládu.³²⁰ Chaos a nijak nekoordinované události, které Gezi protesty (právě na základě spontaneity a heterogenity zúčastněných skupin)³²¹ provázely, pak považuje za součást strategie protestujících, která měla usnadnit nelegálním strukturám působit v terénu a zmást vládu.³²² Nenásilné protesty (kterých obžaloba jmenuje 198 a jako zdroj označuje metodologii Geneho Sharpa), byly také údajně zvoleny cíleně jakožto události, které svou na první pohled nevinnou povahou

---

iddianame, türünün son örneği olur.” („Stalo se to pro mě jakýmsi duševním mučením. Doufám, že tato obžaloba bude posledním typem takového důkazního materiálu, který obsahuje nepodložené, absurdní a irelevantní obvinění, které připravují občany o svobodu.“) In “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” December, 18 2020 (online).

³¹⁷ Della Porta, Donatella, and Kivanç Atak. “The Spirit of Gezi: A Relational Approach to Eventful Protest and Its Challenges.” In *Global Diffusion of Protest: Riding the Protest Wave in the Neoliberal Crisis*, edited by Della Porta Donatella, 31-58. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2017. Accessed May, 29. 2021. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1zkjxq0.5>, p. 35.

³¹⁸ Někteří uvádí semknutí se fanoušků konkurenčních fotbalových klubů Galatasaray, Fenerbahçe a Beşiktaş za nejvýmluvnější ukázkou sdílené identity při protestech Gezi. In: Cristiano, Bee and Stavroula, Chrona. “Youth Activists and Occupygezi: Patterns of Social Change in Public Policy and in Civic and Political Activism in Turkey.” In *Turkish Studies*, 18:1, (2017):157-181. Accessed May 24, 2020. DOI: 10.1080/14683849.2016.1271722, p. 167.

³¹⁹ Della Porta, Donatella, and Kivanc, Atak. “The Spirit of Gezi: A Relational Approach to Eventful Protest and Its Challenges.” p. 53.

³²⁰ “Her ne kadar basın-yayın organlarında ve sosyal medyada gösterilerin toplum refleksi ile bir anda oluştuğuna dair kanaat oluşturulmaya çalışılsa da olayın sosyal medyada yayılış biçimi, olayı başlatan ve yayılmasında rol oynayan aktörler, seçilen slogan ve imgeler; eylemin ilk gününden itibaren meydanlarda ve sosyal medyada en önde yer alan ve organize bir şekilde hareket eden, ayrıca uluslararası aktörlerden destek alan şahıslarca bilinçli bir şekilde yönlendirildiği ve yönetildiği kanaati edinilmiştir.” („Navzdory tomu, že v médiích a na sociálních sítích převažuje pokus zobrazit události jako takové, které se odehrály spontánně a vyvolal je sociální reflex, tak aktéři, kteří v plánování hráli roli a události spustili, slogan a obrázky, které byly vybrány, a fakt, že od prvního dne akce zabíraly v médiích a na sociálních sítích přední místo a /obžalování/ jednali organizovaným způsobem, a měli podporu od zahraničních aktérů, naznačuje, že události byly řízeny a vědomě promyšleny.“) in: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 96.

³²¹ Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. “The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey.” p. 16-17.

³²² “Bu yapının illegal yapılar ile silahlı terör örgütlerine sahada eylem alanı açmak suretiyle bu oluşumların eylemselliğe geçmelerine imkan sağladığı anlaşılmıştır.” („Bylo zjištěno, že tato struktura umožnila uvést do reality tyto formace otevřením prostoru pro nelegální organizace a ozbrojené teroristické organizace.“) In: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 93.

zakryjí plánovaný charakter povstání³²³ a vystaví policii rozpakům, jak se postavit proti nenásilí.³²⁴ I brutalitu policejní reakce, kterou tímto obžaloba uznává, se snaží obhájit jako cíleně vyprovokovanou pučisty. V očích občanů měla státním složkám присoudit obraz nepřítele a toho, kdo porušuje jejich ústavní práva a naopak pučisty ochránit před odhalením.³²⁵

Samotná povaha Gezi protestů, které se z centrálního organizovaného hnutí za zachování parku Gezi decentralizovaly, tj. neměly žádného koordinátora,³²⁶ žádnou předem připravenou agendu³²⁷ a dokonce ani žádný pevně stanovený cíl nebo vizi,³²⁸ vylučuje možnost, že za nimi stál jeden organizátor, kterým je podle obžaloby Osman Kavala. Aby tak Kavala zapadal do příběhu jakožto organizátor a financovatel, obžaloba podrobně rekonstruuje všechny události, které se během mobilizace odehrály, a každou z nich označuje za předem naplánovanou akci. Snaze vytvořit zcela nový charakter mobilizace za park Gezi odpovídá i formát textu – 657stránková obžaloba je sestavena jako jakási náhrada akademické studie,³²⁹ která popisuje události před, během a po protestech a analyzuje komunikaci organizátorů. Na prvních 90 stranách je popsán vývoj událostí den po dni a jméno Osmana Kavaly se objevuje pouze sporadicky. Jako strůjce je odhalen až v druhé části obžaloby, která předkládá podrobný výpis konverzací mezi údajně spolupracujícími aktéry a seznam jejich cest do zahraničí. Všechny konverzace se ovšem odehrávají až po protestech a obžaloba v tomto ohledu selhává nalézt důkaz pro svou hlavní tezi – že protesty měly předem naplánovaný scénář. Ve třetí části pomocí důkladného představení jednotlivých členů dokresluje konstruovaný příběh sestavením fiktivní sítě aktérů, kteří spolu údajně spolupracovali na plánu povstání a posléze jejich dalším postupu.

---

³²³ “**Dişardan bakılınca masum gibi görünen her iki eylem türü de ciddi bir plan dahilinde kurgulanmış ve o alanın hakimiyetini kamu otoritesinden kopartıp eylemcilerin eylem alanı haline dönüştürmeye yönelik belli bir merkezden planlanmış ve uygulamaya konulmuş eylem türleri olduğunu.**” (Tyto dva typy aktivit, které na pohled vypadají nevinně, jsou součástí seriozního plánu a mají za cíl vymanit prostor ze spárů veřejné autority a učinit z něj pole akcí pro aktivisty. Jsou to aktivity, které byly centrálně plánovány a z centra provedeny.“) In: Ibid, p. 239.

³²⁴ “**Bu tür müzik çalma ve duran adam eylemleri ile insanları tekrar bu alana çekmeye gayret ettiklerini,** neticede şiddet içerikli olmadığı için müdahale şartlarının oluşup oluşmadığı hususunda tereddüt yaşandığını.” („Pokusili se znovu přilákat lidi do této oblasti činnostmi jako hraní na piano nebo akcí stojící muž, aby došlo k rozpakům, zda tu jsou podmínky pro policejní zásah, vzhledem k nenásilné povaze činnosti.“) In: ibid, p. 239.

³²⁵ “**Meşru hakları dile getirenlerin Anayasal haklarının ihlali iddiasını gündeme getirdiği ve bu suretle de mağduriyet ve haklılık algısını büyütme kabiliyetine de haiz olan yapının.**” („Struktura, která je opatřena právy, která mají vzbudit legitimitu, a obviněnými, které umožňují tvrdit, že byla porušena ústavní práva /občanů/ a skrze to zvýšit vnímání viktimizace a toho, že mají pravdu.“) In: ibid, p. 93.

³²⁶ Cristiano, Bee and Stavroula, Chrona. “Youth activists and occupygezi: patterns of social change in public policy and in civic and political activism in Turkey.” p. 170.

³²⁷ Della Porta, Donatella, and Kivanc, Atak. “The Spirit of Gezi: A Relational Approach to Eventful Protest and Its Challenges.” p. 55.

³²⁸ Cristiano, Bee and Stavroula, Chrona. “Youth activists and occupygezi: patterns of social change in public policy and in civic and political activism in Turkey.” p. 169.

³²⁹ V samotné obžalobě se objevuje informace, že je opatřena sociologickou analýzou: “Bir yapıya haiz olduğu, bu yapının ülkemiz sosyolojik ve toplumsal tabanlı gerçekliklerini ve şartlarını son derece iyi analiz eden bir niteliğe haiz olduğu.” („Je opatřena strukturou, která velmi dobře sociologicky analyzuje společensky založené skutečnosti a podmínky naší země.“) In: “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” p. 92.

Obžaloba v procesu špionáže v pokusu o puč navazuje na fiktivní narativ Gezi obžaloby se snahou nastolit kontinuitu mezi mobilizací Gezi a vojenským pučem. Mobilizace za park Gezi podle akademických studií skončila právě na základě své spontánní a nekoordinované povahy. Sociální reflex a rychlá komunikace skrze sociální sítě udržely pozornost a nadšení lidí jen po omezenou dobu, a tak podobně jako události propukly, tak se také rozpadly.³³⁰ Obžaloba Gezi jejich „neúspěch“³³¹ nijak zvlášť netematizuje, a v obžalobě ze špionáže se spíše snaží je zasadit do dlouhodobých snah Gülenistických složek usurpovat si moc z rukou turecké vlády. Gezi protesty jsou v ní představeny jako puč provedený skrze občanské povstání, a vojenský puč jako další stupeň navazující na nepovedené Gezi protesty, tentokrát za využití silnější složky státu – armády. Vezmeme-li v potaz, že obžaloba Gezi byla sestavena Gülenovi nakloněnými soudci, působí doplnění fiktivního příběhu Gezi v obžalobě špionáže o napojení na Gülenovo hnutí, velmi rozporuplně. Znamenalo by to totiž, že Gülenovy soudci odsoudili za plánování svržení vlády členy ze svých vlastních řad. Obžaloba si tohoto rozporu nevšimá, neboť jakoukoliv návaznost na obžalobu sestavenou Gülenovými soudci odmítá. Nedůvěryhodnost tohoto tvrzení je však jednoznačná – jak dokazují předešlé podkapitoly a dokládá i HRW, konspirační teorie vytvořená Gülenovými soudci je i přes nekoherenci tureckou vládou adoptována a politicky zneužita.³³² Kontinuita mezi oběma obžalobami má být podpořena osobou Osmana Kavalu, ale i osobou Henryho Barkeyho, u kterého až po několika letech vyvstaly na povrch důkazy, které ho spojují i s případem Gezi.

Osman Kavala figuruje ve fiktivním narativu jako organizátor a financovatel Gezi protestů a vykonavatel špionážní činnosti vůči vládě v pokusu o převrat. Jakožto prominentní postava turecké občanské společnosti, ne-li její lídr, je Kavalova osoba tím nejefektivnějším nástrojem, jak dokreslit příběh o obrazu občanské společnosti a neziskových organizací jako rozvracečů demokratického řádu. Jeho zatčení, dlouhodobý pobyt ve vazbě, povaha obvinění a trest, kterému čelí (doživotí bez možnosti odvolání), navíc neslouží pouze k umlčení jednoho lidskoprávního aktivisty, ale představují exemplární případ pro celou občanskou společnost. Umístěním Kavalu za mříže vláda nastavuje kritérium, jaké aktivity považuje za nežádoucí, a jaké si tak přeje z turecké společnosti vymýtit. Slovy A. Erdemira: Kavalův případ „může mít mrazivý účinek na ty, kteří se odváží jít v jeho stopách a podporovat pluralismus, rozmanitost a sociální začlenění prostřednictvím neziskových subjektů.“³³³ Obžaloba ovšem nevyužívá jeho osobu pouze k zastrašení, ale také právě ke změně chápání Gezi protestů v kolektivní paměti turecké společnosti. Pakliže je zástupce občanské společnosti, jejímž dosavadním

---

³³⁰ Cristiano, Bee and Stavroula, Chrona. “Youth activists and occupygezi: patterns of social change in public policy and in civic and political activism in Turkey.” p. 169.

³³¹ Prvotní cíl protestů – zachování parku Gezi, byl sice splněn – Gezi park byl zachován, nicméně posléze se protesty přelily v protest proti autoritářským tendencím vlády a tehdejšího premiéra R. T. Erdoğan, a ty nebyly vyslyšeny, naopak dá se říct, že spíše nastartovaly vlnu represe započínající pro mnohé překvapivým policejním násilím při událostech Gezi. In: Della Porta, Donatella, and Kivanc, Atak. “The Spirit of Gezi: A Relational Approach to Eventful Protest and Its Challenges.” p. 47.

³³² “Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender.”

³³³ Erdemir, Aykan. “Erdogan’s Power Plays Turn to Profit Margins.”

největším „úspěchem“ byla mobilizace za park Gezi, ve skutečnosti teroristou, který události plánoval, pak Gezi protesty ztrácí nádech jedinečného občanského semknutí a celé občanské společnosti je upřen hlas. Případem Osmana Kavaly tak turecká vláda staví před soud především občanskou mobilizaci za park Gezi a boj o její výklad se stává existenciálně-kulturní válkou proti občanské společnosti a opozičním aktérům.

Přepsat Gezi protesty v kolektivní paměti tureckých občanů není ojedinělým případem snahy změnit oficiální výklad kapitol historie tureckého státu. V posledních letech můžeme sledovat plošný trend přepsat počátky Turecké Republiky, a tudíž samotné identity tureckého státu, která stojí na kemalistických a sekulárních hodnotách.³³⁴ Prezident R. T. Erdoğan se v této misi pasuje do role „nového protagonisty“,³³⁵ který má být autorem nové turecké identity a nahradit na postu „otce“ Turecka Mustafu Kemala Atatürka.³³⁶ Boje, které o výklad historie vede, jsou namířené právě proti postavě Atatürka, jehož téměř jednoznačné vnímání coby hrdiny a osvoboditele z osmanské despotické minulosti v kolektivní paměti obyvatel, si R. T. Erdoğan přeje oslabit. Dědictví kemalismu je kontestováno různými způsoby, např. v nedávné omluvě za Dersimský masakr, který byl doposud traktován jako potlačení povstání, R. T. Erdoğan přelil odpovědnost ze sebe jakožto zástupce státu na CHP jakožto dědice kemalismu a kritice vystavil právě kemalistický stát, nikoli ten, který zastupuje R. T. Erdoğan sám.³³⁷ Obdobný boj je veden proti Gezi protestům, které symbolizují vzdor proti autoritářskému vedení státu, a do „nové vize“ Turecka tak nezapadají. Pro vykreslení osoby R. T. Erdoğana jakožto potlačitele povstání je klíčová osoba nepřítele; právě do této role byl Kavala v rámci bojů o historický výklad Gezi protestů pasován.³³⁸

---

³³⁴ Viz např. Hamit Bozarslan, „Kemalism, Westernization and Anti-liberalism“ in *Turkey beyond Nationalism. Towards Post-national Identities*, ed. Kieser, Hans-Lucas. (IB Tauris, London 2006).

³³⁵ Ayata, Bilgin, and Serra Hakyemez. „The AKP's Engagement with Turkey's past Crimes: An Analysis of PM Erdoğan's „Dersim Apology”.“ *Dialectical Anthropology* 37, no. 1 (2013): 131-43. Accessed June 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/42635386>, p. 132.

³³⁶ Charlotte Joppien, „Embodied practices of leadership. The case of Recep Tayyip Erdoğan” in *Ruler Personality Cults from Empires to Nation-States and beyond*, ed. Postoutenko, Kirill and Darin Stephanov. (Routledge. 2020) p. 236.

³³⁷ Ayata, Bilgin, and Serra Hakyemez. „The AKP's Engagement with Turkey's past Crimes: An Analysis of PM Erdoğan's „Dersim Apology”.“ p. 140.

³³⁸ Pro účely práce jsou boje o výklad historie diskutovány pouze krátce, neboť přesahují výzkumný problém, a téma je natolik komplexní, že by stálo za to se mu věnovat v samostatném výzkumu.

4 Závěr

Za pomoci současného a kontroverze vzbuzujícího případu³³⁹ s lidskoprávním aktivistou a filantropem Osmanem Kavalou si tato práce kladla za cíl ukázat, jak se projevuje politizace soudní moci v Turecku. Soudní procesy vedené proti Kavalovi se vyjevily být natolik dynamické a bohaté na rozpory s principy nezávislosti soudnictví, že si práce dovolila z konkrétního případu usuzovat na obecný fenomén, který turecké soudnictví sužuje – závislost na exekutivní moci, respektive na prezidentu Recep Tayyip Erdoğanovi.³⁴⁰ V průběhu práce byla hypotéza, že turecké soudnictví je zpolitizované, dokázána nejprve skrze exkurz ke krokům, které v neprospěch nezávislosti soudnictví podnikla vládnoucí strana AKP a R. T. Erdoğan v posledních deseti letech, a poté prostřednictvím konkrétních přijatých rozhodnutí v procesu Osmana Kavalu. V rámci této části byla rozhodnutí rozdělena na základě dvou kategorií zvoleného indexu právního státu³⁴¹ – zásahů do nezávislosti soudů a soudců a dodržení práva na řádný a spravedlivý právní proces. Zásahy do nezávislosti soudů a soudců, které se projevovaly ve formě odvolání soudců rozhodujících o propuštění Kavalu, změny soudního panelu během procesu, přezkoumání rozhodnutí soudů a zvratu v rozhodnutí soudců byly doplněny analýzou veřejné diskuze o případu, která byla manipulována jak provládními médii, tak samotným prezidentem, jehož výroky dokonce mnohdy sloužily jako východisko pro soudní rozhodnutí.³⁴² Momenty, které poukazovaly na porušování práva na řádný a spravedlivý právní proces, byly kromě procedurálních aspektů, u kterých šlo především o zneužití neregulované a excesivní délky pobytu ve vyšetřovací vazbě, neschopnost Ústavního soudu efektivně a nestranně přezkoumávat individuální odvolání, neuposlechnutí rozhodnutí ECHR, a opakované a netransparentní sloučení případu, demonstrovány přímo na textech obžalob, které proti Kavalovi byly vydané.³⁴³

V systematickém zpracování nesrovnalostí obžaloby, které představují další méně diskutované a méně viditelné mechanismy politizace, jako např. využití absurdního nebo žádného důkazního materiálu a předvolání kontroverzních a nedůvěryhodných svědků, nebo nesrovnalostí, které politizaci a instrumentalizaci soudní moci dokazují, např. sestavení fiktivního narativu události, za kterou je dotyčný obžalován a recyklace obžaloby vydané aktuálně stíhanými soudci, práce vnímá jako svůj největší přínos. Stejně tak propojení zjištění z praktické části s indexem právního státu, které názorně

---

³³⁹ Kontroverzní je především časový rámec případu – Kavala byl obžalován za události, které proběhly 4 roky před obviněním, a za které již byli souzeni jiní obvinění. Obžaloba proti Kavalovi byla navíc vydána soudci, kteří byli později obviněni z napojení na hnutí FETÖ a trestně stíháni.

³⁴⁰ Ne nadarmo jej M. Tahiroğlu nazývá „ságou“ In: Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

³⁴¹ “Freedom in the World Rule of Law Index.” In: “Freedom in the World Rule of Law Index.”

³⁴² Soudci zopakovali tvrzení R. T. Erdoğana v momentě, kdy vydali oficiální zatykač (nejprve z úst prezidenta zazněly komentáře na Kavalu a jeho případ, a poté byl na těchto komentářích založen zatykač). Státní zástupce také konal na prezidentovo přání, když Kavalu, který byl zproštěn viny, znovu obžaloval a vyjádřil se obdobně jako R. T. Erdoğan se slovy, „že Kavala je hrozbou pro bezpečnost.“ In: Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.”

³⁴³ Obžaloba v procesu Gezi a obžaloba v procesu špionáž v pokusu o státní převrat, která v mnohém opakuje informace z obžaloby Gezi.

poukazuje na stav právního státu v Turecku je silnou stránkou práce. Možnou slabinu, kterou by bylo možné pozorovat právě ve vyvození z jedné případové studie na obecný problém, se práce snažila překonat komplexitou výzkumu a samotnou povahou zvoleného případu, který je podle zjištění práce i dalších expertů jak emblematický, tak i demonstrativní; vzhledem k situaci právního státu a nezávislosti soudnictví.³⁴⁴ V porovnání s další literaturou na dané téma³⁴⁵ tak práce vyniká teoretickým ukotvením případu a také časovým horizontem – případ stále probíhá a je obtížné zachytit celý proces. Tato práce se jej snažila postihnout v co největším možném záběru a neopominula ani soudní řízení, které proběhlo v průběhu psaní práce.³⁴⁶ Zároveň právě kvůli tomu, že proces stále probíhá (následující soudní slyšení je naplánováno na 6. 8. 2021), se další možné podměty k výzkumu již nebudou moci v práci objevit. Vezmeme-li v potaz povahu a dosavadní průběh případu, který demonstroval především snahu všemi možnými dostupnými prostředky Kavalu udržet ve vazbě, je pravděpodobné, že nedojde k zásadnímu zvratu. Ostatně jak práce ukázala, soudci neměli problém Kavalu odsoudit ani za to, za co byl již dříve viny zproštěn, nebo přijít s novým obviněním ve stejném případě, jen aby se vyhnuli překročení maximální doby pobytu ve vazbě. Členové soudního aparátu, kteří s oficiální provládní vizí pro Osmana Kavalu nesouhlasili, byli navíc potrestáni.³⁴⁷

Důležitým zjištěním a posunem výzkumné otázky je fakt, že turecké soudnictví není jen vysoce zpolitizované,³⁴⁸ ale slouží jako primární zbraň v eliminaci oponentů a umlčení disentu rukou R. T. Erdoğana.³⁴⁹ Výzkumnou otázkou také přesahuje zjištění diskutované v části 3. 4, které odhaluje instrumentální charakter Kavalova případu v bojích o oficiální výklad historie. Právě v tomto aspektu práce nachází zajímavé poznatky, na které lze navázat v dalším výzkumu. Práce také věří, že svým implicitním zabýváním se mobilizací za park Gezi – skrze případ Osmana Kavalu, který je znám jako soudní proces Gezi (*Gezi davası*) – která je v českém akademickém prostředí málo probádaným tématem, přispěla k literatuře o ní, přestože nebyla hlavní náplní práce.³⁵⁰ Zajímavé je také zjištění práce, že chápání Gezi protestů v kolektivní paměti občanů Turecka je nabouráváno prezidentem Erdoğanem. Tematická kvalitativní analýza textů obžaloby ukázala nejen momenty, které poukazují na politizaci soudní moci, ale popsala také samotný charakter textu, což přispělo důležitými poznatky k přesahům tématu. Součástí případu Osmana Kavalu je také kampaň za jeho propuštění a mobilizace zbývajících

---

³⁴⁴ Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

³⁴⁵ Komentáři neziskových lidskoprávních organizací (HRW, AI, Expression interrupted, Free Osman Kavala, mezinárodních právních organizací (ICJ, IBA), komentáři a zprávami v nezávislých médiích (Bianet, T24, Gazete Duvar, Ahval, Detusche-Welle, Al-Monitor), odbornými komentáři v médiích (Foreign policy, Open Democracy, POMED) a akademickými studiemi (Tahiroğlu, Saatçioğlu, Özbudun).

³⁴⁶ Soudní slyšení z 21. 5. 2021.

³⁴⁷ Soudci, kteří zprostili Kavalu viny v případě Gezi pro nedostatek důkazů, byli ihned odvoláni a bylo proti nim zahájeno trestní řízení, předsedající soudce, který v jednom ze soudních slyšení nesouhlasil s většinovým rozhodnutím o prodloužení pobytu Kavalu ve vazbě, byl ihned propuštěn a nahrazen „poddajnějším“ soudcem.

³⁴⁸ “Highly politicized.” In: Tahiroğlu, Merve. “How Turkey’s Leaders Dismantled the Rule of Law.”

³⁴⁹ K tomuto zjištění došla také HRW, ECHR, A. Erdemir a M. Tahiroğlu.

³⁵⁰ Ke Gezi protestům se práce dostala díky povaze obžaloby, která shrnovala chronologicky všechny události Gezi, a ve snaze napadnout toto zobrazení v obžalobě je srovnala tím, jak jsou popisovány různými akademickými studiemi a došla k zásadním rozporům.

vrstev občanské společnosti, která se prostřednictvím různých iniciativ snaží vytvářet tlak na autority a upozorňovat na arbitrárnost případu před mezinárodními institucemi a na sociálních sítích.³⁵¹ Na případu Osmana Kavaly by tak kromě zpolitizovaného soudnictví stálo za to zkoumat možnosti mobilizace občanské společnosti, která, jak se zdá, ve stále obtížnějších podmínkách pro svobodu slova nebo shromažďování nadále nachází způsoby, jak fungovat.

Uchopení způsobů, kterými byl případ Osmana Kavaly skrze soudní instance manipulován prostřednictvím indexu právního státu, ukázalo, že principy právního státu v Turecku nejsou dodržovány, přestože jsou zakotveny v Ústavě. M. Tahiroğlu o případu hovoří jako o výsměchu do tváře právního státu,³⁵² právníčka a odbornice na mezinárodní právo a lidská práva H. Duffy o něm mluví jako o symbolu krize právního státu.³⁵³ Případ Osmana Kavaly vskutku odhalil, že turecké soudnictví je podřízené politické moci, a jak podotýká A. Insel, na textech obžalob se vyjevil alarmující fakt, že „novým režimem pravdy Turecka se namísto právního rámce stala absurdita.“³⁵⁴

---

³⁵¹ Nově vzniklá nezisková organizace Za svobodu Osmana Kavaly (*Osman Kavala'ya Özgürlük*) realizovala více kampaní, např. „Zločin nenalazen.“ Osmankavala.org. “Crime not Found.” Osman Kavala'ya Özgürlük. Accessed May 30, 2021. <https://www.osmankavala.org/en/campaign/1154-crime-not-found> nebo „#MilýOsmaneKavalo.“ Osmankavala.org. “Call for Campaign: #DearOsmanKavala.” Osman Kavala'ya Özgürlük. Accessed May 30, 2021. <https://www.osmankavala.org/en/campaign/749-dearosmankavala>. Asociace „Umělci společně za Osmana Kavala“ založená režiséry Fatihem Akinem a Shermin Langoff realizovala kampaň „Co provedl Osman Kavala?“ Artists United for Osman Kavala. “What did Kavala do?” Accessed May 30, 2021. <https://artistsunitedforosmankavala.com/>.

³⁵² Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.”

³⁵³ “Turkey: Violation of Osman Kavala's Rights Intensifies.”

³⁵⁴ Insel, Ahmet and Béatrice Hibou. “Osman Kavala, voix culturelle des sans-voix.” p. 2.

Bibliografie

Prameny:

Text obžaloby v procesu Gezi

T24. “Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni.” In *İşte 16 ay sonra hazırlanan Gezi Parkı-Kavala iddianamesinin tam metni*. [Celý text obžaloby v procesu Gezi. 16 měsíců připravovaný celý text obžaloby v procesu Gezi.] March 4, 2019. Accessed November 1, 2020. <https://t24.com.tr/foto-haber/iste-16-ay-sonra-hazirlanan-gezi-parki-kavala-iddianamesinin-tam-metni,7346>.

Text obžaloby v procesu špionáž při pokusu o puč

Bianet. “Darbe idianamesinin tam metni.” [Celý text obžaloby v procesu puč]. In *Files*. February 5, 2020. Accessed March 1, 2021. <https://bit.ly/darbeIdianamesinintammetni>.

Texty obhajoby Osmana Kavaly

OsmanKavala.org. “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” In *Osman Kavala'ya Özgürlük*. [Celý text obhajoby Osmana Kavaly. Za svobodu Osmana Kavaly]. June 24, 2019. Accessed December 1, 2020. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/671-osman-kavala-nin-savunmasinin-tam-metni>.

OsmanKavala.org. “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” In *Osman Kavala'ya Özgürlük*. [Celý text obhajoby Osmana Kavaly. Za svobodu Osmana Kavaly]. December 18, 2020. Accessed February 20, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/1279-kavala-savunma-tam-metni>.

OsmanKavala.org. “Osman Kavala'nın Savunmasının Tam Metni.” In *Osman Kavala'ya Özgürlük*. [Celý text obhajoby Osmana Kavaly. Za svobodu Osmana Kavaly]. February 5, 2021. Accessed April 7, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/aciklamalar/1304-osman-kavala-nin-savunmasinin-tam-metni-5-subat-2021>.

Sekundární literatura:

Monografie a kapitoly:

Beránek, Ondřej. (Ed). *Arabské revoluce: Demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Praha: Academia, 2013. ISBN 978-80-200-2298-1.

Bozarslan, Hamit. “Kemalism, Westernization and Anti-liberalism.” In: Kieser, Hans-Lucas. (Ed). *Turkey beyond Nationalism. Towards Post-national Identities*. London: IB Tauris, 2006. ISBN 10: 1 84511 141 9.

Braun, Virginia and Victoria Clarke. *Successful Qualitative Research. A Practical Guide for Beginners*. Sage Publications. London, 2013. ISBN 978-1-84787-581-5.

Joppien, Charlotte. "Embodied Practices of Leadership. The Case of Recep Tayyip Erdoğan." In Postoutenko, Kirill and Darin Stephanov. (Eds.). *Ruler Personality Cults from Empires to Nation-States and beyond*. Routledge. 2020. <https://doi.org/10.4324/9780429275432>.

Levitsky, Steven, and Lucan A. Way. *Competitive Authoritarianism: Hybrid Regimes after the Cold War*. Problems of International Politics. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. ISBN-13 978-0-511-90226-0.

Malenovský, Jiří. *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr k jiným právním systémům*. Brno: Doplněk, 2002. ISBN 978-80-210-9510-6.

Mendel, Miloš. *Arabské jaro. Historické a kulturní pozadí událostí na Blízkém Východě*. Praha: Academia, 2015. ISBN 978-80-200-2474-9.

Pope, Nicole and Hugh Pope. *Turkey Unveiled. A History of Modern Turkey*. New York: The Overlook Press, 2004. ISBN 978-1-59020-690-4 US.

Akademické články:

Ayata, Bilgin, and Serra Hakyemez. "The AKP's Engagement with Turkey's past Crimes: An Analysis of PM Erdoğan's "Dersim Apology"." *Dialectical Anthropology* 37, no. 1 (2013): 131-43. Accessed June 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/42635386>.

Burcu Yasemin Şeyben. "My Life Has Become More Absurd Than My Play": Mi Minör and the Crackdown on Artistic Freedom in Turkey." *TDR/the Drama Review* 2019; 63: 3 (243), 36–49. Accessed April 10, 2021. Doi: https://doi.org/10.1162/dram_a_00855.

Cristiano, Bee and Chrona Stavroula. "Youth Activists and *occupygezi*: Patterns of Social Change in Public Policy and in Civic and Political Activism in Turkey." In *Turkish Studies*, 18:1, (2017):157-181. Accessed May, 24. 2021. DOI: [10.1080/14683849.2016.1271722](https://doi.org/10.1080/14683849.2016.1271722).

Dahl, Robert A. "On Democracy." In *Government and Opposition* 1, no. 4 (1966): 560-62. Accessed November 1, 2020. <http://www.jstor.org/stable/44484211>.

Della Porta, Donatella, and Kivanç Atak. "The Spirit of Gezi: A Relational Approach to Eventful Protest and Its Challenges." In *Global Diffusion of Protest: Riding the Protest Wave in the Neoliberal Crisis*, edited by Della Porta Donatella, 31-58. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2017. Accessed May 29, 2021. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt1zkjxq0.5>.

Esen, Berk, and Şebnem Gümüşçu. "Turkey: How the Coup Failed." *Journal of Democracy* 28, no. 1 (2017): 59-73. Accessed May 30, 2021. doi:10.1353/jod.2017.0006.

Esen, Berk and Şebnem Gümüşçü. "Rising Competitive Authoritarianism in Turkey." *Third World Quarterly*. (2016): 37:9, 1581-1606. Accessed November 1, 2020. DOI: 10.1080/01436597.2015.1135732.

Göğüş, Sezer İdil, and Sabine Mannitz. "The World Culture Entered Turkey: New Conflict Lines and the Challenges for Democratic Consolidation in Turkey." Report. Peace Research Institute Frankfurt. 2016. Accessed June 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/resrep14549>.

Insel, Ahmet and Béatrice Hibou. "Osman Kavala, voix culturelle des sans-voix." [Osman Kavala, kulturní hlas, těch, kteří nejsou slyšet.] In *Sociétés politiques comparées*, 2018, 2017/09-12 (43). Accessed December 1, 2020. <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-01930774/document>.

Møller, Jørgen and Svend-Erik Skaaning. "On the Limited Interchangeability of Rule of Law Measures." In *European Political Science Review*. EPSR; Cambridge Sv. 3, (Nov 2011): 371-394. Accessed May 1, 2021. DOI:10.1017/S1755773910000421.

Özbudun, Ergun. "Pending Challenges of Turkish Judiciary." In *Global Turkey in Europe III: Democracy, Trade, and the Kurdish Question in Turkey-EU Relations*. Report. Edited by Aydın-Düzgün Senem, Huber Daniela, Müftüler-Baç Meltem, Keyman E. Fuat, Schwarz Michael, and Tocci Nathalie. Istituto Affari Internazionali (IAI), 2015. 131-44. Accessed May 1, 2021. <http://www.jstor.org/stable/resrep09856.21>.

Özbudun, Ergun. "Turkey's Judiciary and the Drift toward Competitive Authoritarianism." In *The International Spectator*, 50:2, (2015): 42-55. Accessed May 1, 2021. DOI: 10.1080/03932729.2015.1020651.

Saatçioğlu, Beken. "De-Europeanisation in Turkey: The Case of the Rule of Law." In *South European Society and Politics*, 21:1, (2016): 133-146. Accessed April 7, 2021. DOI: [10.1080/13608746.2016.1147994](https://doi.org/10.1080/13608746.2016.1147994).

Tahiroğlu, Merve. "How Turkey's Leaders Dismantled the Rule of Law." In *The Fletcher Forum of World Affairs* 44, no. 1 (2020): 67-96. Accessed May 30, 2021. <https://www.jstor.org/stable/48599281>.

Turkut, Emre. "Osman Kavala v Turkey: Unravelling the Matryoshka Dolls." In *European Human Rights Law Review*, Issue 3, 2020, pp. 289-297. Accessed December 1, 2020. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3694829>.

Yılmaz, Gözde. "From Europeanization to De-Europeanization: The Europeanization Process of Turkey in 1999–2014." *Journal of Contemporary European Studies*. 2016. 24:1, 86-100. Accessed June 14, 2021. DOI: 10.1080/14782804.2015.1038226.

Elektronické zdroje:

Ahval. “Espionage charges resemble Nazi Germany – Osman Kavala.” May 21, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://ahvalnews.com/osman-kavala/espionage-charges-resemble-nazi-germany-osman-kavala>.

Akşam. “Osman Kavala'nın gözaltına alınma sebebi nedir?” [Jaký je důvod uvěznění Osmana Kavaly?] October 23 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.aksam.com.tr/guncel/osman-kavala-kimdir-nereli-kac-yasinda-osman-kavala-neden-gozaltina-alindi/haber-670920>.

Al-Monitor. “Punishment for dissent begins with lengthy pre-trial detention in Turkey.” July 25, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.al-monitor.com/originals/2019/07/gezi-protest-detainee-released.html>.

Al-Monitor. “Critics say Turkish government’s judicial reform package falls short.” October 3, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.al-monitor.com/originals/2019/10/critics-turkey-government-judicial-reform-package-fall-short.html>.

Amnesty International (AI). “Turkey: New Resolution on Osman Kavala Makes Clear his Detention Must End immediately.” December 3, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/12/turkey-new-resolution-on-osman-kavala-makes-clear-his-detention-must-end-immediately/>.

Artists United for Osman Kavala. “What did Kavala do?” Accessed May 30, 2021. <https://artistsunitedforosmankavala.com/>.

Bayart, Jean-François. “Cette semaine en Turquie: avec Jean-François Bayart sur l'incarcération du mécène Osman Kavala.” [Tento týden v Turecku: s Jeanem-Françoisem Bayartem o uvěznění filantropa Osmana Kavaly.] In *Medyascope*. December 27, 2019. Accessed December 1, 2020. <https://www.youtube.com/watch?v=5WIXoifobtQ>.

Bianet. “Kavala davası Türkiye'de hukuk krizinin bir simgesi.” [Případ Osmana Kavaly je symbolem krize práva v Turecku.] March 1, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/240094-kavala-davasi-turkiye-de-hukuk-krizinin-bir-simgesi>.

Bianet. “Kavala: İddialar tam manasıyla gerçek üstü kurgular.” [Kavala: Obvinění jsou surrealistické fikce.] March 9, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/1/19/240535-kavala-iddialar-tam-manasiyla-gercek-ustu-kurgular>.

Bianet. “Erdoğan, Osman Kavala İçin “Yerli Soros” Dedi.” [Erdoğan označil Osmana Kavalu za tureckého Sorose.] October, 24 2017. Accessed May 30, 2021. <https://m.bianet.org/bianet/siyaset/190888-erdogan-osman-kavala-icin-yerli-soros-dedi>.

Bianet. “AYM Osman Kavala görüşmesini erteledi.” [Ústavní soud odkládá přezkoumání případu Osmana Kavaly.] September 29, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/insan-haklari/231748-aym-osman-kavala-gorusmesini-erteledi>.

Bianet. “Erdoğan'dan Gezi Davası Yorumu: “Bir Manevrayla Beraat Ettirmeye Kalktılar.” [Komentář Erdoğanu k případu Gezi: „Osvobili ho manévrem“.] February 19, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/siyaset/220266-erdogan-dan-gezi-davasi-yorumu-bir-manevrayla-beraat-ettirmeye-kalktilar>.

Bianet. “Kavala'nın kurduğu Anadolu Kültür'e kapatma davası.” [Případ zavření Kavalou založené organizace Anadolu Kültür.] February 16, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/bianet/hukuk/239373-osman-kavala-nin-kurdugu-anadolu-kultur-e-kapatma-davasi>.

Bianet. “Court rules for continuation of Osman Kavala's imprisonment.” May 21, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://bianet.org/english/law/244408-court-rules-for-continuation-of-osman-kavala-s-imprisonment>.

Cambridge dictionary. “Politicize. Verb.” Accessed May 1, 2021. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/politicize>.

Council of Europe, Committee of Ministers (EC) “Implementing ECHR judgments: Council of Europe Urges Turkey to Release Osman Kavala.” September 4 2020, Strasbourg. Accessed May 30, 2021. <https://www.coe.int/en/web/portal/-/implementing-echr-judgments-council-of-europe-urges-turkey-to-release-osman-kavala>.

Çelikkan, Murat. “Gezi Davası'nın tek mahkûmu.” In *T24, bağımsız internet gazetesi*. [Jediný vězeň v případě Gezi. T24, nezávislé internetové noviny.] 23 October, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://t24.com.tr/haber/gezi-davasi-nin-tek-mahkumu,845074>.

Deutsche Welle (DW). “Erdogan says he will not respect court ruling in favor of “Cumhuriyet” journalists.” February 28, 2016. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/en/erdogan-says-he-will-not-respect-court-ruling-in-favor-of-cumhuriyet-journalists/a-19081024>.

Deutsche Welle Türkçe (DW). “Yolsuzluk skandalı Erdoğan hükümetinin sonunu getirebilir.” [Korupční skandál může přinést konec Erdoğanovy vlády.] December 24, 2013. Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/yolsuzluk-skandal%C4%B1-erdo%C4%9Fan-h%C3%BCK%C3%BCmetinin-sonunu-getirebilir/a-17321916>.

Deutsche Welle Türkçe (DW). “Af Örgütü: Türkiye'de en acil ihtiyaç yargı bağımsızlığı.” April 7, 2021. [Amnesty International: Nejnaléhavější potřeba Turecka je nezávislé soudnictví.] Accessed May 30, 2021. <https://www.dw.com/tr/af-örgütü-türkiyede-en-acil-ihtiyacı-yargı-bağımsızlığı/a-57117940>.

Freedom House. "Freedom in the World 2021: Turkey." 2021. Accessed May 1, 2021. <https://freedomhouse.org/country/turkey/freedom-world/2021>.

Gazete Duvar. "Erdoğan, Prof. Ayşe Buğra'yı hedef aldı: Provokatörlerin içinde." [Erdoğan'ın ütok na profesorku Ayşe Buğru: Je to provokatérka.] February 5, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.gazeteduvar.com.tr/erdogan-prof-ayse-bugrayi-hedef-aldi-provokatorlerin-icinde-haber-1512457>.

Huffington post. "Turkey's 'Standing Man' Protest by Erdem Gunduz Spreads across Country." Decemer 6, 2017. Accessed June 1, 2021. https://www.huffpost.com/entry/turkey-standing-man-protest-erdem-gunduz_n_3458390.

Human Rights Watch (HRW). "Turkey: Arrest of Civil Society Leader Arbitrary, Punitive." November 2, 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2017/11/02/turkey-arrest-civil-society-leader-arbitrary-punitive>.

Human Rights Watch (HRW). "Turkey: Violation of Osman Kavala's Rights Intensifies." March 1, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2021/03/01/turkey-violation-osman-kavalas-rights-intensifies>.

Human Rights Watch (HRW). "Turkey: Normalizing the State of Emergency." July 2018. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2018/07/20/turkey-normalizing-state-emergency>.

Human Rights Watch (HRW). "Turkey: Baseless Charges over Landmark 2013 Protests." March 25, 2019. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2019/03/25/turkey-baseless-charges-over-landmark-2013-protests>.

Human Rights Watch (HRW). "Turkey: 2nd Politically Motivated Trial for Rights Defender." October 26, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.hrw.org/news/2020/10/26/turkey-2nd-politically-motivated-trial-rights-defender>.

International Bar Association (IBA). "Erosion of Judicial Independence and Attacks on Lawyers in Turkey." In Universal Periodic Review: 35th session. The law society of England and Wales. November 25, 2019. Accessed May, 1. 2021. <https://www.lrwc.org/upr-of-turkey-erosion-of-judicial-independence-and-attacks-on-lawyers-in-turkey/>.

International Bar Association (IBA). "The Independence of the Legal Profession Threats to the bastion of a free and democratic society." A report by the IBA's Presidential Task Force on the Independence of the Legal Profession. September 2016. Accessed May 1, 2021. <https://bit.ly/IBAIndependenceofjurists>.

International Bar Association (IBA). "Rule of Law Resolution." September 2005. Accessed May 1, 2021. <https://www.ibanet.org/Search/Search.aspx?query=rule%20of%20resolution>.

International Coalition of Legal Organisations (ICLO). “Joint Stakeholder Submission to the UN Human Rights Council’s Universal Periodic Review – TURKEY.” 35th Session (Jan.-Feb. 2020). Accessed May 30, 2021. <https://www.lrwc.org/upr-of-turkey-joint-stakeholder-submission-to-the-un-human-rights-council/>.

International Commission of Jurists (ICJ). “Turkey: The Judicial System in Peril.” June 2 2016. Accessed May 30, 2021. <https://www.refworld.org/docid/57ee8e674.html>.

International Commission of Jurists (ICJ). “The Gezi Park Case: A Trial Monitoring Report.” 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.icj.org/wp-content/uploads/2020/12/Turkey-GeziParkTrial-TrialObservation-Publications-Reports-2020-ENG.pdf>.

Merriam-Webster. “Politicize. Verb.” Accessed May 1, 2021. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/politicize>.

Merriam-Webster. “Transitive. Adjective.” Accessed May 1, 2021. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/transitive>.

Oxford Learner’s dictionaries. “Politicize. Verb.” Accessed May, 1. 2021. <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/politicize?q=politicize>.

Organization for Security and Co-operation in Europe, Office for Democratic Institutions and Human Rights (OSCE/ODIHR). “Limited Referendum Observation Mission Final Report Republic of Turkey Constitutional Referendum.” April 16 2017, Strasbourg. Accessed May 30, 2021. <https://www.osce.org/odihr/elections/turkey/303681>.

Osmankavala. “Osman Kavala Kimdir?” In Osman Kavala’ya Özgürlük. [Kdo je Osman Kavala? Za svobodu Osmana Kavaly.] Accessed May 30, 2021. <https://osmankavala.org/tr/biyografi>.

Osmankavala.org. “Hukuki Süreç.” In Osman Kavala’ya Özgürlük. [Chronologie soudního procesu. Za svobodu Osmana Kavaly.] Accessed May 30, 2021. <https://www.osmankavala.org/tr/hukuki-surec>.

Osmankavala.org. “Medyada Osman Kavala Haberler.” Osman Kavala’ya Özgürlük. [Zprávy týkající se Osmana Kavaly publikované v médiích. Za svobodu Osmana Kavaly.] Accessed May 30, 2021, <https://www.osmankavala.org/tr/medyada-osman-kavala/haberler>.

Osmankavala.org. “Crime not Found.” Osman Kavala’ya Özgürlük. Accessed June 14, 2021. <https://www.osmankavala.org/en/campaign/1154-crime-not-found>.

Osmankavala.org. “Call for Campaign: #DearOsmanKavala.” Osman Kavala’ya Özgürlük. Accessed June 14, 2021. <https://www.osmankavala.org/en/campaign/749-dearosmankavala>.

Rule of Law Alliance. “Impact of Rule of Law: Rule of Law & Democracy.” In *Rule of Law & Democracy*. 2012. Accessed May 1, 2021. <http://rolalliance.org/rol-alliance-impact/rule-of-law-democracy/>.

Sabah. “Kim bu Osman Kavala?” [Kdo je ten Osman Kavala?] October 20, 2017. Accessed May 30, 2021. <https://www.sabah.com.tr/video/turkiye/kim-bu-osman-kavala>.

T24. “Erdoğan'dan Kavala yorumu: Soros'un Türkiye ayağı malum içerideydi, dün beraat ettirmeye kalktılar.” [Komentář Erdoğanovi na adresu Kavaly: Sorosova odnož byla zjevně v Turecku. Včera se jí pokusili osvobodit manévrem.] November 19, 2002. Accessed May 30, 2021. <https://t24.com.tr/haber/erdogan-dan-kavala-yorumu-soros-un-turkiye-ayagi-malum-icerideydi-dun-beraat-ettirmeye-kalktilar,861887>.

Tahincioğlu, Gökçer. “Gezi Davası, torba davaya dönüştü: Yargıtay, 6 yıl sonra Çarşı Grubu davasında verilen beraat kararlarını bozdu.” [Sloučení případu Gezi. Nejvyšší soud zrušil po šesti letech rozhodnutí o osvobození v případě skupiny Çarşı.] In *T24 bağımsız internet gazetesi*. April 28, 2021. Accessed May 30, 2021. <https://t24.com.tr/haber/gezi-davasi-torba-davaya-donustu-yargitay-6-yil-sonra-carsi-grubu-davasinda-verilen-beraat-kararlarini-bozdu,949027>.

Tahiroğlu, Merve. “Courthouse Controversies in Turkey: The Gezi Trial.” Project on Middle East democracy (POMED). February 16, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://pomed.org/courthouse-controversies-in-turkey-the-gezi-trial/>.

Tahiroğlu, Merve. “Locking up Dissidents, Turkish Style: The Saga of Osman Kavala.” Open Democracy.net. April 15, 2020. Accessed May 30, 2021. <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/locking-dissidentsturkish-style-saga-osman-kavala/>.

Tognotti, Chris. “How “Politicize” Became Such a Dirty Word.” In *Bustle*. November 2 2017. Accessed May 1, 2021. <https://www.bustle.com/p/what-does-politicize-even-mean-how-the-term-turned-into-a-dirty-word-3201398>.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.” Accessed June 20, 2021. <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa.htm>.

United Nations, Human rights Office of the High Commissioner (UN/OHCHR). “Basic Principles on the Independence of the Judiciary.” Adopted by the Seventh United Nations Congress on the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders held at Milan from 26 August to 6 September 1985 and endorsed by General Assembly resolutions 40/32 of 29 November 1985 and 40/146 of 13 December 1985. Accessed May 30, 2021. <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/IndependenceJudiciary.aspx>.

United Nations (UN). “United Nations and the Rule of Law. What is Rule of Law?” 2020. Accessed May 1, 2021. <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/>.

World Justice Project (WJP). “World Justice Project (WJP) Rule of Law Index.” 2020. Accessed May 1, 2021. <https://worldjusticeproject.org/our-work/research-and-data/wjp-rule-law-index-2020>.

World Justice Project (WJP). “World Justice Project: Our Approach.” 2020. Accessed May 1, 2021. <https://worldjusticeproject.org/about-us/overview/our-approach>.

Yağci, Alper. “Occupy Istanbul, the Turkish Spring, or Something Else? Understanding the June 2013 Protests in Turkey.” In Fikir Mahsulleri Ofisi. June 7, 2013. Accessed June, 1 2021. <http://fikirmahsulleriofisi.blogspot.com/2013/06/occupy-istanbul-turkish-spring-or.html>.

Yeni Şafak. “Terör fonunun kilit ismi.” [Klíčová osoba teroristického hnutí.] October 20, 2017. Accessed May 30, 2021: <https://www.yenisafak.com/gundem/teror-fonunun-kilit-ismi-2803838>.

Přilohy

Překlady objevující se v práci:

“Tüm konuşmalarım aynı cep telefonundan, tüm yazışmalarım aynı mail adreslerinden yapılmıştır; bilgisayarımda önemli bilgiler içeren silinmiş hiçbir dosya yoktur. Takdir edersiniz ki bu durum, gizli bir kalkışma planını gerçekleştirmek için çalışan, gizli bir şebekeyi yöneten birisinin davranış biçimine uygun değildir.”[1]

“İddia Makamının hangi faaliyetimden, eylemimden, düşüncemden ötürü darbeye ortam hazırlamaya, hatta iç savaş çıkarmaya yönelik böylesine sinsice bir planı yürüttüğüm hükmüne varmış olduğunu anlamak mümkün değildir.” [2]

“STK temsilcisiydi, medya mensubuydu, güzel vatandaşı gibi güzellemlerle hedef saptırmaya çalışılıyor. (...) STK mensubu dedikleri, Türkiye’nin Soros’u denilen kişinin havası çıktı meydana. Bağlantılar çıktı ortaya. Siz kime neyi yutturuyorsunuz ya? (...) Ve Taksim olaylarının arkasında bakıyorsunuz aynı kişi var. Bakıyorsunuz belli yerlere kaynak aktarımının arkasında bunları görüyorsunuz. Neyi yutturuyorsunuz?” [3]

“Bir manevrayla dün onu beraat ettirmeye kalktılar. (...) Milletimiz müsterih olsun bu meseleyi de sonuna kadar kararlılıkla takip edecek, adaletin tecellisi için son nefesimize kadar mücadeleyi sürdüreceğiz.” [4]

“The Court considered it to have been established beyond reasonable doubt that the measures complained of in the present case pursued an ulterior purpose, contrary to Article 18 of the Convention, namely that of reducing the applicant to silence. Further, it considered that the contested measures were likely to have a dissuasive effect on the work of human-rights defenders. It found that the restriction of the applicant’s liberty had been applied for purposes other than bringing him before a competent legal authority on reasonable suspicion of having committed an offence.” [5]

“Gezi protestolarıyla ilgili siyasi nitelikli iddiaların gündemde tutulmasına hizmet edecek ve mahkemenizin yetkisizleştirilmesi yoluyla çökmekte olan casusluk suçlamasının ömrünün uzamasına, buna dayandırılan tutukluluğumun kesintisiz devamına imkan sağlayacaktır.” [6]

“Gezi iddianamesinde beni hedef alan kurgunun ve hukuksuz dinlemelerin FETÖ üyeliği ile suçlanan emniyet ve yargı mensupları tarafından gerçekleştirildiği alenen ortaya çıkmıştır.” [7]

“Dahi olayların masum görünüşlü çevre hassasiyeti sebebiyle gelişmediğinin Türkiye Cumhuriyeti hükümetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye ilişkin olduğu su götürmez bir gerçekliktir.” [8]

“SOROS’un GEZİ Kalkışması sürecine etkisi gerek basında gerekse siyasi ve akademik çevrelerde çokça konuşulmuş, bu nedenle Açık Toplum Enstitüsü kurucusu George SOROS’un ayaklanmaların yaşandığı diğer ülkelerde gibi ülkemizde yaşanan GEZİ Kalkışması sürecinde de etkin olduğu anlaşılmıştır.” [9]

“Bu faaliyetleri çerçevesinde **George SOROS’un bu ve benzer operasyonların ülke dışı ayağını oluşturduğu, şüpheli Mehmet Osman KAVALA’nın ise ülkemizde önderliğini ve koordinesini yaptığı yapının (...)** Türkiye’de de faaliyet gösteren Açık Toplum Enstitüsü Danışma Kurulu üyesi olan Mehmet Osman KAVALA’nın bu olaylarda organizatör ve finansör olduğu.” [10]

“Uluslararası toplantı ve konferanslar ve de kişiler ile yapılan görüşmeleri oluşturulan algının aksine sosyal, kültürel gelişmeyi, iyileşmeyi amaçlayan faaliyet olarak değil Türkiye Cumhuriyeti devletinin ulusal menfaatleri aleyhine yapılmış faaliyetler olduğu.” [11]

“Mehmet Osman KAVALA’nın yaptığı telefon görüşmelerinde, Avrupa’da birçok kurum ve şahısla görüşmeler yaparak, gezi eylemlerinde gündeme gelen biber gazının, Türkiye’ye ihracının durdurulması, yasaklanması için bir takım çalışmalar yaptığı anlaşılmaktadır.” [12]

“Bu kuruluşların Türkiye’deki çatı örgütü olan ANADOLU KÜLTÜR arasında para akışını sağlamasının tesadüf olmadığını sadece Türkiye’de değil bütün dünyada rejimleri değiştirecek toplumsal hareketleri organize eden AÇIK TOPLUM VAKFI.” [13]

“Hükümet üyeleriyle görüşmeye katıldım. Hükümet yetkilileri ile konuşarak, onlarla protesto eylemlerine katılanlar arasında uzlaşma sağlamaya çalışan birisinin kaos ve kargaşa ortamı yaratarak darbeye zemin hazırlıyor olmasının nasıl bir mantıkla açıklanabileceğini anlayamıyorum.” [14]

“İddianamede oldukça dikkat çeken tuhaflık Hükümet’e karşı kalkışma eylemini planladığı, finanse ettiği, bu planı icraya koyan gizli yapıyı benimle birlikte yönettiği iddia edilen George Soros’un şüpheliler arasında bulunmaması, ifadesinin alınması için herhangi bir çabanın gösterilmemiş olmasıdır.” [15]

“İddianamemizin tanzim edildiği dönemde şüpheliler, şüpheliler vekilleri ve bazı basın organlarında bu soruşturma evrakı ile ilgili olarak olayların yaşandığı dönemde devlet birimleri içerisine kanser hücresi gibi sızmış olan FETÖ/PDY silahlı terör örgütü militanı oldukları daha sonrasında tespit olunan şahıslar tarafından bu soruşturmanın başlatıldığı ve yönlendirildiği yönünde bir kısım iddialar ileri sürülmüşse de Cumhuriyet Başsavcılığımızın soruşturma safahatı sonunda ve özellikle 2016 yılı sonrasında soruşturmaya konu tüm delillerin ve özellikle de tapelerin tamamının yeniden kıymetlendirilmesinin yaptırıldığı, bu nedenle de iddia edildiğinin aksine dosyanın dış etkilerden ve bahsi geçen örgüt militanlarının dosya üzerindeki tüm etkilerinin ortadan kaldırıldığı hususunun da izahı zaruret arz etmiştir.” [16]

“Defaatle belirtildiği üzere, vuku bulan Gezi Parkı Kalkışması tam da FETÖ/PDY'nin Türkiye Cumhuriyeti devletinin sosyal, ekonomik, yargı, askeri, mülki gibi önemli alanların yanında diğer tüm alanlarını ele geçirmek için yaklaşık 40 yılı aşkın çalışmalar yapıp devlet aygıtının en kılcal birimlerine nüfuz ettiği.” [17]

“Her ne kadar Cumhuriyet Başsavcılığımızca Gezi Kalkışmasına ilişkin yürütülen soruşturma sürecinde şüpheli Henri Jak BARKEY hakkında yeterli bilgi ve bulgulara ulaşılamamış ise de şüpheli Henri Jak BARKEY'in Gezi Kalkışması sürecindeki tespit edilebilen eylem ve faaliyetlerinin normalin ötesinde dikkat çekici olduğu.” [18]

“Ağır insan hakları ihlallerine maruz bırakıldığı algısı oluşturan, PKK Silahlı Terör Örgütü ve uzantılarını topluma şirin göstermeye çalışan bir dizi film, belgesel, araştırma, analiz faaliyetleri ile özellikle Kürt ve Ermeni vatandaşlarımız arasında ayrılıkçı faaliyetleri destekleyici gerekli finansmanı sağlamaktadır.” [19]

Významné mezníky v procesech s Osmanem Kavalou

